

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับประถมศึกษา

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ รวมทั้งจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นควรจะได้ปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ดังนั้นการพัฒนากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจากฉบับปี ๒๕๕๒ และมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ส่วน ประกอบด้วย บทนำ เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น และการนำกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ได้พัฒนารอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑ เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต มีความรัก หวนแหน ภาคภูมิใจในท้องถิ่น และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ จนสำเร็จจุล่งไปด้วยดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

พฤษภาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๓
ส่วนที่ ๓ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๗
๑. ประวัติความเป็นมา	๗
๒. สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม	๘
๓. เอกลักษณ์ของท้องถิ่น	๑๐
๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๗
๕. ประชากร	๒๐
๖. การปกครอง	๒๓
๗. การศึกษา	๓๔
๘. การคมนาคม	๓๖
๙. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	๓๘
๑๐. มรดกทางวัฒนธรรม	๔๓
๑๑. ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี	๔๗
๑๒. โครงการในพระราชดำริ	๘๗
๑๓. สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้	๘๘
๑๔. สภาพปัญหาและเหตุการณ์สำคัญในชุมชน	๙๔
๑๕. ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๙๕
ส่วนที่ ๔ การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น	๙๗
ส่วนที่ ๕ การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	๑๐๔
๑. ด้านคุณภาพการศึกษา	๑๐๕
๒. สมรรถนะสำคัญ	๑๐๖
๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๐๘
๔. การวิจัยและพัฒนา	๑๑๔
บรรณานุกรม	๑๑๕

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้มาตรฐานและตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ รวมทั้งประกาศเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียน ได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

และกระทรวงศึกษาธิการยังได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการพัฒนาเอกสารกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่าง

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
ต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งจะสามารถช่วยให้สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำ
หลักสูตรในระดับสถานศึกษา มีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ดำเนินการพัฒนารอบ
หลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพ
นักเรียนในสังกัด ให้มีความรักชาติ สามัคคีกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียว โดยกำหนดให้คำขวัญจังหวัด
สุราษฎร์ธานีและคำขวัญประจำอำเภอเป็นสื่อในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมาย

ส่วนที่ ๒

เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ(นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ได้กำหนดจุดเน้นเชิงนโยบาย น้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชวาท ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ-บดินทรเทพยวรางกูร ด้วยวิสัยทัศน์ “ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนด้วยพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) มีจุดเน้นด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนและความสามารถในการแข่งขัน สร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด จุดเน้นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. จุดเน้นด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
๒. จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓. จุดเน้นด้านพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ
๔. จุดเน้นด้านการทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
๕. จุดเน้นด้าน ICT เพื่อการศึกษา
๖. จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ มีทิศทางการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และความต้องการของท้องถิ่น โดยระบุถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียน โดยจุดเน้นเป็นความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ท้องถิ่นตระหนัก สนใจหรือให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาและหรือพัฒนาเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป้าหมายและจุดเน้นได้มาจากการศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และจากการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเน้นการมีส่วนร่วม

วิสัยทัศน์(Vision)

“องค์กรคุณภาพวิถีใหม่ มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษา บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ (Mission)

1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นคนดี มีวินัย มีสุขภาวะที่ดี และปลอดภัยจากภัยคุกคาม มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

2) พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญา พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ โดยใช้กระบวนการวิจัยและเทคโนโลยีเป็นฐาน

4) พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ และทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ

5) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคน ได้รับการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมตามศักยภาพ

6) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู

7) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์ (Goal)

1) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาส และได้รับการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียมตามศักยภาพ

2) ผู้เรียนทุกคนเป็นคนดี มีวินัย มีสุขภาวะที่ดี ปลอดภัยจากภัยคุกคาม มีความรักในสถาบันหลักของชาติ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3) ผู้เรียนทุกคนมีสมรรถนะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ

5) สถานศึกษาทุกแห่ง ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียน

6) สถานศึกษาทุกแห่ง เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ค่านิยม

สร้างสรรค์คุณภาพงาน บริการด้วยใจ

กลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่สุราษฎร์ธานี เขต๒ ได้กำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และได้สมดุลและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒ การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

เป้าหมายและจุดเน้น

นโยบาย (Policy)

- 1) พัฒนาระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยให้กับครู ผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติ และภัยคุกคามทุกรูปแบบ
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ
- 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและทักษะอาชีพ บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อแก้ปัญหาเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยงและเด็กออกกลางคัน
- 6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 7) ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21
- 8) ปรับหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับที่มีประสิทธิภาพ
- 9) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสมรรถนะ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีจิตวิญญาณความเป็นครู พัฒนาตนเองด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

10) พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายสถานศึกษาเป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

11) พัฒนาโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

12) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่ง พัฒนานวัตกรรมเป็นกลไกในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

13) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษา

จุดเน้น (Focus)

1) พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้อ่านออกเขียนได้ตามระดับชั้น

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

3) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับ

4) ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตบริการ ให้ได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

5) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ

6) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ

7) เพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

8) เพิ่มประสิทธิภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ

9) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

10) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ส่วนที่ ๓

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. ประวัติความเป็นมา

สุราษฎร์ธานี เป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีร่องรอยหลักฐานการอยู่อาศัยของผู้คนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชนพื้นเมืองได้แก่ เขมร และมลายู ดั้งเดิมเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำหลวงและบริเวณอ่าวบ้านดอน ก่อนที่ชาวอินเดียจะมาติดต่อค้าขาย และเผยแพร่วัฒนธรรม จนเกิดเป็นชุมชนเมืองท่าตามชายฝั่งทะเลและเมืองต่างๆ นับเป็นชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ ประมาณพุทธศักราชที่ ๕-๖ หรือประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว และพบหลักฐานจากชุมชนโบราณหลายแห่ง เช่น เมืองเวียงสระ เมืองไชยา เมืองท่าชนะ ฯลฯ บ่งชี้ว่า ในยุคเมืองแคว้นแคว้นหรือนครรัฐ ช่วงเวลาราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๘ อาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งสันนิษฐานว่า ตั้งอยู่บริเวณเมืองโบราณไชยา เจริญรุ่งเรืองสูงสุด และเมื่ออาณาจักรเสื่อมลง จึงแยกออกเป็น ๓ เมือง คือ เมืองไชยา เมืองท่าทอง และเมืองท่าขนอน ขึ้นตรงต่อเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ในยุคร่วมสมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองท่าทอง ไปตั้งที่บ้านดอนและเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นเมืองกาญจนดิษฐ์ พร้อมทั้งยกฐานะให้เป็นเมืองจัตวา ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปฏิรูประบบการปกครองท้องถิ่นให้เป็นระบบเทศาภิบาล กำหนดให้รวมเมืองไชยา เมืองกาญจนดิษฐ์ เมืองหลังสวน และเมืองชุมพร ต่อมาได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองไชยาและเมืองกาญจนดิษฐ์เข้าเป็นเมืองเดียวกัน เรียกว่า “เมืองไชยา” โดยตั้งที่ทำการอยู่ที่บ้านดอน

ใน พ.ศ. ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรที่เมืองไชยา ทรงทอดพระเนตรเห็นว่าประชาชนเมืองนี้ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ตั้งมั่นหนักแน่นอยู่ในศีลธรรมคำสอนของพุทธศาสนา จึงพระราชทานนามเมืองไชยาและแม่น้ำหลวงเสียใหม่ โดยได้ความคิด มาจากชื่อ “เมืองสุราษฎร์” ซึ่งตั้งอยู่ที่ปากน้ำ “แม่น้ำตาปี” ในประเทศอินเดีย ซึ่งมีภูมิศาสตร์คล้ายกันว่า “เมืองสุราษฎร์ธานี” และตั้งชื่อแม่น้ำหลวงที่ชาวเมืองเรียกกันมาแต่เดิมว่า “แม่น้ำตาปี” พร้อมกันนั้น ก็โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายที่ว่าการมณฑลชุมพร มาตั้งที่เมืองสุราษฎร์ธานี เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลสุราษฎร์ธานี เมื่อเปลี่ยนชื่อเมืองไชยาเป็นเมืองสุราษฎร์ธานีแล้ว เมืองไชยาโบราณก็กลายเป็นอำเภอหนึ่ง ของเมืองสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่นั้นมา และในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการยุบเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลและตั้งเป็นจังหวัด อำเภอ แทนเมืองสุราษฎร์ธานี จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในราชอาณาจักรสยามสืบจนปัจจุบันนี้

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒ ของจังหวัดและมีลุ่มน้ำที่สำคัญ คือ ลุ่มน้ำตาปี พุมดวง ไชยา ท่าทอง ท่ากระเจาย ท่าฉาง ภูมิประเทศของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ เขตภูเขาสูงด้านตะวันตกของจังหวัด เป็นที่ราบสูง ภูเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอคีรีรัฐนิคม บ้านตาขุน พนม ท่าฉาง ไชยา ท่าชนะ เวียงสระ พระแสง ชัยบุรี และอำเภอวิภาวดี

๒.๒.๒ พื้นที่ราบตอนกลางและริมทะเล เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอเมืองและพุนพิน

๒.๒.๓ พื้นที่ราบสูงตะวันตก ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เวียงสระ และบ้านนาสาร

๒.๒.๔ พื้นที่ราบสูงตอนกลาง ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมือง พุนพิน เคียนซา พระแสง พนม บ้านนาเดิม ท่าชนะ ท่าฉาง และไชยา

๒.๒.๕ พื้นที่เป็นเกาะในอ่าวไทย ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง และเกาะบริวาร ๔๒ เกาะ

๒.๓ ลมฟ้าอากาศ

ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย ดังนั้น จึงทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีช่วงฤดูฝนยาวนานมาก ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนมกราคม โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๑.๑๖ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๔.๕๑ องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๒๙.๕๙ มิลลิเมตร

๓. เอกลักษณะของท้องถิ่น

๓.๑ คำขวัญประจำจังหวัด

“เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ”

เมืองร้อยเกาะ

ร้อยเกาะหรือเมืองร้อยเกาะ ซึ่งนี้มาจากสภาพพื้นที่ส่วนหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยหมู่เกาะใหญ่น้อยมากมาย เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เกาะริกัน เกาะหลัก เกาะนกเกาะ เกาะกล้วย เกาะพลวย เกาะปราบ เกาะแตน เป็นต้น ซึ่งเกาะเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้ถูกกำหนดและประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เรียกว่า อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยหลายสิบเกาะ เนื้อที่ประมาณ ๑๕๖,๒๕๐ ไร่ หมู่เกาะต่าง ๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีชื่อเสียงทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งมุมโลกหลังไหลสู่หมู่เกาะเหล่านี้ปีละหลายแสนคน ทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

เงาะอร่อย

เงาะโรงเรียนมีประวัติเล่าว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ มีชาวจีนสัญชาติมาเลเซียชื่อนายเค วอง มีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย ได้เดินทางเข้ามาทำเหมืองแร่ดีบุก ที่หมู่บ้านเหมืองเกาะ ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร โดยสร้างบ้านพักในที่ดินที่ซื้อจำนวน ๑๘ ไร่ ใกล้เคียงทางรถไฟด้านทิศตะวันตก ได้นำเมล็ดเงาะมาปลูกข้างบ้านพัก ปรากฏว่า เงาะต้นหนึ่งมีผลที่มีลักษณะต่างไปจากต้นอื่น คือ รูปผลค่อนข้างกลมเนื้อกรอบ หวาน หอม เปลือกบางรสชาติอร่อย เมื่อนายเค วอง เลิกสัมภาระการเหมืองแร่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ขายที่ดินจำนวน ๑๘ ไร่ พร้อมบ้านดังกล่าว ให้แก่กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งได้ปรับปรุงใช้เป็นสถานที่เรียน เรียกว่า โรงเรียนนาสาร เงาะที่นายเค วอง ปลูกไว้และได้ขยายพันธุ์ให้ประชาชนโดยใช้ต้นพันธุ์เดิม จึงเรียกว่า เงาะโรงเรียน ในปี พ.ศ.๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จจังหวัดสุราษฎร์ธานี นายซัช อุตตมากรู ผู้นำชาวสวนเงาะได้ทูลเกล้าฯ ถวายผลเงาะโรงเรียน และขอพระราชทานชื่อพันธุ์เงาะนี้เสียใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า “ชื่อเงาะโรงเรียนดีอยู่แล้ว” ตั้งแต่นั้นมาเงาะพันธุ์นี้จึงได้ชื่อว่า เงาะโรงเรียน อย่างเป็นทางการ

หอยใหญ่

หอยใหญ่ หมายถึง หอยนางรม ซึ่งหอยนางรมสุราษฎร์ธานีเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่นักบริโภคว่า เป็นอาหารทะเลที่ขึ้นชื่อ ขวนรับประทาน สดใหม่จากทะเลทั้งวัน การเพาะเลี้ยงหอยนางรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ทดลองเลี้ยงที่แหลมชุย อำเภอไชยา ต่อมาได้นำมาเพาะเลี้ยงที่บริเวณปากคลองท่าทอง และปากคลองกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ หอยนางรมมี ๒ ชนิด คือ ชนิดพันธุ์เล็ก เรียกว่า หอยเจาะ ชนิดพันธุ์ใหญ่ เรียกว่า หอยตะโกรม ลักษณะเป็นหอย ๒ ฝา พบทั่วไปบริเวณน้ำตื้นชายฝั่ง หอยนางรมจะวางไข่ตลอดปี แต่จะพบมากในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน และวางไข่ครั้งหนึ่งประมาณ ๑-๙ ล้านฟอง

ไข่แดง

ไข่แดงเป็นนามเรียกลักษณะของไข่เค็มไชยา ซึ่งเป็นไข่เค็มที่มีชื่อเสียงกล่าวขวัญกันทั่วไป เพราะไข่เค็มไชยาเป็นไข่เค็มที่ทำจากไข่เป็ดที่เลี้ยงในเขตอำเภอไชยา มีลักษณะพิเศษ คือไข่แดงจัด ไข่แดงมีมากกว่าไข่ทั่วไป สีสันมันวาว ขวนรับประทาน ไข่เค็มไชยา มีการจัดทำอย่างเป็นลำเป็นสันที่อำเภอไชยา เป็นสินค้าซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของอำเภอไชยา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำหน่ายทั่วไปในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยเฉพาะที่อำเภอไชยา

แหล่งธรรมะ

สุราษฎร์ธานี มีความรุ่งเรืองทางพุทธศาสนาตั้งแต่อดีต เห็นได้จากร่องรอยความเจริญที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป เช่น วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร วัดแก้ว วัดหลง อำเภอไชยา วัดเวียง อำเภอเวียงสระ วัดถ้ำสิงขร อำเภอบ้านนาเมือง วัดเขาพระอานนท์และวัดเขาศรีวิชัย อำเภอพุนพิน และอีกหลายแห่ง แหล่งธรรมะที่ชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีภาคภูมิใจ เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของชาวพุทธทั้งไทยและต่างประเทศที่มาเยือนมากมายตลอดปี คือ สวนโมกขพลาราม หรือวัดธารน้ำไหล เรียกสั้นๆว่า “สวนโมกข์” ท่านพุทธทาสได้สร้างสวนโมกข์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๒ มีเนื้อที่ ๓๗๕ ไร่ เป็นวัดที่แปลกไม่มีสิ่งก่อสร้างเป็นโบสถ์ วิหาร แต่จะใช้ธรรมชาติ ศึกษาศาสนา วิปัสสนาตามธรรมชาติ ที่นี่มีโรงมหรสพทางวิญญาณ ลานหินโค้ง โรงปั้น สระนาฬิกา ซึ่งทั้งแห่งของสวนโมกข์สามารถศึกษาศาสนะได้อย่างเข้าใจถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา สวนโมกข์เป็นแหล่งที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย ทั่วโลกยอมรับและยกย่องท่านพุทธทาสว่าเป็นบุคคลสำคัญของโลก

๓.๒ ลักษณะรูปร่างของจังหวัด ฝึลือองอปีกโอบบอญ

๓.๓ ค่ำวัญประจ่ำอเอ

อเอเมืองสุราษฎร์ธานี “เมืองห่ำบกहन่ำนอมตอปี พระธอตุศรีฯ วัตรธมเกอละอพู ตลอดน่ำ
ศูนยรชอการ สะพานใหญ่ หลวงพ้อพัฒนพุทธิคุณ บิ่งขุนทะเล”

อเอกอญจนดิษฐ์ “หอโยใหญ่นางรม ชมวิทยาลัยฝึกลิง มากยิ่งกึ่งกุลาดำ
งมล้ำพระไสยาสน์ พระพุทธรบอทอวรผดุง รุ่งเรืองเมืองท่าทอง”

อเอดอนสัก “เขอชะงอกเด่นสง่า แหล่งประมงล้ำค้ำ เทียบท่าเพอร์รี่
น่ำตกสวยวิภวดี บารมีหลวงพ้อจ้อย”

อเอกอละสมุย “ปะการังงม น่ำทะเลใส หาดทรอยงม มะพร้าวเยอ”

อเอกอละพะงัน “เกอพะงันพระจันทรสวย สายน่ำใส หาดทรอยขว
ปะการังแพรวเพชรกลางอ่าว เมืองคนดี”

อเอกอไชยอ “พระบรมธอตุคูเมือง รุ่งเรืองพุทธรศาสน์ พุทธรทอสรอญโลก
สวนโมกขพลารม ลือนอศรีวิชัย ฝ่ำใหม่พุมเรียง
ทะเลเคียงหาดทรอย แหล่งซื้อขอยไ้เค็ม”

อเอกอพุนพิน “เมืองแม่น่ำสองสาย องค่นารอยล้ำค้ำ เจ้ำพระยอทำขำ
ถีนงมสวนสรอญรมย์ อุดมอัญมณิศรีวิชัย
เกรียงไกรสะพานจุลจอมเกล้า

อเอกอท่าชนะ “หอขวอร้อยดี คันธลือทุเรียนเด็ด หอดสำเร็จเทียวสบอย
กระจอยฝ่ำใหม่งม เลื่องลือนอมระกำหวน ไหว้อังครพุทธรทอ
ธรรมชอติเขอประสงค์ ลืมไม่ลง...ท่าชนะ”

อเอกอศีรีรัฐนิคม “เมืองเกอเขอรอหู สายน่ำคู่มดวงคลองย่น โบรณสถนอสำคัญ
ถ้ำสิงขรมบ่อน้ำร้อน คลองน่ำใส บารมียิ่งใหญ่หลวงพ้อเชื่อม”

อเอกอพนม “บัวผุดสวย รวยเขอเสียบหมอก”

อเอกอท่าฉง “ฟาร์มหอโยแครง แหล่งกึ่งกุลาดำ แห่พระน่ำประจ่ำปี
ประเพณีแข่งเรือ ลั่นเหลือนอข่ำว มะพร้าวหมอกพลู
งมทรูธารน่ำร้อน อนุสรณพ้อทอนเบน หมิ่นแสนตอลโตนด
ของโปรดเคยกึ่ง”

อเอกอบ้านนอสาร “เงอโรงเรียนซื้อเฟื่อง รอยเหมืองแร่ แท่น้ำฝิ่ง น่ำทิ่งปลาเม็งย่ำ
เลิศล้ำถ้ำผอ เพลินน่ำตกสวย งดงมด้วยอูทยาน”

อำเภอบ้านนาเดิม	<p>กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒</p> <p>“ยางพาราเขียวขจี รสดีผลไม้ หลากหลายพระดี ศักดิ์ศรีเมืองเก่า เขาพลูน้ำแร่ร้อน พักผ่อนแม่น้ำตาปี”</p>
อำเภอเคียนซา	<p>“บ่อถ่านหิน ถิ่นนกน้ำ งามทุ่งทอง ล่องตาปี ไม้ดีจันทร์กะพ้อ”</p>
อำเภอเวียงสระ	<p>“ชุมชนเมืองโบราณ สืบสานศรีวิชัย ตลาดใหญ่การค้า ยางพาราชั้นดี มากมีไม้ผล ผู้คนมีน้ำใจ”</p>
อำเภอพระแสง	<p>“แหวกเตอร์พระราชทาน มีตำนานท่าหญิง งามจริงบางสวรรค์ ปาล์มน้ำมันชั้นดี ธารตาปีสัมพันธ์ มหัตศจรรย์สระแก้ว”</p>
อำเภอชัยบุรี	<p>“เมืองชายแดน แผ่นดินปาล์ม งามถ้ำหอม แวดล้อมคุณธรรม”</p>
อำเภอวิภาวดี	<p>“ธรรมชาติงามยิ่ง เมืองแม่หญิงกล้าหาญ มีอุทยานแก่งกรุง น้ำตกสูงวิภาวดี มหานทีคลองยัน ศูนย์พระราชทานศิลปาชีพ”</p>
อำเภอบ้านตาขุน	<p>“ภูเขาสูง เชื้อนสวย รวยผลไม้ ไร่อาชญากรรม คุณธรรมล้ำเลิศ ต้นกำเนิดเส้าหลักเมือง”</p>

๓.๔ สัญลักษณ์ประจำจังหวัด พระธาตุศรีสุราษฎร์

๓.๕ ตราประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ พระบรมธาตุไชยา ซึ่งมี ศิลปะแบบศรีวิชัย ตั้งอยู่ ณ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารโดยสร้าง ขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔ และเป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย

๓.๖ ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นเคี่ยม (Cotylebium melanoxylon)
เป็นไม้ยืนต้นซึ่งเจริญเติบโตในที่ร้อนชื้น

๓.๗ ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบัวผุด (Rafflesia Kerrii) เป็นพืชการฝากชนิดหนึ่งที่อาศัยน้ำเลี้ยงจากไม้เถา มีลักษณะเด่นที่ดอก ซึ่งเป็นดอกเดี่ยวขึ้นจากพื้นดินมีขนาดใหญ่ มีกลิ่นเหม็นมาก จะมีให้เห็นระหว่าง ฤดูฝนช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนธันวาคม

ดอกบัวผุดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗๐-๗๘ เซนติเมตร ที่โคนของดอกมีกลีบนำสีน้ำตาลอมเหลือง เรียงสลับซับซ้อนกันอยู่มาก ภายในดอกจะมีแผ่นแบนคล้ายจาน ด้านบนมีปุ่มคล้ายหนามแหลมจางๆ จะซ้อนเกสรตัวผู้และรังไข่ไว้ด้านล่าง ดอกจะบานอยู่ได้เพียง ๔-๕ วันเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะค่อยๆ ดำเน่าไป ดอกบัวผุดพบในอำเภอพนม บนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสกในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีนับเป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เท่าที่พบเห็นในเมืองไทย

๓.๘ สัตว์น้ำประจำจังหวัด

ปลาตะพัดเขียว หรือที่นิยมเรียกว่า ปลาอาโรวาน่า (อังกฤษ: Malayan bonytongue fish, Arowana, Asian arowana, Arawana; ชื่อวิทยาศาสตร์: Scleropages formosus) เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ในวงศ์ปลาตะพัด (Osteoglossidae) ซึ่งถือได้ว่าเป็นปลาที่สืบเผ่าพันธุ์มาตั้งแต่ปลาในยุคก่อนประวัติศาสตร์ จัดได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์มีชีวิตชนิดหนึ่ง นับว่าเป็นปลาที่ใกล้สูญพันธุ์ในธรรมชาติ เนื่องจากเป็นปลาที่สืบพันธุ์ยาก ประกอบกับแหล่งที่อยู่ถูกทำลายไป ได้รับความนิยอย่างสูงของนักเลี้ยงปลาสวยงาม ในฐานะของปลาสวยงาม ราคาแพง และถือเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช ๒๕๓๕

๓.๙ เพลงประจำจังหวัด

ได้แก่ เพลงมาร์ชสุราษฎร์ธานี และเพลงมนต์สุราษฎร์ธานี

มาร์ชสุราษฎร์ธานี

สุราษฎร์ธานี รุ่งเรืองสมเมืองคนดี อีกธารตาปี นามพระธีรราชประธาน เป็นแดนอุดมไม้ปลา
มะพร้าวมาเนิ่นนาน เหล่าราษฎร์สุขสานต์ มุ่งมั่นขยันทำกิน มิ่งขวัญ... ชาวเมือง... มืองค์พระธาตุ
พุทธศาสน์ประเทืองถิ่น ชนกตัญญูยิ่ง เมตตาอยู่อาจินต์ ร่วมรักแผ่นดิน คนดีนี้ไชโย (ซ้ำอีกรอบ)

มนต์สุราษฎร์ธานี

สุราษฎร์ธานี สายน้ำตาปีไหลล่อง สองริมฝั่งน้ำเจ็ญนอง งามเรืองรองทั่วทั้งธานีนทร์
สุราษฎร์ธานี เป็นเมืองมั่งมีทรัพย์สิน ทั้งคนตั้งใจทำกิน ทิวท้องถิ่นเจริญเพลลิตา เขาศรีวิชัย อยู่ใน
อำเภอพุนพิน ดอนสัก พุมเรียง วังหิน ธารน้ำรินสวนโมกข์ไชยา เขาสก เขียวหลาน ท่าเพชร นาสาร
เคียนซา พุงทองอนุรักษ์สัตว์ป่า น้ำตกวิภาวดี

ร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรม เกาะสมุยงามล้ำ ชุ่มฉ่ำช้วนตาปี หินตา
หินยาย หินงูแหลมสอเจดีย์ เกาะพะงันแห่งนี้ ยังมีสระมนโอร่าห์ น้ำตกจอมทอง นามองอ่าวท้องนายปาน
เพลลิตเพลลิตวนอุทยาน น้ำตกแพงสวยงามสง่า อ่าวศรีธนู หาดรีนลมพลิ้วโชยมา สดชื่นรื่นเริงอรุมา สมนาม
สุราษฎร์ธานี

๓.๑๐ ธงประจำจังหวัด

ธงประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ๒ แถบสี คือ แถบบนสีแดง แถบล่างสีเหลืองและมีตรา
ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี (รูปเจดีย์พระบรมธาตุไชยา) กลางผืนธง

๓.๑๑ สีประจำจังหวัด

ได้แก่ สีส้ม

๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดสุราษฎร์ธานี อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากมีเทือกเขาทอดผ่าน ๒ แนวด้วยกัน คือ เทือกเขาภูเก็ตและเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญมากมาย ได้แก่ ทรัพยากรดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ โดยเฉพาะป่าดิบชื้น เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร หลายสาย อีกทั้งท้องทะเลอ่าวไทย ยังมีทรัพยากรมากมาย ทั้งสัตว์น้ำและปะการัง เป็นต้น

๔.๑ ทรัพยากรดิน

ลักษณะดินในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศสามารถแบ่งได้ตามธรณีสัณฐาน เช่น กลุ่มดินเค็มชายฝั่งทะเล หาดทราย และสันทราย กลุ่มดินนา ดินภูเขา เป็นดินที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา เป็นต้น

๔.๒ ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งน้ำผิวดิน มีแม่น้ำที่สำคัญ ๒ สาย คือ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวงหรือแม่น้ำคีรีรัฐนิคม และยังมีคลองร้อยสาย แยกไปจากแม่น้ำตาปี เป็นต้น

แหล่งน้ำใต้ดินที่พบ คือ แหล่งน้ำใต้ดินที่พบในรูพรุนของดิน แหล่งน้ำใต้ดินบริเวณรอยต่อของหินแข็ง แหล่งน้ำชลประทาน และแหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ ป่าต้นน้ำบ้านน้ำราด คลองน้ำใส อำเภอกีรีรัฐนิคม บ่อน้ำพุร้อน อำเภอบ้านนาสาร อำเภอยะหา เป็นต้น

๔.๓ ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ป่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้น พันธุ์ไม้สำคัญ ได้แก่ ยาง กันเกรา หลุมพอ เคี่ยม ตะเคียน จันทร์กะพ้อ ฯลฯ โดยเฉพาะยางมีจำนวนมากที่สุด มีพื้นที่ป่าชายเลน ได้แก่ โกงกาง ลำพู แสม ตะบูน และต้นถั่ว เป็นต้น

ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง ป่าท่าเคย ป่าคลองไทร ป่าเขาท่าเพชร ป่าท่าชนะ ป่าคลองท่าเนียน ป่าคลองพุมเรียงป่าคลองศก ป่าคลองพนม เป็นต้น

ป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่

๑. ป่าเขาพุทธทอง
๒. ป่าทุ่งรัง - ควนเสียด - บกไก่อ้า - คลองกงซัง
๓. ป่าคลองสินปุน
๔. ป่าคลองเหยียน
๕. ป่าวัดประตู่
๖. ป่าน้ำตกหินลาด
๗. ป่าเลนดอนสัก
๘. ป่าคลองน้ำเฒ่า
๙. ป่าเขาพลู

๑๐. ป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง
๑๑. ป่าเขาท่าเพชร
๑๒. ป่าเกาะพะงัน
๑๓. ป่าบ้านนา, ป่าท่าเรือ, ป่าเคียนซา
๑๔. ป่าท่าชนะ
๑๕. ป่าไชยคราม – ป่าวัดประดู่
๑๖. ป่าบางเบาและป่าคลองเขียด
๑๗. ป่าคลองท่าเนียนและป่าคลองพุมเรียง
๑๘. ป่าทุ่งใสไซ
๑๙. ป่าท่าเคย, ป่าคลองไทร, ป่ามะลวน และป่าบางอน
๒๐. ป่าบ้านปากหมากและป่าปากพัง
๒๑. ป่าคลองสกและป่าคลองพนม
๒๒. ป่าเขาย่านยาว, ป่าเขาวง, ป่ากระชุม
๒๓. ป่าใส่ท่อนและป่าคลองโฉบ
๒๔. ป่าชัยครามและป่าวัดประดู่แปลง ๒
๒๕. ป่าเขาพนมและป่าเขาพลูเถื่อน
๒๖. ป่าเขาแดงรามและป่าเขาหน้าราหู

อุทยานแห่งชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาสก อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง อุทยานแห่งชาติใต้ร่มเย็น อุทยานแห่งชาติคลองพนม อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาท่าเพชร เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองทุ่งทอง เป็นต้น

๔.๔ ทรัพยากรแร่ธาตุ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ยิปซัม แร่วูลแฟรม แร่ไรต์ และแร่พลวง เป็นต้น

๔.๕ ทรัพยากรพลังงาน

มีการค้นพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริเวณนอกชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ๒ แหล่ง คือ แหล่งนางนวลและแหล่งสุราษฎร์ธานี

๔.๖ ทรัพยากรทางทะเล

ทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ สัตว์น้ำชนิดต่างๆ เช่น เต่าทะเล พะยูน หอยนางรม และปะการัง เป็นต้น

๔.๗ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

การกำหนดให้มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สืบเนื่องมาจากการที่สัตว์ป่าจะสามารถดำรงชีพและสืบเชื้อสายต่อไปได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งหลบภัย ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดปัจจัยดังกล่าว

๔.๘ สมุนไพรในท้องถิ่น

สมุนไพรมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยมาช้านานและจากการสำรวจพืชสมุนไพรในท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบมาก เช่น

ชื่อ	สรรพคุณ
กล้วยน้ำว้า	แก้ท้องเดิน
กะทือป่า	แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้ปวดท้อง
มังคุด	แก้ท้องเดิน บิด
ไพล	แก้อาการเคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ
ผักคราดหัวแหวน	แก้อาการปวดฟัน
ว่านหางจระเข้	แก้พิษไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
มะระขี้นก	แก้อาการเบื่ออาหาร
เสลดพังพอน	รักษาโรคผิวหนัง เริม และงูสวัด
ฟ้าทะลายโจร	แก้อาการท้องเดิน แก้ไข้
มะแว้งเครือ	ขับเสมหะ
ผักแว่น	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
ทับทิม	แก้อาการท้องเดิน แก้บิด ถ่ายพยาธิลำไส้
ตำลึง	แก้ฝี แผลพุพอง
ขี้เหล็ก	เป็นยาถ่าย ยานอนหลับ บำรุงประสาท
กานพลู	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
กะเพรา	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง

๔.๘ สมุนไพรในท้องถิ่น(ต่อ)

ชื่อ	สรรพคุณ
ข่อย	แก้ปวดฟัน
ข่า	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
ข่า	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
ชุมเห็ดเทศ	แก้ท้องผูก ถ่ายพยาธิลำไส้ โรคผิวหนัง
ดีปลีเชือก	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน ขับเสมหะ
ตะไคร้	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน ขับปัสสาวะ

ขมื่นชั้น	รักษาโรคผิวหนัง พุพอง น้ำเหลืองเสีย แก้ท้องเดิน
กำจัด	รักษาโรคเบาหวาน มะเร็ง
มะขามป้อม	รักษาโรคเบาหวาน ความดัน

๕. ประชากร

จำนวนประชากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากข้อมูล ปี ๒๕๖๐ ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๕๗,๕๘๑ คน แยกเป็นชาย ๕๒๑,๙๙๓ คน หญิง ๕๓๕,๕๘๘ คน ซึ่งมีจำนวนมาก เป็นอันดับ ๖ ของประเทศไทย ลักษณะด้านต่างๆ ของประชากร มีดังนี้ (กรมการปกครอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

๕.๑ เชื้อชาติ

ประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งกลุ่มเชื้อชาติได้ดังนี้ ไทย จีน เขมร และ มลายันดั้งเดิม นอกจากนี้ยังมีเชื้อชาติอื่นบ้างเล็กน้อย เช่น ลาว อินเดีย ปากีสถาน พม่า มอญ

๕.๒ ภาษา

ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยท้องถิ่น แต่สำเนียงอาจแตกต่างกันออกไป เฉพาะถิ่นบ้าง เช่น สำเนียงภาษาถิ่นบ้านดอน ภาษาถิ่นเกาะสมุยและกาญจนดิษฐ์

๕.๓ ศาสนาและความเชื่อ

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปที่ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ กลุ่มชนที่มาจากเชื้อสายมลายันจะนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลหรือปากอ่าว ได้แก่ ชุมชนท่าทอง ชุมชนกระแตแจ๊ะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ ชุมชนปากน้ำท่ากระจาย ชุมชนบ้านเกาะมุกต์ อำเภอท่าชนะ กลุ่มชนบ้านหัวเลน ตำบลพุมเรียง กลุ่มชนบ้านสงขลา อำเภอไชยา เป็นต้น

กลุ่มชนที่มาจากเชื้อสายไทย จีน และอื่นๆที่นับถือศาสนาพุทธ จะมีลัทธิความเชื่ออันผสมผสานในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ด้วย เช่น ลัทธิพราหมณ์ ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า โดยนำมาร่วมในพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ ได้แก่ พิธีแต่งงาน งานศพ พิธีรำลึกถึงบรรพบุรุษ พิธีขับไล่วิญญาณ การ ขึ้นบ้านใหม่

๕.๔ อาชีพ

การเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ โดยใช้ที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูก ประมาณ ๔๕%ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว เงาะโรงเรียนทุเรียน และกาแฟ

การประมง มีทั้งประมงน้ำเค็ม น้ำกร่อย การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และการประมงน้ำจืด ปศุสัตว์ สัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมาก เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ แพะ โดยปศุสัตว์ที่มีมูลค่าผลผลิตมากที่สุด คือ โค สุกร ไก่ กระบือ และเป็ด ตามลำดับ

อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมโรงงาน มีโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร เช่น

- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำยางและยางเครฟ
- โรงงานอุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน
- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตไม้อัด ไม้ยางพารา และอบไม้
- โรงงานอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์
- โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ผลิตไฟฟ้า และผลิตไบโอดีเซล
- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง
- โรงงานน้ำดื่ม
- โรงงานกลั่นน้ำหอมจากไม้กฤษณา
- โรงงานผลิตไอน้ำและไฟฟ้าชีวมวล
- โรงงานรับซื้อยางแผ่น เศษยาง ทำยางเครฟ
- โรงงานขุดและถมดิน
- โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากน้ำ (เขื่อนเชี่ยวหลาน)
- โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพเพื่อจำหน่าย
- โรงงานผลิตเชื้ออัดแท่ง

ฯลฯ

อุตสาหกรรมในครัวเรือน

- ไข่เค็มไชยา
- ขนมบอกไชยา
- ผัดไทยไชยา
- ผ้าทอพุมเรียง
- ผ้าทอท่ากระจาย
- ข้าวหลาม ขนมสอดไส้ น้ำروب
- กะปิท่าฉาง
- การทอเสื่อกระจูดท่าสะท้อน
- กะละแม เกาะสมุย
- ผลิตภัณฑ์เขากวางอ่อน เวียงสระ
- ขนมไข่ปลา เกาะพะงัน

รับจ้างและบริการ

- เสริมสวย
- มัคคุเทศก์
- ชี้นำรถ
- ก่อสร้าง
- นวดแผนไทย
- ฯลฯ

๖. การปกครอง

๖.๑ การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น ๑๙ อำเภอ ๑๓๑ ตำบล ๑,๐๘๔ หมู่บ้าน มีรายชื่ออำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ ตำบล ๖๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตลาด (Talat)	๒. มะขามเตี้ย (Makham Tia)	๓ หมู่บ้าน
๓. วัดประดู่ (Wat Pradu)	๔. ชุนทะเล (Khun Thale)	๑๐ หมู่บ้าน
๕. บางใบไม้ (Bang Bai Mai)	๖. บางชนะ (Bang Chana)	๖ หมู่บ้าน
๗. คลองน้อย (Khlong Noi)	๘. บางไทร (Bang Sai)	๔ หมู่บ้าน
๙. บางโพธิ์ (Bang Pho)	๑๐. บางกุ้ง (Bang Kung)	๕ หมู่บ้าน
๑๑. คลองฉนาก (Khlong Chanak)		๘ หมู่บ้าน

๒. อำเภอกาญจนดิษฐ์

อำเภอกาญจนดิษฐ์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ ตำบล ๑๑๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าทอง (Tha Thong)	๔ หมู่บ้าน	๒. ท่าทองใหม่(Tha Thong Mai)	๕ หมู่บ้าน
๓. กะแดะ (Kadae)	๙ หมู่บ้าน	๔. ทุ่งกง (Thung Kong)	๕ หมู่บ้าน
๕. กรูด (Krut)	๑๐ หมู่บ้าน	๖. ช้างซ้าย (Chang Sai)	๑๒ หมู่บ้าน
๗. พลายวาส (Phlai Wat)	๙ หมู่บ้าน	๘. ป่าร้อน(Pa Ron)	๙ หมู่บ้าน
๙. ตะเคียนทอง(Takhian Thong)	๗ หมู่บ้าน	๑๐. ช้างขวา (Chang Khwa)	๑๔ หมู่บ้าน
๑๑. ท่าอุแท (Tha Uthae)	๑๓ หมู่บ้าน	๑๒. ทุ่งรัง (Thung Rang)	๕ หมู่บ้าน
๑๓. คลองสระ (Khlong Sa)	๑๐ หมู่บ้าน		

๓. อำเภอดอนสัก

อำเภอดอนสักแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๔๑ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ดอนสัก (Don Sak)	๑๔ หมู่บ้าน	๒. ชลคราม (Chonlakhram)	๖ หมู่บ้าน
๓. ไชยคราม (Chaiyakhram)	๕ หมู่บ้าน	๔. ปากแพรก (Pak Phraek)	๑๖ หมู่บ้าน

๔. อำเภอเกาะสมุย

อำเภอเกาะสมุยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๓๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. อ่างทอง (Ang Thong)	๖ หมู่บ้าน	๒. ลิปะน้อย (Lipa Noi)	๕ หมู่บ้าน
๓. ตลิ่งงาม (Taling Ngam)	๕ หมู่บ้าน	๔. หน้าเมือง (Na Mueang)	๕ หมู่บ้าน
๕. มะเร็ต (Maret)	๖ หมู่บ้าน	๖. บ่อผุด (Bo Phut)	๖ หมู่บ้าน
๗. แม่น้ำ (Mae Nam)	๖ หมู่บ้าน		

๕. อำเภอเกาะพะงัน

อำเภอเกาะพะงันแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ ตำบล ๑๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เกาะพะงัน (Ko Pha-ngan)	๘ หมู่บ้าน	๒. บ้านใต้ (Ban Tai)	๖ หมู่บ้าน
๓. เกาะเต่า (Ko Tao)	๓ หมู่บ้าน		

๖. อำเภอไชยา

อำเภอไชยาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๙ ตำบล ๕๔ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตลาดไชยา (Talat Chaiya)	๕ หมู่บ้าน	๒. พุมเรียง(Phumriang)	๕ หมู่บ้าน
๓. เลม็ด (Lamet)	๗ หมู่บ้าน	๔. เวียง (Wiang)	๕ หมู่บ้าน
๕. ทุ่ง (Thung)	๘ หมู่บ้าน	๖. ป่าเว (Pa We)	๖ หมู่บ้าน
๗. ตะกรบ (Takrop)	๕ หมู่บ้าน	๘. โมถ่าย (Mo Thai)	๖ หมู่บ้าน
๙. ปากหมาก (Pak Mak)	๗ หมู่บ้าน		

๗. อำเภอท่าชนะ

อำเภอท่าชนะแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๘๒ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าชนะ (Tha Chana)	๑๐ หมู่บ้าน	๒. สมอทอง(Samo Thong)	๑๐ หมู่บ้าน
๓. ประสงค์ (Prasong)	๒๗ หมู่บ้าน	๔. คันธูลี (Khan Thuli)	๑๔ หมู่บ้าน
๕. วัง(Wang)	๘ หมู่บ้าน	๖. คลองพา (Khlong Pha)	๑๓ หมู่บ้าน

๘. อำเภอคีรีรัฐนิคม

อำเภอคีรีรัฐนิคมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ ตำบล ๘๕ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าขนอน (Tha Khanon)	๑๕ หมู่บ้าน	๒. บ้านยาง(Ban Yang)	๑๑ หมู่บ้าน
๓. น้ำหัก (Nam Hak)	๑๑ หมู่บ้าน	๔. กะเป่า (Kapao)	๑๐ หมู่บ้าน
๕. ท่ากระดาน (Tha Kradan)	๙ หมู่บ้าน	๖. ย่านยาว (Yan Yao)	๑๐ หมู่บ้าน
๗. ถ้ำสิงขร (Tham Singkhon)	๑๐ หมู่บ้าน		
๘. บ้านท่าเนียบ(Ban Thamniap)	๙ หมู่บ้าน		

๙. อำเภอบ้านตาขุน

อำเภอบ้านตาขุนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๒๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตำบลเขาวง (Khao Wong)	๖ หมู่บ้าน	๒. ตำบลพะแสง (Phasaeng)	๙ หมู่บ้าน
๓. ตำบลพรุไทย (Phru Thai)	๙ หมู่บ้าน	๔. ตำบลเขาพัง (Khao Phang)	๕ หมู่บ้าน

๑๐. อำเภอพนม

อำเภอพนมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๕๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. พนม (Phanom)	๑๓ หมู่บ้าน	๒. ต้นยวน (Ton Yuan)	๑๒ หมู่บ้าน
๓. คลองศก (Khlung Sok)	๘ หมู่บ้าน	๔. พลูเถื่อน(Phlu Thuean)	๕ หมู่บ้าน
๕. พังกาญจน์ (Phang Kan)	๕ หมู่บ้าน		
๖. คลองชะอุ่น (Khlung Cha-un)	๑๓ หมู่บ้าน		

๑๑. อำเภอท่าฉาง

อำเภอท่าฉางแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๔๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าฉาง (Tha Chang)	๕ หมู่บ้าน	๒. ท่าเคย (Tha Khoei)	๑๑ หมู่บ้าน
๓. คลองไทร (Khlung Sai)	๙ หมู่บ้าน	๔. เขาถ่าน (Khao Than)	๖ หมู่บ้าน
๕. เสวียด (Sawiat)	๙ หมู่บ้าน	๖. ปากฉลุย (Pak Chalui)	๖ หมู่บ้าน

๑๒. อำเภอบ้านนาสาร

อำเภอบ้านนาสารแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ ตำบล ๖๕ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. นาสาร (Na San)	-	๒. พรุพี (Phru Phi)	๗ หมู่บ้าน
๓. ทุงเตา (Thung Tao)	๕ หมู่บ้าน	๔. ลำพูน (Lamphun)	๗ หมู่บ้าน
๕. ท่าชี (Tha Chi)	๖ หมู่บ้าน	๖. ควนศรี (Khuan Si)	๘ หมู่บ้าน
๗. ควนสุบรรณ (Khuan Suban)	๗ หมู่บ้าน	๘. คลองปราบ (Khlung Prap)	๕ หมู่บ้าน
๙. น้ำพุ (Nam Phu)	๖ หมู่บ้าน		
๑๐. ทุงเตาใหม่ (Thung Tao Mai)	๘ หมู่บ้าน		
๑๑. เพิ่มพูนทรัพย์ (Phoem Phun Sap)	๖ หมู่บ้าน		

๑๓. อำเภอบ้านนาเดิม

อำเภอบ้านนาเดิมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๐ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านนา (Ban Na)	๑๐ หมู่บ้าน	๒. ท่าเรือ (Tha Ruea)	๖ หมู่บ้าน
๓. ทรัพย์ทวี (Sap Thawi)	๕ หมู่บ้าน	๔. นาใต้ (Na Tai)	๙ หมู่บ้าน

๑๔. อำเภอเคียนซา

อำเภอเคียนซาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๕๒ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เคียนซา (Khian Sa)	๗ หมู่บ้าน
๒. พ่วงพรมคร (Phuang Phromkhon)	๑๓ หมู่บ้าน
๓. เขาตอก (Khao Tok)	๖ หมู่บ้าน
๔. อรัญคามวารี (Aranyakham Wari)	๖ หมู่บ้าน
๕. บ้านเสด็จ (Ban Sadet)	๒๐ หมู่บ้าน

๑๕. อำเภอเวียงสระ

อำเภอเวียงสระแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๖๔ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เวียงสระ (Wiang Sa)	๑๐ หมู่บ้าน	๒. บ้านส้อง(Ban Song)	๑๘ หมู่บ้าน
๓. คลองฉนวน (Khlong Chanuan)	๑๒ หมู่บ้าน	๔. ทุ่งหลวง(Thung Luang)	๑๖ หมู่บ้าน
๕. เขานิพันธ์ (Khao Niphan)	๘ หมู่บ้าน		

๑๖. อำเภอพระแสง

อำเภอพระแสงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๗๔ หมู่บ้าน

๑. อีป็น (Ipan)	๑๒ หมู่บ้าน	๒. สีนปูน(Sin Pun)	๑๐ หมู่บ้าน
๓. บางสวรรค์ (Bang Sawan)	๑๔ หมู่บ้าน	๔. ไทรซิ่ง(Sai Khueng)	๑๓ หมู่บ้าน
๕. สีนเจริญ (Sin Charoen)	๑๐ หมู่บ้าน	๖. ไทรโสภา (Sai Sopha)	๘ หมู่บ้าน
๗. สาคุ (Sakhu)	๗ หมู่บ้าน		

๑๗. อำเภอพุนพิน

อำเภอพุนพินแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๖ ตำบล ๙๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าข้าม (Tha Kham)	๖ หมู่บ้าน	๒. ท่าสะท้อน (Tha Sathon)	๖ หมู่บ้าน
๓. ลีเล็ด (Lilet)	๘ หมู่บ้าน	๔. บางมะเตือ (Bang Maduea)	๗ หมู่บ้าน
๕. บางเดือน (Bang Duean)	๕ หมู่บ้าน	๖. ท่าโรงช้าง (Tha Rong Chang)	๕ หมู่บ้าน
๗. กรูต (Krut)	๕ หมู่บ้าน	๘. พุนพิน (Phunphin)	๓ หมู่บ้าน
๙. บางอน (Bang Ngon)	๑๑ หมู่บ้าน	๑๐. ศรีวิชัย (Si Wichai)	๓ หมู่บ้าน
๑๑. น้ำรอบ (Nam Rop)	๗ หมู่บ้าน	๑๒. มะลวน (Maluan)	๙ หมู่บ้าน
๑๓. หัวเตย (Hua Toei)	๗ หมู่บ้าน	๑๔. หนองไทร (Nong Sai)	๕ หมู่บ้าน
๑๕. เขาหัวควาย (Khao Hua Khwai)	๔ หมู่บ้าน	๑๖. ตะปาน (Tapan)	๕ หมู่บ้าน

๑๘. อำเภอชัยบุรี

อำเภอชัยบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. สองแพรก (Song Phraek)	๙ หมู่บ้าน
๒. ชัยบุรี (Chai Buri)	๑๐ หมู่บ้าน
๓. คลองน้อย (Khlong Noi)	๑๐ หมู่บ้าน
๔. ไทรทอง (Sai Thong)	๘ หมู่บ้าน

๑๙. อำเภอวิภาวดี

อำเภอวิภาวดีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๒ ตำบล ๓๑ หมู่บ้าน

๑. ตะกุกใต้ (Takuk Tai)	๑๔ หมู่บ้าน
๒. ตะกุกเหนือ (Takuk Nuea)	๑๗ หมู่บ้าน

แผนที่การแบ่งเขตการปกครอง

๖.๒ การปกครองส่วนท้องถิ่น

แบ่งออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๓ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๔ แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล ๑๑๙ แห่ง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็นหลายประเภท ดังนี้
๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด, ๒ เทศบาลนคร, ๓ เทศบาลเมือง, ๓๖ เทศบาลตำบล และ ๑๐๑ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายชื่อองค์การบริหารจังหวัด, เทศบาลนคร, เทศบาลเมือง, เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๙ อำเภอ ดังนี้

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

๑. เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดและตำบลบางกุ้งทั้งตำบล รวมทั้งบางส่วนของตำบลมะขามเตี้ย ตำบลบางไผ่ ตำบลบางชนะ และตำบลคลองฉนาก

๒. เทศบาลตำบลวัดประดู่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวัดประดู่ทั้งตำบล

๓. เทศบาลตำบลขุนทะเล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขุนทะเลทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเตี้ย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะขามเตี้ย

(เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางไผ่ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางชนะ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย (อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี) ครอบคลุมพื้นที่ตำบล
คลองน้อยทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางไทรทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางโพธิ์ทั้งตำบล

๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองฉนาก (เฉพาะนอกเขต
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

อำเภอกาญจนดิษฐ์

๑. เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกะแตะทั้งตำบล

๒. เทศบาลตำบลท่าทองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าทองใหม่

๓. เทศบาลตำบลช้างซ้าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างซ้ายทั้งตำบล

๔. เทศบาลตำบลช้างขวา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างขวาทั้งตำบล

๕. เทศบาลตำบลกรูด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกรูดทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าทองใหม่ (เฉพาะนอกเขต
เทศบาลตำบลท่าทองใหม่)

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าทองทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งกงทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลพลาญวาส ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลาญวาสทั้งตำบล

๑๐. บริหารส่วนตำบลปาร่อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปาร่อน ทั้งตำบล

๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะเคียนทองทั้งตำบล

๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอูแท ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าอูแททั้งตำบล

๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งรังทั้งตำบล

๑๔. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองสระทั้งตำบล

อำเภอดอนสัก

๑. เทศบาลเมืองดอนสัก ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลดอนสัก

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนสัก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนสัก (เฉพาะนอกเขตเทศบาล
เมืองดอนสัก)

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลชลคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชลครามทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลไชยคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไชยครามทั้งตำบล

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากแพรงทั้งตำบล

อำเภอเกาะสมุย

เทศบาลนครเกาะสมุย ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเกาะสมุย ทั้งอำเภอ

อำเภอเกาะพะงัน

๑. เทศบาลตำบลเกาะพะงัน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเกาะพะงันและบางส่วนของตำบลบ้านใต้

๒. เทศบาลตำบลบ้านใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใต้ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกาะพะงัน)

๓. เทศบาลตำบลเพชรพะงัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกาะพะงัน)

๔. เทศบาลตำบลเกาะเต่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะเต่าทั้งตำบล

อำเภอไชยา

๑. เทศบาลตำบลตลาดไชยา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดไชยาทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลละม็ด

๒. เทศบาลตำบลพุมเรียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพุมเรียงทั้งตำบล

๓. เทศบาลตำบลเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียงทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลละม็ด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลละม็ด (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลตลาดไชยา)

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าเว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าเว ทั้งตำบล

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกรบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกรบทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลโมถ่าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโมถ่ายทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากหมากทั้งตำบล

อำเภอท่าชนะ

๑. เทศบาลตำบลท่าชนะ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าชนะและบางส่วนของตำบลสมอทอง

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชนะ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าชนะ)

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลสมอทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสมอทอง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าชนะ)

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลประสงค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลประสงค์ทั้งตำบล

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลคันธูลี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคันธูลีทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลวัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังทั้งตำบล

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองพาทั้งตำบล

อำเภอคีรีรัฐนิคม

๑. เทศบาลตำบลท่าขนอน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าขนอน
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าขนอน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าขนอน)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านยางทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำหัก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำหักทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลกะเปา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกะเปาทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่ากระดานทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลย่านยาวทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำสิงขร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลถ้ำสิงขรทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทำเนียบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านทำเนียบทั้งตำบล

อำเภอบ้านตาขุน

๑. เทศบาลตำบลบ้านเชี่ยวหลาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาพังทั้งตำบล
๒. เทศบาลตำบลบ้านตาขุน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเขาวง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาวง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านตาขุน)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลพะแสง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพะแสงทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลพรุไทย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพรุไทยทั้งตำบล

อำเภอพนม

๑. เทศบาลตำบลพนม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพังกาญจน์ทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลพนม
๒. เทศบาลตำบลคลองชะอุ่น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองชะอุ่นทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลพนม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพนม (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลพนม)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลต้นยวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลต้นยวนทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองศกทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลพลูเถื่อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลูเถื่อนทั้งตำบล

อำเภอท่าฉาง

๑. เทศบาลตำบลท่าฉาง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าฉางและบางส่วนของตำบลเขาถ่าน
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าฉาง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเคยทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองไทรทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาถ่าน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง)
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลเสวียด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเสวียดทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลปากฉลุย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากฉลุยทั้งตำบล

อำเภอบ้านนาสาร

๑. เทศบาลเมืองนาสาร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาสารทั้งตำบล
๒. เทศบาลตำบลพรุพี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพรุพีทั้งตำบล
๓. เทศบาลตำบลคลองปราบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองปราบทั้งตำบล
๔. เทศบาลตำบลท่าชี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชีทั้งตำบล
๕. เทศบาลตำบลควนศรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนศรีทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเตา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งเตาทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลลำพูน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำพูนทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนสุบรรณทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำพุทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเตาใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งเตาใหม่ทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มพูนทรัพย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเพิ่มพูนทรัพย์ทั้งตำบล

อำเภอบ้านนาเดิม

๑. เทศบาลตำบลบ้านนา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านนาและบางส่วนของตำบลนาใต้
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านนา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านนา)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเรือทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์ทวี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรัพย์ทวีทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลนาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาใต้ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านนา)

อำเภอเคียนซา

๑. เทศบาลตำบลเคียนซา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเคียนซา
๒. เทศบาลตำบลบ้านเสด็จ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเคียนซา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเคียนซา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเคียนซา)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลพ่วงพรมคร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพ่วงพรมครทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาตอก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาตอกทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลอรุญคามวารี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอรุญคามวารีทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองฉนวนทั้งตำบล

อำเภอเวียงสระ

๑. เทศบาลตำบลเวียงสระ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเวียงสระและบางส่วนของตำบลบ้านส้อง
๒. เทศบาลตำบลบ้านส้อง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านส้อง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงสระ)
๓. เทศบาลตำบลเขานิพันธ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขานิพันธ์ทั้งตำบล
๔. เทศบาลตำบลทุ่งหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งหลวงทั้งตำบล
๕. เทศบาลตำบลเมืองเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียงสระ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงสระ)

อำเภอพระแสง

๑. เทศบาลตำบลบางสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๑-๔ ตำบลบางสวรรค์
๒. เทศบาลตำบลย่านดินแดง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๑ ตำบลอิปัน
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลอิปัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอิปัน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลย่านดินแดง)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสินปุนทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางสวรรค์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบางสวรรค์)
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรซิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรซิงทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลสินเจริญ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสินเจริญทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรโสภา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรโสภาทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลสาकु ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสาकुทั้งตำบล

อำเภอพุนพิน

๑. เทศบาลเมืองท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าข้าม
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าข้าม (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองท่าข้าม)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะท้อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าสะท้อนทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลลิเล็ด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลิเล็ดทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางมะเดื่อทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเดือนทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโรงช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าโรงช้างทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลกรูด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกรูดทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลพุนพิน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพุนพินทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลบางอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางอนทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีวิชัยทั้งตำบล
๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรอบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำรอบทั้งตำบล
๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะลวนทั้งตำบล
๑๔. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเตย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวเตยทั้งตำบล
๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไทรทั้งตำบล
๑๖. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหัวควาย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาหัวควายทั้งตำบล
๑๗. องค์การบริหารส่วนตำบลตะปาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะปานทั้งตำบล

อำเภอชัยบุรี

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลชัยบุรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชัยบุรีทั้งตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลสองแพรก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสองแพรกทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองน้อยทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรทองทั้งตำบล

อำเภอวิภาวดี

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกุกใต้ทั้งตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกุกเหนือทั้งตำบล

๗. การศึกษา

การจัดการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ดังนี้

๗.๑ สำนักงานและเขตพื้นที่การศึกษา

- ๑) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก และอำเภอเกาะพะงัน
- ๓) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอพุนพิน อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ อำเภอกีรีรัฐนิคม อำเภอวิภาวดี อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอพนม
- ๔) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม อำเภอเคียนซา อำเภอเวียงสระ อำเภอชัยบุรี อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอพระแสง
- ๕) สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๑ รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยม

๗.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดชุมพร รับผิดชอบการจัดการศึกษา ในเขตบริการ ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล

๗.๓ หน่วยงานด้านความมั่นคงและป้องกันประเทศ

- ๗.๓.๑ ค่ายวิภาวดีรังสิต กรมทหารราบที่ ๒๕
- ๗.๓.๒ กองบิน ๗
- ๗.๓.๓ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑๖ อำเภอบ้านตาขุน
- ๗.๓.๔ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑๗ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

๗.๔ สถาบันทางการศึกษาเอกชน

จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงระดับอุดมศึกษา

๗.๕ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและที่สาขาเป็นศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา มีดังนี้

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี

- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี)
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยสุวรรณภูมิ
- มหาวิทยาลัย(สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)
- ศูนย์แพทยศาสตรพระบรมราชชนกชั้นคลินิก (แพทย์ชนบทมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

- วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนมอสโกสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี แห่งที่ ๒ อำเภอกาญจนดิษฐ์
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลเมืองนาสาร
- วิทยาลัยสารพัดช่างสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๘ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยการอาชีพไชยา
- วิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานีพาณิชย์การ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี(เทคโนโลยีบางกุ้ง)

๗.๖ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ

- โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

๗.๗ สถานศึกษาที่จัดตั้งในโอกาสพิเศษ

- โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี
- โรงเรียนเสวีตวิทยารัชฆังคลาภิเษก
- โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา ๓

๘. การคมนาคม

ระยะทางจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปยังจังหวัดใกล้เคียง โดยประมาณ คือ

จังหวัดชุมพร ๑๙๒ กิโลเมตร

จังหวัดระนอง ๒๑๙ กิโลเมตร

จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑๓๙ กิโลเมตร

จังหวัดพังงา ๑๙๖ กิโลเมตร

จังหวัดกระบี่ ๑๕๖ กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปยังอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัด โดยประมาณ คือ

อำเภอพุนพิน ๑๕ กิโลเมตร

อำเภอกาญจนดิษฐ์ ๑๗ กิโลเมตร
อำเภอท่าฉาง ๓๐ กิโลเมตร
อำเภอบ้านนาเดิม ๓๙ กิโลเมตร
อำเภอบ้านนาสาร ๔๑ กิโลเมตร
อำเภอไชยา ๔๔ กิโลเมตร
อำเภอเคียนซา ๔๗ กิโลเมตร
อำเภอคีรีรัฐนิคม ๖๒ กิโลเมตร
อำเภอดอนสัก ๖๓ กิโลเมตร
อำเภอเวียงสระ ๖๔ กิโลเมตร
อำเภอวิภาวดี ๖๔ กิโลเมตร
อำเภอท่าชนะ ๖๘ กิโลเมตร
อำเภอบ้านตาขุน ๗๓ กิโลเมตร
อำเภอพระแสง ๗๘ กิโลเมตร
อำเภอพนม ๘๑ กิโลเมตร
อำเภอเกาะสมุย ๙๗ กิโลเมตร
อำเภอชัยบุรี ๑๐๙ กิโลเมตร
อำเภอเกาะพะงัน ๑๒๓ กิโลเมตร

๘.๑ ทางบก

๘.๑.๑ ทางรถไฟ

จากกรุงเทพมหานครสามารถใช้บริการรถไฟได้จากสถานีรถไฟ กรุงเทพมหานคร (หัวลำโพง) สถานีรถไฟสามเสน สถานีรถไฟบางซื่อ สถานีรถไฟบางบำรุ้ง มีบริการเดินรถทั้งวัน ระยะทางจากกรุงเทพฯถึงสุราษฎร์ธานี ๖๕๐ กิโลเมตร ผู้โดยสารต้องไปลงที่สถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี (อยู่ที่อำเภอพุนพิน) ซึ่งใช้เวลาเดินทางปกติไม่เกิน ๙ ชั่วโมง แล้วโดยสารรถประจำทางหรือรับจ้างไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร

๘.๑.๒ ทางรถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินรถระหว่างกรุงเทพฯ-สุราษฎร์ธานี ทั้งวัน รถออกจากสถานีขนส่งสายใต้ถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาเดินทางปกติไม่เกิน ๘ ชั่วโมง

๘.๑.๓ ทางรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางสายธนบุรี-ปากท่อ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕) จากนั้น เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่านจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร แล้วตรงเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๔๑ บริเวณแยกปฐมพร (จังหวัดชุมพร) ผ่านรอยต่อระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานี กับ จังหวัดชุมพรที่อำเภอละแม และอำเภอท่าชนะ เข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านสหกรณ์สุราษฎร์ธานี(Co-Op) แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข ๔๐๑ ผ่านอำเภอพุนพิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี เข้าสู่ตัวเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมระยะทางประมาณ ๖๘๕ กิโลเมตร

๘.๒ ทางน้ำ

๘.๒.๑ ทางเรือ

ปัจจุบัน มีบริษัทเดินเรือให้บริการเดินเรือด่วน จากพัตยาตรงมายังเกาะสมุย ซึ่งการเดินทางโดยวิธีนี้ เป็นการเดินทางเชิงท่องเที่ยว ภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีท่าเทียบเรือ อำเภอดอนสัก มีบริการเรือโดยสารขนาดใหญ่เส้นทางระหว่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอเกาะสมุย อำเภอเกาะพะงัน ซึ่งบริการเรือโดยสารทั้งขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เส้นทางระหว่างอำเภอเมือง อำเภอดอนสัก อำเภอเกาะพะงัน หมู่เกาะอ่างทอง เกาะพะลวย และเกาะนางยวน

๘.๓ ทางอากาศ

๘.๓.๑ ทางเครื่องบิน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยท่าอากาศยานนานาชาติ ๒ แห่งคือ

๑)ท่าอากาศยานนานาชาติ สุราษฎร์ธานี(Suratthani Internationnal Airport) ตั้งอยู่ในพื้นที่ กองบิน ๗ กองทัพอากาศ อำเภอพุนพิน ระยะทางห่างจากจังหวัดประมาณ ๒๕ กิโลเมตร มีเที่ยวบิน ระหว่างสนามบินจังหวัดสุราษฎร์ธานี- ท่าอากาศยานดอนเมืองและท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ทั้งวัน ซึ่งมีให้บริการทั้ง การบินไทย แอร์เอเชีย ไลออนแอร์ และนกแอร์

๒) ท่าอากาศยานเอกชนนานาชาติเกาะสมุย มีสายการบินบางกอกแอร์เวย์และการบินไทย ให้บริการบินไป-กลับ เกาะสมุย-กรุงเทพฯ กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ ฮองกง ปีนัง พัตยา ภูเก็ต และกระบี่

สถานีรถไฟจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีขนส่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๙. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

๙.๑ พัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์

๙.๑.๑ การตั้งถิ่นฐาน

สภาพภูมิศาสตร์มีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งหลักฐานที่พบอยู่บริเวณถ้ำ และเพิงผาในพื้นที่ป่าเขาด้านทิศตะวันตกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ภูเขาหินปูนที่กระจุกกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ มนุษย์สมัยนี้มีชีวิตความเป็นอยู่กลมกลืนกับธรรมชาติใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาผลิตเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น กีบหินกรวดแม่น้ำมาแกะเป็นเครื่องมือ เช่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องมือหินเผา เครื่องมือหินขัด เครื่องประดับต่างๆ สภาพชีวิตความเป็นอยู่มีลักษณะสังคมแบบนายพรานหรือสังคมเก็บของป่าล่าสัตว์ จะสังเกตได้ว่ามนุษย์ในสังคมล่าหลัง

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒ จะเลือกอาศัยอยู่ในป่า ทั้งนี้เพราะป่าเป็นแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ นอกจากนี้เนื้อสัตว์ป่านานาชนิดตั้งแต่ สัตว์ใหญ่ไปถึงสัตว์เล็ก รวมทั้งสัตว์น้ำประเภทหอย ปู ปลา ในป่ายังมีผลิตผลจากป่าได้แก่ ผลไม้ มັນเผือกรังผึ้งและสมุนไพรต่างๆ ดังนั้น จากหลักฐานและการวิเคราะห์สาเหตุดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในสุราษฎร์ธานี อาศัยอยู่ในป่าและพื้นที่ภูเขา

๙.๑.๒ หลักฐานทางโบราณคดี

การศึกษาชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบแล้ว มีหลายแห่ง สามารถกล่าวถึงได้ดังนี้

๙.๑.๒.๑ ถ้าเป็องแบบ ตำบลบ้านท่าเนียบ อำเภอคีรีรัฐนิคม แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี พบร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ หลักฐานที่น่าสนใจ ได้แก่โครงกระดูกมนุษย์กระดูกและฟันสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีก เปลือกหอยชนิดต่างๆ ได้แก่ หอยบก หอยน้ำจืด และหอยขึ้นส่วนก้ามปู เมล็ดพืชป่าบางชนิด เศษภาชนะดินเผาด้วยอุณหภูมิต่ำลายเชือกทาบประเภทหม้อก้นกลม หม้อสามขา หม้อมีสัน ลูกกระสุนดินเผา สำหรับเครื่องมือหินกะเทาะขนาดและรูปร่างต่างๆ เช่น เครื่องมือแกนหิน เครื่องมือลักษณะ ใบมีด ค้อน ทั้ง เครื่องมือสะเก็ดหินแบบใบมีดขนาดเล็ก ขวานหินขัด ขวานหินยาว สิวหินขัด หินทุบ เปลือกไม้เพื่อทำผ้า กำไลหินและถ่าน กระดูกสัตว์และกระดูกมนุษย์ มีอายุประมาณ ๖,๕๐๐-๔,๗๐๐ ปีมาแล้ว

๙.๑.๒.๒ ถ้ากาซี ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบขวานหินขัดแบบมีป่าและไม่มีป่า ทำจากหินเชิร์ต หินอ่อนและหินปูน เครื่องมือสะเก็ดหิน เครื่องมือหินกะเทาะ ภาชนะดินเผาทรงพาน ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขา และเศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อหยาบ

๙.๑.๒.๓ ถ้าแก้ว ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียว ทำจากหินเชิร์ตหินควอร์ไซต์และโอปอล จำนวน ๕ ชิ้น เครื่องมือหินกะเทาะแบบ ๒ หน้า เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบลายเชือกทาบ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขาตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ กระดูกสัตว์มีร่องรอยภูเขาไฟ ฟันสัตว์ และเปลือกหอย

๙.๑.๒.๔ ถ้าเขาทะเล ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียวทำจากหินเชิร์ต หินควอร์ไซต์ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขาตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ

๙.๑.๒.๕ ถ้าพ่อตาแดงราม ตำบลย่านยาว อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องปั้นดินเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๖ ถ้ามะพร้าว ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียวและสองหน้า กระดูกสัตว์มีร่องรอยภูเขาไฟ

๙.๑.๒.๗ ถ้าลูกเผ็ด ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียว ทำจากหินควอร์ไซต์ และหินเชิร์ต พบกระดูกสัตว์มีร่องรอยภูเขาไฟ

๙.๑.๒.๘ ถ้าสิงขร ตำบลถ้าสิงขร อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือสะเก็ดหิน แกนหิน กำไลหิน กระดูกสัตว์ ภาชนะดินเผาแบบหม้อสามขา ฯลฯ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒

๙.๑.๒.๙ ถ้าเขาบ้านบางปรุ ตำบลคลองศก อำเภอพนม สํารวจพบชิ้นส่วนโครงกระดูกมนุษย์
เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ กำไลเปลือกหอย กระดุกสัตว์และฟันสัตว์ ๙.๑.๒.๑๐ ถ้าวาราราม ตำบล
คลองศก อำเภอพนม สํารวจพบเศษภาชนะดินเผา

เนื้อหยาบ กำไลเปลือกหอย กระดุกสัตว์และฟันสัตว์

๙.๑.๒.๑๑ ถ้าหินกร้อก ตำบลคลองสก อำเภอพนม สํารวจพบเศษภาชนะดินเผา
เนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่อ

๙.๑.๒.๑๒ แหล่งคลองท่าไม้แดง ต้นน้ำคลองไชยา ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา
สํารวจพบขวานหินขัดรูปจระเขยปากนกขนาดใหญ่ ขวานหินขัดมีป่าและไม่มีป่า

๙.๑.๒.๑๓ ต้นน้ำคลองแสง ตำบลไทรสร อำเภอบ้านตาขุน สํารวจพบ
ขวานหินขัดทั้งแบบมีป่าและไม่มีป่า ภาชนะดินเผาประเภทหม้อก้นกลม ชามก้นกลมและก้นแบน
มีทั้งลายเชือกและลายขั้มนํ้า

๙.๑.๒.๑๔ ควนหินเหล็กไฟบ้านบางครก ตำบลพระแสง อำเภอบ้านตาขุน สํารวจ
พบแหล่งวัตถุโบราณประกอบหินตระกูลควอร์ต ใช้สำหรับผลิตเครื่องมือหิน

๙.๑.๒.๑๕ เขาหินตก ตำบลไทรสร อำเภอบ้านตาขุน สํารวจพบเศษภาชนะดินเผา เนื้อหยาบ
เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๑๖ ถ้าแม่ยาย ตำบลไทรสร อำเภอบ้านตาขุน สํารวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ
เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๑๗ ถ้าฝั่ง ตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน สํารวจพบเศษภาชนะดินเผา
เนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ขวานหินกะเทาะโคลนในรูปทรงของขวานหินขัด

๙.๑.๒.๑๘ ถ้าเขาชีชัน ตำบลคลองหิน อำเภอบ้านตาขุน แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี
พบเครื่องมือหินกะเทาะขนาดใหญ่แบบฮิวบิเนียน เครื่องมือสะเก็ดหิน ภาชนะดินเผาประเภทหม้อ
ก้นกลมลายเชือกทาบ มีอายุระหว่าง ๖,๐๑๐-๔,๒๐๐ ปีมาแล้ว

๙.๑.๒.๑๙ ถ้าปากอม ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน แหล่งขุดค้นทางโบราณคดีพบ เครื่องมือ
กะเทาะขนาดใหญ่แบบฮิวบิเนียน ชิ้นส่วนโครงกระดูกและฟันมนุษย์ เครื่องมือหิน
กะเทาะแบบฮิวบิเนียน มีอายุระหว่าง ๖,๕๐๐-๔,๒๐๐ ปีมาแล้ว ฯลฯ

๙.๑.๓ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นแบบสังคมนายพราน หรือสังคมเก็บของป่าล่าสัตว์ การดำรงชีวิต
อาศัยทรัพยากรธรรมชาติรอบตัวในแต่ละฤดูให้เป็นประโยชน์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยหินรู้จักทำ
เครื่องปั้นดินเผาใช้สอย หลักฐานทางเศรษฐกิจที่พบคือหินทุบเปลือกไม้สำหรับทำผ้า ไม่พบหลักฐาน
การเพาะปลูกส่วนวิธีการปรุงอาหารคงจะมีการทำให้สุกโดยการปิ้งย่าง เผา ชุมชนที่เป็นเจ้าของ
วัฒนธรรม การใช้เครื่องมือหินขัดน่าจะมีเชื้อสายมาจากพวกมาเลย์รุ่นเก่า สันนิษฐานว่าชุมชนก่อน
ประวัติศาสตร์ที่ตั้งถิ่นฐานแถบต้นน้ำคลองไชยาได้อพยพลงไปตั้งถิ่นฐานลงบนพื้นราบริมน้ำตามแนว
คลองไชยา เมื่อเข้าสู่ยุคเริ่มประวัติศาสตร์ได้ผสมผสานกันกับคนอินเดีย หลักฐานทางโบราณคดีที่พบใน

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการตั้งชุมชนบนพื้นที่ราบริมน้ำและชายฝั่งทะเล มักเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ
ชุมชนโบราณในยุคเริ่มประวัติศาสตร์

๙.๒ พัฒนาการสมัยประวัติศาสตร์

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนเมืองที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์
และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ที่สำคัญในสมัยสุโขทัย และอยุธยาของชุมชนเมืองต่างๆรอบอ่าวบ้านดอน ดังต่อไปนี้

๙.๒.๑ หลักฐานทางโบราณคดี

หลักฐานทางโบราณคดีมีร่องรอยของคนก่อนประวัติศาสตร์รอบอ่าวบ้านดอน ส่วนมากจะปา
กฏบนผิวดินที่แสดงให้เห็นว่า ในบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผู้คนอาศัยอยู่ในสภาพชุมชนตั้งแต่ยุคหิน
เพราะปรากฏว่ามีการค้นพบเครื่องมือหินขัดซึ่งเป็นเครื่องมือหินสมัยหินเก่า พบเครื่องประดับซึ่งส่วนใหญ่
จะเป็นลูกปัดสีที่ยืนยันถึงความเจริญสมัยหินใหม่เข้าสู่ยุคโลหะ รวมทั้งการค้นพบภาชนะดินเผาในสมัย
ยุคไพลสโตซีน (Plistocene) เป็นต้น

๙.๒.๒ เส้นทางข้ามสมุทร

ตามหลักฐานจากศิลาจารึกและสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวรวัตถุที่หลงเหลืออยู่ แสดงให้เห็นว่าผู้คนที่
เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตลุ่มน้ำตาปีบริเวณรอบอ่าวบ้านดอน มิได้มีแต่ชนพื้นเมืองเดิม แต่ยังมีชนชาติต่าง
ถิ่นจากภูมิภาคอื่นของประเทศและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เดินทางเข้ามาค้าขายและเผยแพร่ศาสนา
จึงทำให้เกิดชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกัน คือฮินดูและพุทธศาสนา

๙.๒.๓ หลักฐานทางเอกสาร

แหล่งชุมชนโบราณสมัยประวัติศาสตร์ ของสุราษฎร์ธานี ที่ปรากฏเป็นหลักฐานทางเอกสาร เช่น
จดหมายเหตุจีน ได้กล่าวถึงศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย และแหล่งชุมชนโบราณพุนพิน พระราช
พงศาวดารได้กล่าวถึงอาณาเขตเมืองไชยาหลังตำบลพุมเรียงถูกพม่าเผา

๙.๒.๔ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักฐานร่องรอยของคนก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ ที่มีการติดต่อค้าขาย
กับชนต่างชาติ เช่น อินเดีย จีน และอาหรับ โดยมีหลักฐานที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องถ้วยจีน และเหรียญ
เงินอาหรับ เป็นต้น ในด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ได้พบหลักฐานทางวัฒนธรรมของคนในสมัยก่อน
ประวัติศาสตร์ เช่น เครื่องมือหิน กลองมโหระทึก แก้วและลูกปัด เครื่องปั้นดินเผา โดยเฉพาะกลอง
มโหระทึกที่พบในตำบลน้ำรอบ อำเภอพุนพิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา และตำบลดลิ่งงาม อำเภอ
เกาะสมุย สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนในเมืองสุราษฎร์ธานี มีการติดต่อสัมพันธ์และเปลี่ยนวัฒนธรรมกับ
ชุมชนอื่นๆ ในส่วนของศาสนา หลักฐานที่พบในเมืองไชยา แสดงให้เห็นลัทธิศาสนาที่เข้ามาสู่ชุมชนนี้
ได้แก่ ศาสนาพุทธและฮินดู ซึ่งปรากฏหลักฐานคือรูปเคารพ ชากศาสนสถาน และเจดีย์ เป็นต้น
สำหรับศาสนวัตถุที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบวัฒนธรรมในชุมชนอ่าวบ้านดอน เช่น เทวรูปพระโพธิสัตว์
พระพิมพ์ดินดิบ และประติมากรรมลอยตัว เป็นต้น

๙.๓ ยุคแห่งเมืองแคว้นแคว้นหรือนครรัฐ

ในยุคประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานีชุมชนเมืองรอบอ่าวบ้านดอน ที่ได้พัฒนาให้เป็นแคว้นแคว้นหรือนครรัฐโดยมีหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๙.๓.๑ หลักฐานทางเอกสาร

พระราชพงศาวดารถังของจีน และบันทึกของมา- ตวน-หลิน นักเดินเรือชาวจีน พุทธศตวรรษที่ ๑๘ ได้กล่าวถึง รัฐ พัน-พัน ตั้งอยู่อ่าวทะเลใต้ ที่นักประวัติศาสตร์บางท่านเชื่อว่าเป็นอาณาจักรที่ในบริเวณชุมชนโบราณพุนพิน ได้กล่าวถึงนครรัฐแห่งนี้มีผู้ปกครองเมืองเป็นกษัตริย์ถือเป็นเมืองท่าสำคัญทั้งการค้าและศาสนา โดยมีวัดและนักบวชในพระพุทธศาสนา รวมทั้งประชาชนได้อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำ

๙.๓.๒ หลักฐานทางโบราณคดี

มีหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย ชับซ้อนของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนที่กระจัดกระจายบนพื้นราบตามแนวสันทราย ที่ราบเชิงเขาและที่ราบริมแม่น้ำ ส่วนใหญ่เป็นเมืองท่าริมทะเลและเมืองริมฝั่งแม่น้ำ โดยพบหลักฐานที่เป็นเมืองโบราณ โบราณวัตถุที่เป็นประติมากรรมรูปเคารพในพระพุทธศาสนา และโบราณวัตถุในศาสนาฮินดู เป็นต้น

๙.๓.๓ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

แคว้นแคว้นหรือนครรัฐรอบอ่าวบ้านดอน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเมืองท่าชายทะเลหรือเมืองริมแม่น้ำเติบโตขึ้นมาจากการค้ากับชุมชนภายนอกและกับสังคมหัวเมืองภายใน ผู้ปกครองมีฐานะเป็นราชาตามแบบวัฒนธรรมอินเดีย มีพุทธศานามหายาน เป็นศาสนาประจำรัฐ และมีความหลากหลายของกลุ่มศาสนาต่างๆ โดยมีหลักฐานสำคัญ ได้แก่ สถาปัตยกรรมและประติมากรรม รวมทั้งโบราณวัตถุและโบราณสถาน

๙.๔ ยุคร่วมสมัยสุโขทัย อโยธยา รัตนโกสินทร์

๙.๔.๑ ยุคร่วมสมัยสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๙)

หลักฐานประวัติศาสตร์ในช่วงนี้มีหลักฐานสำคัญจากเพื่อบ้านใกล้เคียงคือนครศรีธรรมราชหลักฐานเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสืออมรวงศ์ หนังสือจุลวงศ์ พงศาวดารลังกา ตีลาจารึกของปันทยะในอินเดียใต้ จากหลักฐานเหล่านี้ จึงมีความเชื่อว่าเมืองไชยาน่าจะอยู่ในอาณัติของนครศรีธรรมราชตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งสถานภาพของเมืองสุโขทัยคงเป็นเมืองที่มีสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองนครศรีธรรมราช ด้วยเหตุนี้ยุคร่วมสมัยสุโขทัย ไชยาและดินแดนสุราษฎร์ธานีจึงไม่น่าจะเป็นเมืองที่อยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรสุโขทัย เมืองไชยา ในยุคนี้อาจลดบทบาทความเป็นศูนย์กลางปกครองท้องถิ่นและนครศรีธรรมราชก็ได้ให้ความสำคัญกับเมืองไชยาแต่อย่างใด

๙.๔.๒ ยุคร่วมสมัยอโยธยา (พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๓)

ตามหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยาหัวเมืองขึ้น ๔ เมือง คือ เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองไชยา และเมืองชุมพร โดยอยุธยาเป็นนโยบายล้มล้างความเป็นศูนย์กลางทางการเมืองของนครศรีธรรมราช โดยแยกเมืองพัทลุง เมืองไชยา และเมืองชุมพรออกมาให้ขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น อยุธยาจึงให้การสนับสนุนบรรดาหัวเมืองต่างๆ ของภาคใต้ เช่น คติการบูชาพระบรมธาตุในเมืองไชยา ซึ่งเข้ามาระยะหลังเมื่อรับพุทธศาสนาหินยานแบบลังกาวงศ์แล้ว เมืองไชยาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ

กรอบหลักยุทธระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒ ส่วนกลาง(อยุธยา) บทบาทของเมืองสุราษฎร์ธานีจึงราบเรียบไม่โดดเด่นในหน้าประวัติศาสตร์เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะศูนย์กลางและน่าจะมีลักษณะเป็นเมืองกสิกรรม ไม่มีความยุ่งเหยิงทางการเมืองเหมือนกับหัวเมืองที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการค้าที่เป็นจุดต่อแหลมทางการเมือง เช่นเมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสงขลา และเมืองปัตตานี

๙.๔.๓ ยุคร่วมสมัยกรุงธนบุรี (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔)

ในช่วงนี้ส่วนกลางระส่ำระสายทำศึกกับเมืองนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานีก็มีผลกระทบเช่นกัน แต่สุราษฎร์ธานีได้ยึดกับส่วนกลางกรุงธนบุรี และสามารถยึดเมืองนครศรีธรรมราชได้ ทำให้หลวงปลัดเมืองไชยาได้รับความดีความชอบ

๙.๔.๔ ยุคร่วมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔-ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕)

ในช่วงนี้เมืองไชยาได้รับความเสียหายจากศึกที่พ่ายกมาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ เมืองไชยาย้ายไปตั้งใหม่ที่พุมเรียง ในช่วงนี้เมืองบ้านดอนเจริญมาก โดยเฉพาะการค้าขายกับต่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ย้ายเมืองท่าทองมาอยู่ที่บ้านดอน แล้วพระราชทานนามว่า กาญจนดิษฐ์

๙.๔.๕ ยุคปัจจุบัน (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕ ยุคปัจจุบัน)

ในช่วงนี้เป็นช่วงที่หัวเมืองปักษ์ใต้และสุราษฎร์ธานี เปลี่ยนแปลงมากที่สุดเริ่มต้นแต่การประกาศใช้ระบบมณฑลเทศาภิบาลภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลกลางที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระบบการปกครองท้องถิ่น ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่อันเป็นการเปลี่ยนแปลงให้กับสภาพชีวิตผู้คนต่างถึงกระนั้น ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของสุราษฎร์ธานีไว้ได้

๑๐. มรดกทางวัฒนธรรม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประวัติยาวนานนับพันปี เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของแหลมมลายูที่เจริญสืบเนื่องมาตั้งแต่อาณาจักรศรีวิชัยยังรุ่งเรืองอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีหลักฐานสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถที่นำภาคภูมิใจของบรรพชน ที่ยังปรากฏให้เห็นสืบเนื่องคงอยู่เป็นเอกลักษณ์ทางโบราณคดีและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑๐.๑ โบราณสถาน

๑) วัดพระบรมธาตุไชยา	๑๐) วัดน้ำรอบ
๒) วัดเวียง	๑๑) วัดเขาประสงค์
๓) วัดแก้ว	๑๒) วัดถ้ำคูหา
๔) วัดหลง	๑๓) วัดเขาพระนัม
๕) วัดป่าลิไลยก์	๑๔) เมืองโบราณเวียงสระ
๖) วัดสมุหนิมิต	๑๕) เมืองโบราณพุนพิน
๗) วัดเขาพระอานนท์	๑๖) เมืองโบราณไชยา

- ๘) วัดเขาศรีวิชัย
๑๗) เมืองโบราณท่าชนะ
- ๙) วัดถ้ำสิงขร
๑๘) เมืองโบราณกระแต
- ๑๙) เมืองโบราณท่าขนอน
๒๑) ถ้ำขมิ้น
- ๒๐) เมืองโบราณบ้านนาเดิม
๒๒) ถ้ำเขาราคู พุงเตา (บ้านนาสาร) ฯลฯ

๑๐.๒ โบราณวัตถุ

- ๑) เครื่องถ้วยชามสังคโลก
๖) ศิลปจารึก
- ๒) เครื่องถ้วยพื้นเมือง
๗) เทวรูป
- ๓) ลูกปัดหิน
๘) พระพิมพ์
- ๔) กลองมโหระทึก
๙) ภาชนะดินเผา
- ๕) ขวานฟ้า หรือขวานหินขัด
๑๐) พระอวโลกิเตศวร
- ๑๑) พระพุทธรูป ฯลฯ

๑๐.๓ หัตถกรรมพื้นบ้าน

- ๑) ผ้าไหมพุ่มเรียง
๖) ศิลปหัตถกรรมจากกระจูด
- ๒) หมวกพุ่มเรียง
๗) ศิลปหัตถกรรมจากไม้ไผ่
- ๓) ผ้าไหมปากน้ำท่ากระจาย
๘) การแกะรูปหนังตะลุง
- ๔) หมวกจากหญ้าตีนกา
๙) การแทงหยวก
- ๕) หมากตักน้ำ
๑๐) เตยวม้อ (เสวียนม้อ) ฯลฯ

๑๐.๔ ภาษาและวรรณกรรม

๑๐.๔.๑ ภาษา

- ๑) ภาษาถิ่น
๓) สำนวนโวหาร สุภาษิต
- ๒) ถ้อยคำ
๔) คำพังเพย

๑๐.๔.๒ วรรณกรรม *วรรณกรรมมุขปาฐะ

- ๑) เพลงกล่อมเด็ก
๔) กลอนมุขปาฐะ
- ๒) ปริศนาคำทาย
๕) นิราศขึ้น
- ๓) นิทานพื้นบ้าน
๖) เพลงพื้นบ้าน

๗) บทร้องเพลง ฯลฯ

*วรรณกรรมลายลักษณ์

- ๑) จารึก
๔) นิทานประโลมโลก นิทานคติธรรม
- ๒) หนังสือбуд
๕) วรรณกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
- ๓) นิทาน ตำนานท้องถิ่น
๖) วรรณกรรมเกี่ยวกับคำสอน ของพระ พุทธทาสภิกขุ

๑๐.๕ การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา

๑) จุ่มจี้	๑๗) สะบ้าซุด
๒) ท้องสูง	๑๘) มวยไชยา
๓) ลูกหวี	๑๙) เพลงนา
๔) ชักลูกยาง	๒๐) เพลงบอก
๕) เตย	๒๑) ลิเกป่า
๖) ชิงเมือง	๒๒) มโนราห์
๗) หมากโตน	๒๓) หนังตะลุง
๘) บอกโผละ	๒๔) เพลงตันหยง
๙) ทอยหลุม	๒๕) ลูกหัน
๑๐) หมากขุม	๒๖) หมาชิงหลัก
๑๑) ไม้ร้านไก่	๒๗) ชนข้าง
๑๒) คำตัก	๒๘) ตีตัก
๑๓) เล่นจิว	๒๙) น้ำขึ้น-น้ำลง
๑๔) เล่นเข้	๓๐) ทอยราว
๑๕) เล่นอี	๓๑) ปี่ (ซังข้าว)
๑๖) ไม้ขีด	

๑๐.๖ ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ

๑๐.๖.๑ ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิต ได้แก่

๑) การเกิด	๘) การสวดฟุ้ง
๒) การทำขวัญ	๙) การไหว้แม่ย่านางเรือ
๓) การบวช	๑๐) การไหว้ครูหมอ /อาจารย์
๔) การแต่งงาน	๑๑) การกาต้ม
๕) การตาย	๑๒) การตบเหยียด (จักจั่น)
๖) การขึ้นบ้านใหม่	๑๓) การทำภูมิ (เจ้าที่)
๗) การทำขวัญข้าว ฯลฯ	

๑๐.๖.๒ ประเพณีเกี่ยวกับศาสนาและเทศกาลสำคัญของท้องถิ่น ได้แก่

๑) วันเข้าพรรษา	๖) รตนน้ำพระ
๒) วันออกพรรษา	๗) การไหว้แม่ย่านางเรือ
๓) วันมาฆบูชา	๘) สวดโพนโต
๔) วันวิสาขบูชา	๙) สวดมาลัย
๕) รับ-ส่งตายาย	๑๐) ชักพระ ทอดผ้าป่า
	๑๑) การชิงเปรต

๑๐.๖.๓ ความเชื่อ ได้แก่

* ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น

- ๑) ความเชื่อเกี่ยวกับคติทางศาสนา
- ๒) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องพุทธานุภาพ
- ๓) ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
- ๔) ความเชื่อเกี่ยวกับชาติภพ

*ความเชื่อเกี่ยวกับภูตผี เช่น

๑) ผีเจ้าที่	๕) ผีแม่สื่อ (ในเด็กทารก)
๒) ผีครูหมอ	๖) ผีบ้านผีเรือน
๓) ผีตายาย	๗) ผีนางไม้
๔) ผีครูหมอแม่ทาน	

*ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

- ๑) การเข้าทรง

*ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์

๑๑. ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี

๑๑.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง หรือผู้ที่มี ความรู้ในหมู่บ้าน ในท้องถิ่นต่างๆ ความรู้เหล่านี้ สอนให้เด็กเคารพผู้ใหญ่ มีความกตัญญูรู้คุณ พ่อแม่และผู้มีพระคุณ มีความอาทรต่อคนอื่น รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันข้าวของตนให้แก่ผู้อื่น เป็นความรู้ที่มีคุณธรรม สอนให้คนเป็นคนดี ให้เคารพธรรมชาติ รู้จักพึ่งพาอาศัย อาศัยธรรมชาติโดยไม่ทำลายเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคนที่ล่วงลับไปแล้ว

ภูมิปัญญาไทย

หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรรปรุงแต่ง พัฒนาและถ่ายทอดสืบเนื่องกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาไทยมีความชัดอย่างน้อย ๙ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านเกษตรกรรม

พืชเศรษฐกิจ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เงาะพื้นที่ลด ยางพาราขยายตัวน้อย แต่ปาล์มน้ำมันเพิ่ม ๕๒ เงาะพื้นที่ปลูกลดลงพื้นที่ปลูก ๓๕,๖๖๘ ไร่ ผลผลิต ๓,๑๔๙ ตัน ราคาเฉลี่ยเงาะคละ ๑๕ บาท ต่อกิโลกรัม แนวโน้มพื้นที่ผลิตเงาะจังหวัดสุราษฎร์ธานีลดลง เนื่องจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น หันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่าง ปาล์มน้ำมัน จุดเด่นและเอกลักษณ์ของผลผลิตเงาะพันธุ์โรงเรียนนาสาร มีรสหวานหอม กรอบ เป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น แหล่งผลิตที่สำคัญของจังหวัดอยู่ที่ อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอบ้านนาเดิม ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูก

ยางพารา พื้นที่ขยายตัวน้อยพื้นที่ผลิตในปัจจุบันมีประมาณ ๒,๙๙๑,๕๗๙ ไร่ ซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่การผลิตมากที่สุดในภาคใต้ แนวโน้มในอนาคตมีการขยายตัวน้อย เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด และพื้นที่เหมาะสม ได้ปลูกยางพาราไปมากแล้ว และยางพารามีโรคระบาดที่สำคัญ คือ โรคที่ทำลายระบบราก เช่น โรครากขาว ทำความเสียหายให้แก่เกษตรกรอย่างมาก เกษตรกรบางรายได้เปลี่ยนไปปลูกปาล์มน้ำมันแล้วราคาในปัจจุบัน ยางแผ่นดิบ ที่ราคา ๓๐-๔๐ บาท ต่อกิโลกรัม

ปาล์มน้ำมัน พื้นที่เพิ่มขึ้นพื้นที่ผลิตในปัจจุบันมีประมาณ ๙๘๙,๐๐๗ ไร่ ผลผลิตที่ได้ ประมาณ ๓.๑ ล้านตัน ราคาขายเฉลี่ย ๓ บาท ต่อกิโลกรัม แนวโน้มของพื้นที่ปลูกอนาคตจังหวัด สุราษฎร์ธานี เพิ่มขึ้น โดยปลูกในพื้นที่ราบ และที่นาร้าง นาทุ่งเก่า และบางรายเปลี่ยนจากการปลูกยางพารามาปลูกปาล์มน้ำมันแทน ลักษณะพันธุ์ที่นิยมปลูก...เป็นพันธุ์ลูกผสม Tenera แหล่งรับซื้อและแปรรูปภายในจังหวัดมีในโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ประมาณ ๒๔ โรง ที่มีกำลังการผลิตรองรับผลผลิตของเกษตรกรได้มากกว่าจำนวนผลผลิตในจังหวัด

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงงานผลิตและแปรรูปอาหารทะเล กลุ่มโรงงานสี กลุ่มโรงงานหัตถกรรมเช่นการแทงหยวก การผูกไม้กวาดดอกหญ้า การตีเหล็ก การสานกระสอบ การต่อเรือ การทำเสวียนหม้อ

๓. ด้านการแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย หรือ การแพทย์แผนโบราณ เป็นการดูแลสุขภาพทั้งสภาวะปกติ และสภาวะที่ผิดปกติ (เป็นโรค) โดยใช้ทฤษฎีความสมดุลของธาตุต่าง ๆ ในร่างกายและกายวิภาคศาสตร์ (anatomy) หลักวิชาการวิทยาศาสตร์การแพทย์เข้ามาอธิบาย ตามหลักวิชาการหลักเวชปฏิบัติ จากหลักฐานสมัยอยุธยาพบว่า การแพทย์แผนไทยได้รับจากอายุเวทอินเดียเป็นสำคัญ โดยกล่าวว่าหมอชิวโกมารภัจจ์ (แพทย์ประจำตัวของพระพุทธเจ้า) เป็นผู้แต่งคัมภีร์แพทย์ ครั้นพระพุทธศาสนาเริ่มเผยแผ่เข้ามาสู่ไทย พระสงฆ์ผู้เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้นำความรู้ในการรักษาโรคเข้ามาใช้กับชาวบ้านด้วย จึงเกิดการผลิตผสมผสานกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพได้ เช่น การใช้ยาสมุนไพร การนวดแผนโบราณ การ
เข้าเฝือก หมอตำแย หมอจูง เป็นต้น

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความสามารถในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น
ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การ
อนุรักษ์ป่าชายเลน การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและป่าชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงและเพิ่มขีด
ความสามารถของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุ ปัญหา
อุทกภัยวาตภัย

๕. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ความสามารถในด้านการสะสม การบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน
ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม
เช่น การจัดการกองทุนชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการ
ในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมโดยการจัดตั้ง
กองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการการบริการชุมชน

๖. ด้านศิลปหัตถกรรม

ศิลปหัตถกรรมจากกระจูด

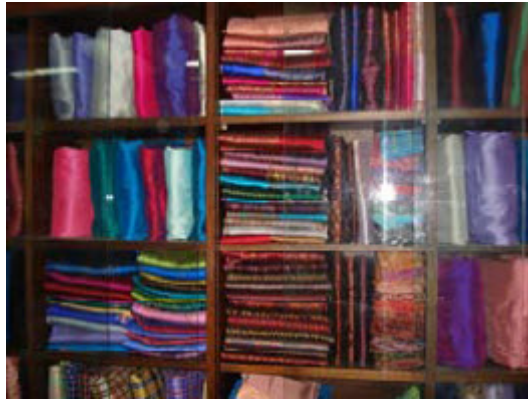
กระจูดเป็นพืชล้มลุก ชอบขึ้นในพื้นที่ที่มีน้ำขัง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งกระจูดที่สำคัญ
ที่บ้านบ่อกรัง ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน และ ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม ซึ่งเป็นแหล่งที่มี
กระจูดมากมาย ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากต้นกระจูด มาใช้ในการผลิตผลงานศิลปหัตถกรรมโดยนำมา
ผลิตเป็นเครื่องสานชนิดต่างๆ เช่น สานเป็นเสื่อ กระเป๋า หมวก แฝ้มเอกสารต่างๆ เป็นต้น

ผ้าไหมพรมเรียง

ผ้าไหมพรมเรียง เป็นงานศิลปหัตถกรรม ซึ่งสืบทอดกันมาในกลุ่มชาวไทย มุสลิม ที่ตำบลพุมเรียง
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศิลปะลวดลายผ้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ลวดลายผ้าพรมเรียง ซึ่งเป็น
ลายดั้งเดิม และเป็นที่ยินยมาแต่ครั้งโบราณ มีหลายแบบ เช่น ลายนพเก้า ลายดอกพิกุล ลายราชวัตร
ลายผ้ายกเชิงครุฑ ลายก้านต่อดอก ลายดอกแก้ว ลายดอกบุหงา ลายยกเบ็ด ลายดอกแมลงวันลาย

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
ราชสีห์เข่าดำ เป็นต้น ผ้าทอพุมเรียงที่ทอเสร็จเรียบร้อย สามารถนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบ
นอกจากการทำเป็นผ้าถุง และ ยังสามารถทำเป็นเสื้อ กระโปรง กระเป๋า กรอบรูป
พวงกุญแจ เนคไท และ อื่นๆ อีกมากมาย

หมวกพุมเรียง

เป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มชนชาวพุทธ ที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา ซึ่งสืบทอดมรดกในการทำมา
เป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าได้รับเริ่มทำมาตั้งแต่เมื่อใด แต่เชื่อกันว่าเดิมนั้นคงจะ
สืบทอดทำกันในหมู่บ้านโดยทั่วไปใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบตาล ใบลาน ปอแก้ว กระจูด
ลักษณะของหมวกพุมเรียงที่แปลกไปจากหมวกสานของที่อื่นคือการสานจะเป็นลักษณะเส้นยาวก่อน
แล้วจึงนำมาเย็บเป็นรูปทรงหมวก ภายหลัง ซึ่งหมวกลักษณะนี้ชาวบ้านเรียกกันว่า "หมวกรานี"

ศิลปหัตถกรรมจากมะพร้าว

ศิลปหัตถกรรมจากมะพร้าว ได้มาจากวัสดุหลายอย่าง เช่น ก้านมะพร้าว ผลมะพร้าวที่ยังไม่ปอก
เปลือก ไกมะพร้าว กะลามะพร้าว เปลือกจากผลมะพร้าว ลำต้น ดอก และ ใบ

- ก้านมะพร้าวใช้สานเป็นกระเป๋าหิ้วหลายๆ รูปแบบ สำหรับใส่สิ่งของ ทำเป็น มูลี่มาน ประตุน
หน้าต่าง กรอบรูป ไม้กวาด เสวียนหม้อ
- ผลที่ยังไม่ปอกเปลือก แกะเป็นรูปสัตว์ใช้ประดับบ้านเรือน
- ใบมะพร้าว ทำเป็นหมวก กระเป๋าต่างค์ ดอกไม้ ที่ใส่กระดาษ

- กะลามะพร้าว ใช้ทำจวกั กระบาย พวงกุญแจ ที่ใส่ของจุกจิก พานใส่ของใช้ ที่เขียบูหรี ตะแกรง
ลอดช่อง

- ลำตัน ใช้ทำม้านั่ง ไม้เท้า ไม้แขวนเสื้อ
- ดอกมะพร้าว ใช้ติดเป็นรูปดอกไม้ หรือประดับตกแต่งรถในงานนักขัตฤกษ์
- ใบ ทำเป็นกระเป่า พัด กล่องใส่ของ ที่รองสิ่งของ เป็นต้น

หมุกจากหญ้าตีนก

หมุก เป็นเครื่องสานที่ทำขึ้นเพื่อใส่สิ่งของขนาดเล็ก ๆ ซึ่งทำจากหญ้าตีนกา กระจุต ใบเตย หรือใบตาลโตนด แต่ที่นิยมทำจาก หญ้าตีนกา เนื่องจากจะได้หมุกที่สวยงามกว่า เพราะหญ้าตีนกา มีขนาดโตเท่าๆ กันจึงไม่ต้องนำมาผ่า หรือทำให้มีขนาดเท่ากัน เช่น วัสดุอย่างอื่น

กระเชอ

เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่ทำกันแพร่หลายอยู่ในท้องที่ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทำ ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย คลุ้ม และย่านลิเภา การเตรียมวัสดุต้องใช้เวลาหลายวัน ถ้าเป็นการสานกระเชอขนาดเล็ก จะใช้วัสดุซักผ่านรูล์ สังกะสี เพื่อให้ได้ขนาดตามที่ต้องการสานกระเชอกระเชอเกาะพะงัน เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่ทำกันแพร่หลายอยู่ในท้องที่ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทำ ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย คลุ้ม และย่านลิเภา การเตรียมวัสดุต้องใช้เวลาหลายวัน ถ้าเป็นการสานกระเชอขนาดเล็ก จะใช้วัสดุซักผ่านรูล์ สังกะสี เพื่อให้ได้ขนาดตามที่ต้องการสานกระเชอ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม

มรดกวัฒนธรรม-ภาษาและวรรณกรรม-ภาษา

ภาษา ในการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ ภาษาถิ่นตั้งจัดอยู่ในกลุ่มภาษาภาคใต้ตอนกลางและเขตพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันออก ร่วมกับภาษากระบี่ พัทลุง นครศรีธรรมราช และสงขลาบางอำเภอ (ระโนด สทิงพระ กระแสสินธุ์) ภาษาถิ่นตั้งมีลักษณะสำคัญเช่นเดียวกับภาษาถิ่นใต้โดยทั่วไป กล่าวคือ มีสำเนียงพูดหัวและหัวน ขาดหางเสียง มักตัดคำหลายพยางค์ให้เหลือน้อยพยางค์ เช่น นาฬิกา-นากา มะละกอ-ลอกอ ตระเวน-เหวน ละออง-ออง กระบี่-บี่ สุราษฎร์ธานี-สุราษฎร์ เป็นต้น มีคำศัพท์ใช้เฉพาะถิ่น เช่น คำว่า เล็ก ใช้ว่า น้อย เอียด เท่าหืด เท่าดีด คำว่า ใหญ่ โต ใช้ว่า ถั่ว ถั่วถั่ว เต็บ ใ้อถ้ามึง คำว่า มาก ใช้ว่า ลุย กะลุย กะลักกะลุย กองลุย กองเอ จังหุ จ้าน ครัน ได้สั๊กไหนไหน เป็นต้น

ในด้านวรรณกรรมของตั่งนั้น ก็มีทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ เช่นเดียวกับวรรณกรรมภาคใต้ทั่วไป วรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยวิธีจดจำ เช่น ปริศนาคำทาย สำนวนภาษิต เพลงกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน บทหนังตะลุง มโนราห์ คำคล้องจอง ร้องเล่น บทร้องเง็ง บทลิเกป่า เป็นต้น และวรรณกรรมลายลักษณ์ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เช่น ตำราหมอดูศาสนา คำประกอบพิธีกรรม วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมตำนานและประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่ในที่นี้จะกล่าวละเอียดเพียงวัฒนธรรมทางภาษาและวรรณกรรมตั่ง ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะถิ่นตั่งเท่านั้น ดังต่อไปนี้

๘. ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี

ประเพณีความเชื่อ

เรื่องวัฒนธรรมและประเพณีในวิถีชีวิตชาวปักษ์ใต้ในรอบปีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้างนั้น

อาจแบ่งได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง เช่น งานเทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษา งานวิสาขบูชา

๒. ประเพณีที่มีการสืบเนื่องจากศาสนา เช่น งานบุญเดือนสิบ แห่ผ้าขึ้นธาตุ สวดด้านการลากพระ

การเล่นเพลงเรือ การชิงเปรต

๓. ประเพณีที่จัดให้มีขึ้นตามฤดูกาลหรือวาระ เช่น งานแรกนาขวัญ งานแข่งเรือ งานบวชนาค งานสมรส งานทำศพ งานให้ทานไฟ งานสงกรานต์ งานทำบุญหมู่บ้าน เป็นต้น

ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวใต้ ซึ่งเป็นประเพณีทำบุญในวันออกพรรษา ซึ่งตรงกับวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ ซึ่งเชื่อกันว่า เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า เสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อโปรดพระมารดาเมื่อครบพรรษาจึงเสด็จมายังโลกมนุษย์พุทธศาสนิกชนจึงมารอรับเสด็จแล้วอัญเชิญพระพุทธ เจ้าขึ้นประทับบน บุษบกแล้วแห่ไปรอบเมือง

ประวัติความเป็นมา

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีพราหมณ์ศาสนิกชนและพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบทอดกันมา สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ที่นิยมเอา เทวรูป ออกแห่ในโอกาสต่าง ๆ ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ประเพณีชักพระเล่ากันเป็นเชิงพุทธตำนานว่า หลังจากพระพุทธองค์ทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ปามะม่วง กรุงสาวัตถี แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็นมหายาเทพสถิตย์อยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพ ตลอดพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่เทวสมาคมและแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา ๗ คัมภีร์ จนพระมหายาเทพและเทพยดา ในเทวสมาคมบรรลุโสดาบันหมด ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษา พระพุทธองค์ได้เสด็จกลับมนุษยโลกทางบันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิมิตถวาย บันไดนี้ทอดจากภูเขาสิเนนุราชที่ตั้งสวรรค์ ชั้นดุสิตมายังประตูนครสังกัสสะ ประกอบด้วยบันไดทอง บันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนั้นสำหรับเทพยดา มาส่งเสด็จอยู่เบื้องขวาของพระพุทธองค์ บันไดเงินสำหรับพรหมมาส่งเสด็จอยู่เบื้องซ้ายของพระพุทธองค์และบันไดแก้วสำหรับพระพุทธองค์อยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธองค์เสด็จมาถึงประตูนครสังกัสสะ ตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธองค์จากพระโมคคัลลาน ได้มารอรับเสด็จ อย่างเนืองแน่นพร้อม กับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหารถึงพระพุทธองค์ได้ทั่วทั้งคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม่ส่งต่อ ๆ กันเข้าไปถวายส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมาก ๆ จะส่งต่อ ๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง ข้ำไปถวายเป็นที่ไกลหล โดยถือว่าเป็นการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ด้วยแรงอธิษฐานและอุทิศภัตตาหารแห่งพระพุทธองค์ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธองค์ทั้งสิ้นเหตุนี้จึงเกิด ประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปิติ ยินดีที่พระพุทธองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แห่นกันไปยังที่ ประทับของพระพุทธองค์ครั้นเลย พุทธกาลมาแล้วและเมื่อมี พระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่แห่นสมมติแทนพระพุทธองค์ ประเพณีชักพระเป็นประเพณีพราหมณ์ศาสนิกชนและพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบทอดกันมา สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ที่นิยมเอา เทวรูปออกแห่ในโอกาสต่าง ๆ ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ประเพณีชักพระเล่ากันเป็นเชิงพุทธตำนานว่า หลังจากพระพุทธองค์ทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ปามะม่วง กรุงสาวัตถี แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็นมหายาเทพ สถิตย์อยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพตลอดพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่เทวสมาคมและแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา ๗ คัมภีร์ จนพระมหายาเทพและเทพยดา ในเทวสมาคมบรรลุโสดาบันหมด ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษา พระพุทธองค์ได้เสด็จกลับมนุษยโลกทางบันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิมิตถวายบันไดนี้ ทอดจากภูเขาสิเนนุราชที่ตั้งสวรรค์ ชั้นดุสิตมายังประตูนครสังกัสสะ ประกอบด้วยบันไดทอง บันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนั้นสำหรับเทพยดา มาส่งเสด็จ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒ อยู่เบื้องขวาของพระพุทธรองค์บันไดเงินสำหรับพรหมมาส่งเสด็จอยู่เบื้องซ้ายของพระพุทธรองค์และบันไดแก้วสำหรับพระพุทธรองค์อยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธรองค์เสด็จมาถึงประตูนครสังกัสสะตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธรองค์จากพระโมคคัลลานได้มารอรับเสด็จ อย่างเนืองแน่นพร้อมกับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหารถึงพระพุทธรองค์ได้ทั่วทุกคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม่ส่งต่อ ๆ กันเข้าไปถวายส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมาก ๆ จะส่งต่อ ๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง เข้าไปถวายเป็นที่ไกลהל โดยถือว่าเป็นการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ด้วยแรงอธิษฐานและอุกนิหารแห่งพระพุทธรองค์ ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธรองค์ทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิดประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปีติยินดี ที่พระพุทธรองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธรองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหนกันไปยังที่ประทับของพระพุทธรองค์ ครั้นเลยพุทธกาลมาแล้วและมีพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่แหนสมมติแทนพระพุทธรองค์

เรือพระ

เรือพระ คือ รถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบก ซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า “นม” หรือ “นมพระ” ยอดบุษบก เรียกว่า “ยอดนม” ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษา ลากพระทางน้ำ เรียกว่า “เรือพระน้ำ” ส่วนลากพระทางบก เรียกว่า “เรือพระบก” สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือ ให้คล้ายเรือจริง ๆ และต้องทำให้มีน้ำหนักน้อยที่สุด จึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนา ทางด้านหัวและท้ายทำองคคล้ายหัวและท้ายเรือ แล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาค ใช้กระดาษสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาค กลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว ๑.๕๐ เมตร เรียกว่า “ร้านม้า” ส่วนที่สำคัญที่สุด คือ บุษบก ซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบก มีการประดับประดาอย่างมากมาย หลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจัตุรมุขตกแต่งด้วยหางหงส์ ซ่อฟ้า ใบระกา และทั้งครอบครัวต้องเตรียม “แหงต้ม” เตรียมหาในกระพ้อ และข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม “แหวนเรือพระ”

การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนบุษบก

พระลาก คือ พระพุทธรูปยืน แต่ที่นิยม คือ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร เมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ พุทธบริษัทจะสงฆ์พระและเปลี่ยนจีวร แล้วอัญเชิญขึ้นบนบุษบกแล้วพระสงฆ์จะเทศนา เรื่อง การเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้า ในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ ในตอนเช้ามีตักบาตรหน้ามพระ เรียกว่า “ตักบาตรหน้าล้อ” แล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐาน บนมพระ

ชักพระบก

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น ๒ สาย เป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชาย ใช้โพน ช้อง ระฆัง เป็นเครื่องตีให้จังหวะ ในการลากพระ คนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสาน เสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนคลาย ตัวอย่างบทร้องที่ใช้ลากพระ คือ อีสาระพา เฮโล เฮโล ไอ้ไทรกลมกลม หัวนมสาวสาว ไอ้ไทรยาวยาว สาวสาวชอบใจ

ประเพณีชักพระบกเรียกได้ว่าเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวบ้านตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่สืบทอดกันมากกว่า ๓๐๐ ปี ในวันวิสาขบูชา หรือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ ทั้งปีคือ ประเพณีชักพระบกในระยะทางร่วม ๒ กิโลเมตรจากวัดหนึ่ง ไปยังอีก วัดอีกหนึ่ง โดยชาวบ้านต่างร่วมใจกันกลับจากต่างถิ่นเพื่อมาร่วมงานให้เป็นสิริมงคล และเพื่อความรักความสามัคคีของชุมชนที่อนุรักษ์ สืบทอดกันมายาวนาน ชนรุ่นหลังยากจะเห็นประเพณีชักพระบกของชาวบ้านตำบลเสวีียด สืบทอดกัน มากกว่า ๓๐๐ ปี จากวัดประตูใหญ่ หมู่ที่ ๔ ตำบลเสวีียด เพื่อไปจอดที่วัดท่า ให้ประชาชนอีกหมู่บ้านได้ ร่วมกันสงฆ์น้ำพระ และสมโภชเป็นเวลา ๑ คืน ก่อนที่จะชักพระกลับวัดประตูใหญ่ในวันรุ่งขึ้นอีกครั้ง ซึ่ง ระหว่างทางต้องผ่านทุ่งนา หนองน้ำ ทำให้ตลอดเส้นทางชาวบ้านได้มีโอกาสเล่นสาดโคลน สาดน้ำใส่ กันอย่างสนุกสนาน เพื่อเป็นการให้ลิ้มความเหนียวใน ระหว่างทางชักลากพระ สำหรับก่อนการเริ่มชัก ลากจากวัดประตูใหญ่ ก็จะมีงานทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์นำพระพุทธรูปที่ใช้ประดิษฐานบนรถพนมพระ และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือขนมจัง หนึ่งเดียวในตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉางที่ชาวบ้านได้ร่วมกันทำก่อน หน้านี้เพื่อมา ใช้เป็นขนมแจกจ่ายชาวบ้านที่มาร่วมงานชักพระดังกล่าว

ลากพระน้ำ

การลากพระทางน้ำจะสนุกกว่าการลากพระทางบก เพราะสภาพการเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สะดวกในการลากพระง่ายแก่การรวมกลุ่มกันจัดเรือพาย แหล่งลากพระน้ำที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่ง คือ ที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร อำเภอพุนพิน และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมาอำเภอระนอง จังหวัดสงขลา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะอำเภอหลังสวนและที่บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่ จะมีการเล่นเพลงเรือ ที่ขึ้นชื่อ ส่วนที่อำเภอปากพองมีการเล่น “ซัดหลุม” (ซัดโคลน) กันสนุกสนานเพราะที่ปากพองมีโคลนตมมาก การลากพระทางน้ำของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แปลกกว่าที่อื่น คือ จะลากกัน ๓ วัน ระหว่างแรม ๘ ค่ำถึงแรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๑ มีการปาสาหร่ายโต้ตอบกันระหว่างหนุ่มสาว มีการเล่นเพลงเรือ และที่แปลกพิเศษ คือ มีการทอดผ้าป่าสามัคคีในวันเริ่มงาน

๙. ด้านโภชนาการ

ไข่แดง (ไข่เค็มไชยา)

ไข่แดง เป็นนามเรียกลักษณะของ"ไข่เค็มไชยา"ของดีขึ้นชื่อของ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นไข่เค็มที่มีประวัติความเป็นมาและชื่อเสียงกล่าวขวัญกันทั่วไป ไข่เค็มไชยาเป็นไข่เค็มที่ทำจากไข่เป็ดที่เลี้ยงในเขตอำเภอไชยา ซึ่งเป็นแหล่งเลี้ยงเป็ดขนาดใหญ่ ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นทุ่งนาอีกทั้งชาวบ้านยังเลี้ยงเป็ดโดยให้ข้าวเปลือกเป็นอาหารเสริม ส่งผลให้ไข่เป็ดมีไข่แดงสีแดงจัด ไข่แดงมีมากกว่าไข่ขาว สีส้มมันวาว รสมันไร้กลิ่นคาว วัตถุดิบที่ใช้ ได้แก่ ไข่เป็ดสด ดินจอมปลวก เกลือ และขี้เถ้าแกลบ

ขนมจิ้ง

ขนมจิ้งนิยมทำกันมากในอำเภอไชยา เครื่องปรุงขนมชนิดนี้ ประกอบด้วยข้าวเหนียวน้ำ และน้ำตาล โดยนำข้าวสารเหนียว แขน้ำต่างประมาณ ๓-๕ ชั่วโมงต่อจากนั้นนำข้าวสารเหนียวมาห่อด้วยใบไม้แห้ง ห่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว น้ำจิ้งไปต้มจนกว่าจะสุกก็จะได้จิ้งตามที่ต้องการ ส่วนใหญ่ นิยมรับประทานกับ น้ำเชื่อมหรือน้ำกะทิก็ได้

ขนมกรุป

ขนมกรุปเป็นอาชีพทำดั้งเดิมของครอบครัวและชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพทำนาและทำสวน ชาวบ้านจะผลิต น้ำตาลโตนด และ ข้าวเจ้า ข้าวเหนียวไว้บริโภคและขาย ทำให้หาวัตถุดิบในการทำขนมได้ง่าย ในท้องถิ่นและมีราคาถูก จึงนิยมทำอาหารและขนมประเภท แป้งและน้ำตาล วัตถุดิบที่ใช้ ได้แก่ ข้าวเหนียว น้ำตาลโตนด น้ำมันพืช หรือ น้ำมันปาล์ม กระดาษ (ภาชนะที่ใช้วางไว้ตากแดด) และ ชีตัง

เหนียวกวน

"เหนียวกวน" หรือ "ข้าวเหนียวกวน" เป็นขนมที่นิยมทำรับประทานกันในครัวเรือน หรือ ฝากญาติมิตรกันมาก ของชาวอำเภอไชยา เครื่องปรุง มีข้าวเหนียวหนึ่ง มะพร้าวขูด (ต้องไม่แก่จัด) น้ำผึ้ง (น้ำตาลโตนดที่เคี้ยวยังไม่แข็ง) หอมซอย การปรุงเริ่มด้วยนำข้าวเหนียวขาวไปแช่น้ำประมาณ๓ ชั่วโมง นำไปนึ่งให้สุก เทข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วใส่ ถาดผึ่งให้หมาด ๆ นำน้ำตาลที่เคี้ยวพอเป็นน้ำผึ้งมาตั้งไฟให้เดือด (ควรใช้กระทะทอง-เหลือง) ใส่ข้าวเหนียวกวนให้เข้ากัน แล้วใส่มะพร้าวขูด หอมซอย กวนไปเรื่อยๆ จนแห้ง แต่ไม่ให้แข็งเกินไป ยกกลงอีกเล็กน้อย นำไปห่อด้วยใบตองแห้งขนาดพอควร (ใช้ใบตองกล้วยตานีที่แห้งนำมาฉีก เจียนหัวท้ายให้เรียบร้อยเช็ดให้สะอาดแล้วนำไปห่อ)

เหนียวกวน

ข้าวหลาม

ข้าวหลาม เป็นข้าวเจ้าที่ทำให้สุก โดยเอาข้าวสารห่อใบไม้ใส่กระบอกลงแล้วเผาไฟให้สุก ส่วนผสม ข้าวสารเจ้า ใบเร็ด น้ำ โดยการนำ ข้าวสารมาล้างให้สะอาด แล้วห่อด้วยใบเร็ด (ทำให้ข้าวหลามหอมน่ารับประทาน) ห่อแบบข้าวต้มมัด แต่ไม่ต้องผูกเชือก นำข้าวสารที่ห่อ ไปใส่ในกระบอกลงไม้ไฟ ใส่น้ำให้ท่วม แล้วเอาไปย่างไฟให้สุก รับประทานเป็นอาหารหลักได้

หลามข้าว

ยาหนม(กะละแม)

เป็นขนมชนิดหนึ่งที่นิยมทำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งนิยมทำในงาน เช่น งานแต่งงาน งานบวชนาค ฯลฯ งานใดๆ เลี้ยงยาหนม ถือว่าเป็นงานใหญ่มาก เพราะการกวนยาหนมต้องใช้คนจำนวนมาก ยาหนมจึงมีศักดิ์ศรีสูงกว่า ขนมประเภทอื่นๆ เหตุผลที่เรียกว่า ยาหนม ผู้รู้ในสมัยก่อนให้เหตุผลว่า คำว่า ยาหนม นำมาจากชื่อเต็มว่า พระยาหนม หรือพญาขนม ซึ่งหมายถึง ยอดแห่งขนม หรือ เจ้าแห่งขนมทั้งหลาย แต่ชาวใต้นิยมเรียกสั้น จึงตัดคำว่า พระ ออกเหลือแต่ ยาหนม ส่วนผสมในการทำ ได้แก่ แป้งข้าวเหนียว น้ำตาลปีบ น้ำกะทิสด ซึ่งคั้นจากมะพร้าว หรือมะพร้าวที่ขูดแล้ว

การกวนยาหนม

๑๑.๒ บุคคลสำคัญ

๑๑.๒.๑ พุทธทาสภิกขุ

บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อ เชียง พานิช ประกอบอาชีพหลักคือการค้าขายของชำ บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เนื่องจากปู่ของท่านพุทธทาสภิกขุ อพยพจากมณฑลผู้เจี้ยน ประเทศจีน มาเป็นช่างเขียนภาพสีบนกระจกที่เมืองไชยา ย่าของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อส้มจิ้น ซึ่งเชื้อสายของย่าอพยพจากอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มาอยู่เมืองไชยา ตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่เดิมบิดาของท่านพุทธทาสภิกขุใช้แซ่ไข่วหรือฮ่อ (หรือโค้ว ในภาษาแต้จิ๋ว) ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัตินามสกุลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทางราชการจึงเปลี่ยนนามสกุลของบิดาท่านเป็น พานิช เพราะตอนนั้นมีเพียงครอบครัวของท่านเท่านั้นที่ทำการค้าขายงานอดิเรกที่รักยิ่งของบิดาท่านพุทธทาสภิกขุคืองานด้านช่างไม้ โดยในเวลาว่าง บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุจะทำการต่อเรือไม้เป็นอาชีพเสริม ซึ่งทำให้ท่านพุทธทาสภิกขุสนใจ และชอบในงานด้านนี้ไปด้วย แม้ที่สวนโมกขพลาราม งานไม้ส่วนใหญ่ก็เกิดจากการทำกันเองของคณะสงฆ์ นอกจากนี้ บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุยังมีความสามารถในทางกวี ซึ่งความสามารถด้านนี้ส่งอิทธิพลต่อท่านพุทธทาสภิกขุเป็นอย่างมาก โดยผลงานธรรมะของท่านพุทธทาสภิกขุส่วนหนึ่งได้ประพันธ์ไว้ในรูปร้อยกรอง ซึ่งมีความไพเราะ และดึงดูดใจให้คนทั้งหลายเข้าถึงเนื้อหาธรรมะได้ง่ายขึ้น

มารดาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อ เคลื่อน พานิช เกิดที่อำเภอท่าฉาง ตาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อเล่ง มียศเป็นขุนสิทธิสาร ปกครองหัวเมืองกระตะ หรืออำเภอกาญจนดิษฐ์ในปัจจุบัน ครอบครัวของตายายมีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา และมีการปฏิบัติสมาธิภาวนากันภายในบ้านเรือน ทำให้มารดาของท่านพุทธทาสภิกขุใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็ก ซึ่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนานี้ได้ส่งต่อมาให้บุตร และหล่อหลอมให้เด็กชายเงื่อม พานิช กลายเป็นท่านพุทธทาสภิกขุในเวลา

บรรพชิต

ท่านพุทธทาสภิกขุได้บวชเรียนตามประเพณี เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ที่โรงอุโบสถวัดอุบล หรือวัดนอก ก่อนจะย้ายมาประจำอยู่ที่วัดพุมเรียง มีพระอุปัชฌาย์คือ พระครูโสภณเจตสิกการาม (คง วิมาโล) รองเจ้าคณะเมืองในสมัยนั้น และมีพระปลัดพุ่ม อินทโชโต เจ้าอาวาสวัดอุบล และ พระครูศักดิ์ ธรรมจิตโต เจ้าอาวาสวัดวินัย หรือวัดหัวคู เป็นพระคู่สวด ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับฉายาว่า อินทพล โณ ซึ่งแปลว่าผู้มีปัญญาอันยิ่งใหญ่การบวชของท่านพุทธทาสภิกขุเป็นไปตามธรรมเนียม และไม่คิดที่จะบวชไม่สึก

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้รับกนิมนต์ในการเทศน์อยู่เสมอ ศึกษาต่อด้วยการเรียนนักระรมและยังได้เขียนหนังสือพิมพ์เถื่อนลงในกระดาษฟูลสแก๊ป เป็นเรื่องขำขันให้ผู้อื่นได้หัวเราะ กันภายในวัด ท่านเจ้าคณะอำเภอจึงไปคุยกับโยมแม่ของท่านพุทธทาสภิกขุว่าท่านพุทธทาสภิกขุควรจะอยู่เป็นพระต่อไป ส่วนน้องชายของท่านนั้นไม่ต้องบวชก็ได้ เพราะมีชีวิตเหมือนพระอยู่แล้ว คือ เป็นคนมักน้อย สันโดษ การกินอยู่เรียบง่าย และตัดผมสั้นเกรียนตลอดเวลา ในการนี้ ทำให้นายธรรมทาส น้องชายของท่านพุทธทาสภิกขุ ไม่ได้บวช และยอมละทิ้งการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มารับผิดชอบหน้าที่ทางบ้าน เพื่อให้ท่านพุทธทาสภิกขุเจริญสมณธรรมต่อไป

ชีวิตสมณเพศในพรรษาที่สองของท่านพุทธทาสภิกขุไม่ต่างจากพรรษาแรกมากนัก ท่านพุทธทาสภิกขุได้ศึกษานักระรมต่อ และสอบได้นักระรมโทในพรรษานี้

เมื่อออกพรรษาได้ไม่นาน ช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๑ อาเสี่ยง น้องชายของบิดาท่านพุทธทาสภิกขุ ได้ผลักดันให้ท่านพุทธทาสภิกขุเข้าศึกษาความรู้ทางธรรมต่อที่กรุงเทพฯ

ท่านพุทธทาสภิกขุได้เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ที่วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร โดยอาศัยกับพระครูชยาภิวัดน์ (กลิ่น) ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดกับท่านพุทธทาสภิกขุ และได้มาศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ เช่นเดียวกัน

ในพรรษาที่สาม ท่านพุทธทาสภิกขุสอบนักธรรมชั้นเอกได้ เมื่อออกพรรษา คุณนายหังวัน เศรษฐภักดี ซึ่งเป็นผู้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนนักธรรมที่วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และเป็นญาติของท่านพุทธทาสภิกขุ รวมทั้งพระครูโสภณเจตสิกการาม (เอี่ยม) รองเจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุไชยาในสมัยนั้น ได้ชักชวนให้ท่านพุทธทาสภิกขุมาเป็นอาจารย์สอนนักธรรมอยู่ที่วัดพระบรมธาตุไชยาแห่งนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุจึงได้เลื่อนกำหนดการลาสิกขาไว้ก่อน และมาเป็นอาจารย์สอนนักธรรมอยู่หนึ่งปี กลวิธี การสอนของท่านพุทธทาสภิกขุชวนติดตาม ทำให้นักเรียนของท่านสอบได้หมดยกชั้น

ท่านพุทธทาสภิกขุจึงเข้ากรุงเทพฯ อีกคราวหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เมื่ออยู่กรุงเทพฯ ในครั้งนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุคิดเพียงแต่จะมุ่งเรียนภาษาบาลีเท่านั้น และทิ้งเรื่องการลาสิกขาเอาไว้ก่อน แต่ท่านพุทธทาสภิกขุไม่ได้เข้าเรียนในช่วงกลางวัน เนื่องจากเห็นว่าเป็นการสอนที่อืดอาด ไม่ทันใจ จึงให้พระครูชยาภิวัดน์ (กลิ่น) สอนพิเศษในช่วงกลางคืน นอกจากการเรียนภาษาบาลีแล้ว ท่านพุทธทาสภิกขุยังสนใจในเรื่อง การท่องเที่ยว การถ่ายภาพ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเล่นวิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ข่าวสารบ้านเมือง ทั้งยังติดตามงานเขียนของปัญญาชนทั้งหลายในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็น ครูเทพ น.ม.ส. พระองค์วรรณเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป และหลวงวิจิตรวาทการ (วิจิตรวาทการ) เมื่อประกาศผลสอบปีแรก ปรากฏว่าท่านพุทธทาสภิกขุสอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และกลายเป็นพระมหาเจี๊อม อินทปญโญ ในปีเดียวกันนี้เอง ท่านพุทธทาสภิกขุมีงานเขียนเป็นบทความขนาดสั้นชิ้นแรก ชื่อ ประโยชน์แห่งทาน ปรากฏอยู่ในหนังสือที่พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูโสภณเจตสิกการาม (คง วิมาโล) พระอุปฌาย์ของท่านพุทธทาสภิกขุ และมีบทความขนาดยาว เรื่อง พระพุทธศาสนาสำหรับปุถุชน พิมพ์ในหนังสือที่ระลึกครบรอบโรงเรียนนักธรรม วัดพระบรมธาตุไชยา

มรณภาพ

พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินฺทปญฺโญ) ได้ละสังขารอย่างสงบ ณ สวนโมกขพลาราม เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ สิริรวมอายุ ๘๗ ปี ๖๗ พรรษา คงเหลือไว้แต่ผลงานที่ทรงคุณค่าแทนตัวท่านให้อุณชนคนรุ่นหลังได้สืบสานปณิธานของท่านรับมรดกความเป็น "พุทธทาส" เพื่อพุทธทาสจะได้ไม่ตายไปจากพระพุทธศาสนาดังบทประพันธ์ของท่านที่ว่า

พุทธทาส จักอยู่ไป ไม่มีตาย	แม้ร่างกายจะดับไปไม่ฟังเสียง
ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ลำเอียง	นั่นเป็นเพียงสิ่งเปลี่ยนแปลงในเวลา
พุทธทาส คงอยู่ไป ไม่มีตาย	ถึงดีร้ายก็จะอยู่คู่ศาสนา
สมกับมอบ กายใจ รับใช้มา	ตามบัญชาองค์พระพุทธรูปไม่หยุดเลย
พุทธทาส ยังอยู่ไป ไม่มีตาย	อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ไม่หยุดเฉย
ด้วยธรรมโฆษณ์ตามที่วางไว้อย่างเคย	โอ้เพื่อนเอ๋ยมองเห็นไหมอะไรตายๆ
แม้ฉันตาย กายลับ ไปหมดแล้ว	แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่วหูสหาย
ว่าเคยพลอดกันอย่างไรไม่เสื่อมคลาย	ก็เหมือนฉันไม่ตาย กายธรรมยัง
ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย	ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลายอย่างหนหลัง
มีอะไรมาเขี่ยไค้ ให้กันฟัง	เหมือนฉันนั่ง ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง
ทำกับฉัน อย่างกะฉัน ไม่ตายเกิด	ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
ทั้งวันนัด สนทนา อย่าเลิกแล้ง	ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกันๆ

เกียรติคุณ

- สมณศักดิ์** ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับสมณศักดิ์ตามลำดับ ดังนี้
- พ.ศ. ๒๔๗๓ พระมหาเงื่อม
- พ.ศ. ๒๔๘๙ พระครูสัญญาบัตรที่ พระครูอินทปัญญาจารย์
- พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระอริยนันทมุนี
- พ.ศ. ๒๕๐๐ พระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชชัยกวี สมาธินทรีย์คณาธิปัตย์ โมกขพลวัตร
ธรรมสุนทรยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
- พ.ศ. ๒๕๑๔ พระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพวิสุทธิเมธี ศรีภาวนาจารย์ สุนทรญาณพิสิฐฐ์
มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
- พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมโกศาจารย์ สุนทรญาณดิลก ตรีปิฎกธรรมภูสิต
ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับการถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาต่างๆ จากสถาบันต่างๆ ดังนี้

๘ พุทธศักราช พ.ศ. ๒๕๒๒ พุทธศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘ พุทธศักราช พ.ศ. ๒๕๒๘ อักษรศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาปรัชญา และศาสนา จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาครุศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาปรัชญา
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๓ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ศิลปศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อื่นๆ
นอกจากสมณศักดิ์และปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แล้ว ท่านพุทธทาสภิกขุยังได้รับการยกย่องจากองค์กรต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘ หนังสือแก่นพุทธศาสนา ได้รับรางวัลชนะเลิศ หนังสือดีประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๘ จากองค์การยูเนสโก

พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับคัดเลือกเป็นบุคคลทำประโยชน์ฝ่ายบรรพชิตเนื่องในโอกาส สมโภชน์ กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ได้รับรางวัลเป็นสัญลักษณ์เสาโอศุก และเงินสดจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๗ ครุสภาประกาศยกย่องเชิดชูว่าเป็นผู้ทำคุณประโยชน์อย่างสูงยิ่งต่อการศึกษาชาติ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ องค์การยูเนสโก ประกาศยกย่องให้ท่านพุทธทาสภิกขุเป็นบุคคลสำคัญของ
โลก ด้านส่งเสริมสันติธรรม สันติธรรม วัฒนธรรมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีของมวลมนุษย
พ.ศ. ๒๕๔๙ รัฐบาลไทย รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ได้พร้อมใจกันจัดกิจกรรมทางธรรมะเนื่องในโอกาส
รำลึกครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล ท่านพุทธทาสภิกขุ

ผลงาน

ท่านพุทธทาสมีผลงานที่เรียบเรียงเป็นหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก อาทิ เช่น
(เรียงลำดับตามตัวอักษร)

- แก่นพุทธศาสน์
- คู่มือมนุษย์
- ตัวกูของกู ฉบับย่อความ
- ธรรมโฆษณ์ รายละเอียด
- ปฏิจจสมุปบาทจากพระโอษฐ์
- พระพุทธเจ้าสอนอะไร
- พุทธประวัติจากพระโอษฐ์
- ภาษาคน-ภาษาธรรม
- หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา
- อีหัพัจจยตา (๑๐๐ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน)
- สูตรของเว่ยหล่าง

๑๑.๒.๒ พระเทพรัตนกวี (เกตุ ธมมวโร)

พระเทพรัตนกวี (เกตุ ธมมวโร) อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลงานด้านการอบรมสั่งสอน
ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านงานประพันธ์ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง เผยแพร่เป็นวิทยาทานกว่า
๒๐๐ เรื่อง จนท่านได้รับ พระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระเทพรัตนกวี ท่านจึงเป็นบุคคล ที่ควรแก่
การศึกษาและ ควรแก่การยกย่องอย่างสูงท่านหนึ่ง ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๑.๒.๓ สมเด็จพระพุทธอาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

สมพระพุทธานุชาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) เดิมชื่อเกี่ยว เป็นชาวอำเภอเกาะสมุย เจ้าอาวาสวัดสระ
เกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช องค์ปัจจุบัน

๑๑.๒.๔ พระชยาภิวัดน์ (หนู ตีสโส)

พระชยาภิวัดน์ (หนู ตีสโส) เดิมชื่อหนู ผลงานที่สำคัญ ท่านได้บูรณปฏิสังขรณ์องค์พระบรมธาตุไชยา
และเป็นเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์แรก

๑๑.๒.๕ พระกิตติมงคลพิพัฒน์ (จ้อย จิตปัญโญ)

พระกิตติมงคลพิพัฒน์ (จ้อย จิตปัญโญ) เดิมชื่อจ้อย เป็นพระฝ่ายวิปัสสนาธุระ พระเถลิงพระเกียรติ
อดีตเจ้าอาวาสวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๑.๒.๖ พระยาวจีสัตยารักษ์ (ข้า ศรียาภัย)

พระยาวจีสัตยารักษ์ (ข้า ศรียาภัย) เดิมชื่อ ข้า อดีตเป็นเจ้าเมืองไชยา เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ ในด้านต่าง ๆ เช่นการค้าขาย การฝึกหัดละการจับช้าง มีความสามารถในการพูดภาษาจีน ต้นตระกูลศรียาภัย หรือ ณ เมืองไชยา (เก่า)

๑๑.๒.๖ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต

พระประวดี

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต มี

พระนามเดิมเมื่อแรกประสูติคือ หม่อมเจ้าวิภาวดี รัชนี้ เป็นพระธิดาในพระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัส กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ประสูติแต่หม่อมเจ้าพรพิมลพรรณ รัชนี้(พระนามเดิม: หม่อมเจ้าพิมลพรรณ วรวรรณ) มีพระอนุชาร่วมพระบิดามารดาเดียวกันคือ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี้

หม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต เสกสมรสกับหม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต พระโอรสในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยได้รับพระราชทานน้ำพระมหาสังข์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และมีธิดาสองท่าน คือ

๑. หม่อมราชวงศ์วิภาวดี รังสิต สมรสกับสวณิต คงสิริ และสมรสอีกครั้ง กับวิลเลียม ปี. บูธ มีบุตรจากการสมรสครั้งแรกสองคน และครั้งที่สองหนึ่งคน

๒. หม่อมราชวงศ์ปรียานันทนา รังสิต สมรสและหย่ากับ มหาราช จกัต สิงห์ พระอนุชาของมหาราชวงศ์ปัจจุบันแห่งเมืองชัยปุระ รัฐราชสถาน ประเทศอินเดีย ปัจจุบันสมรสกับปานศักดิ์ รังสิตพราหมณ์กุล มีบุตรจากการสมรสครั้งแรกสองคน

พระนามแฝง

พระองค์ทรงมีผลงานนวนิยาย โดยเฉพาะนวนิยายในแนวรักสุข ด้วยพระนามแฝง ว.ณ ประมวญมารค ซึ่งเป็นพระนามแฝงเดียวที่ใช้ ถ้าไม่ใช่พระนามแฝงก็จะทรงใช้ชื่อพระนามเลย ซึ่งท่านได้ทรงอธิบายพระนามแฝงว่า ตัว ว. คืออักษรย่อตัวแรกของชื่อคือวิภาวดี, ตัว ณ (ณะ) แปลว่า แห่ง, คำว่า ประมวญ คือ ชื่อถนนที่บ้านของท่าน (วังประมวญ) ตั้งอยู่, คำว่า มารค หรือ มรคา คือ ถนนในภาษาแขก ดังนั้น ว.ณ ประมวญมารค ก็คือ ว.แห่งถนนประมวญ นั่นเอง

หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี พระอนุชาของพระองค์ ทรงใช้นามปากกาว่า ภ.ณ ประมวญมารค ด้วยเหตุผลเดียวกัน

การศึกษา

พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต ทรงเริ่มต้นที่โรงเรียนผดุงตฤณี อยู่ ๑ ปี ต่อมาได้ทรงย้ายมาเข้าที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยไม่ถึงปีก็เสด็จไปศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ มหาวิทยาลัยน.ม.ส. การเรียนในสมัยนั้น ผู้สอนเป็นแม่ชีชาวอเมริกันและยุโรป กวดขันเรื่องภาษาแก่เด็กนักเรียนอย่างเอาจริงเอาจัง ตำราต่างล้วนเป็นภาษาอังกฤษ แม้แต่ตำราคณิตศาสตร์ก็เรียนเป็นภาษาอังกฤษล้วน เด็กนักเรียนจึงอ่านเขียนและพูดภาษาอังกฤษได้คล่อง พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีฯ ทรงเล่าว่า " พูดอังกฤษได้คล่องตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนอยู่ เพราะได้ศึกษาจากมาแมร์เจ็มมะ ซึ่งจำจ้จ้ไขขนาดหนักมาตั้งแต่เด็ก"

สิ้นพระชนม์

หม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี รังสิต ได้เข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณโดยเสด็จเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ทิวราชาอาณาจักรตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ และพระกรณียกิจที่เสด็จแทนพระองค์ไปทรงเยี่ยมทหาร ตำรวจ พลเรือน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมา

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ ขณะเสด็จไปรับตำรวจตระเวนชายแดนที่บาดเจ็บ จากการเหยียบกับระเบิด ที่ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ก่อการร้ายได้ระดมยิงมาที่เฮลิคอปเตอร์ที่ประทับ จนกระทั่งหม่อมเจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต ทรงถูกยิงถึงแก่พระชนม์ก่อนการสิ้นพระชนม์พระองค์ยังมีพระสติสัมปชัญญะดี ทรงเป็นห่วงตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ตลอด มีรับสั่งว่า "ตชด. เป็นอย่างไรบ้าง เอาออกมาได้หรือยัง ให้รีบไปส่งโรงพยาบาล อย่าให้พวกมันรู้ว่าฉันถูกยิง มันจะเหิมเกริม" และ "ฉันไม่เป็นไรแล้ว ตชด.มาหรือยัง ให้รีบไปส่งโรงพยาบาลด่วน" ผู้เห็นเหตุการณ์ยังเล่าอีกว่า พระองค์ตรัสขอให้พระมหาวิระและครูบาธรรมชัยกราบถวายบังคมลาพระเจ้าอยู่หัวแทนทรง "ขอนิพพาน" และตรัสเป็นประโยคสุดท้ายว่า ทรงเห็นนิพพานแล้ว พระนิพพานที่พระองค์เห็นนั้นสวยงาม และ "แจ่มใสเหลือเกิน"

วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระบรมราชโองการสถาปนา หม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี รังสิต เป็น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ต่อมา และได้นำพระนาม "วิภาวดีรังสิต" มาใช้เป็นชื่อถนนตามพระนามดังกล่าว (เดิมชื่อ: ถนนชูเปอร์ไฮเวย์)

นอกจากนี้พระองค์ยังเป็นที่ยกย่องของชาวอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องด้วยพระองค์เป็นผู้นำความเจริญต่างๆไปสู่พื้นที่จนได้รับฉายาว่า เจ้าแม่พระแสง และพระองค์ยังได้ประทานชื่อตำบลบางสวรรค์ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอพระแสง

ทางด้านกนิพนธ์

ได้เคยเป็นเลขานุการของพ่อตอนพระเนตรเป็นต้อ ก็ทรงบอกให้ฉันเขียนหน้าห้าไปลงหนังสือ "ประมวณวัน" ทั้งวัน และยังรับคำบอกของท่าน เรื่อง "สามกรุง" และอื่นๆ เป็นเล่มๆ ที่เดียวการที่ได้ทรงคลุกคลีอยู่กับหนังสือ และยังทรงได้ใกล้ชิดกับเสด็จพ่อ ผู้ทรงเป็นกวีเอกทำให้พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต สนพระทัยที่จะนิพนธ์ขึ้นเองบ้าง เมื่อพระชันษาเพียง ๑๔ ปี

พระนิพนธ์เรื่องแรก ไม่ใช่ "ปริศนา" แต่เป็นเรื่องแปล ชื่อ "เด็กจอมแก่น" ทรงแปลจากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด William ของ Richmal Crompton ซึ่งเป็นนักเขียนวรรณกรรมเยาวชนชื่อดังของอังกฤษ ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ วิลเลียม เป็นเด็กชายอายุ ๑๑ ปี อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆในชนบทของอังกฤษ มีเพื่อนร่วมแก๊งค์อีก ๓ คน ชื่อจินเจอร์ ดักลาส เฮนรี่ เรียกตัวเองว่า คณะนอกกฎหมาย หรือ The Outlaws เจตนาดีของวิลเลียม ด้วยความไร้เดียงสาประสาเด็ก ก่อเรื่องปวดเศียรเวียนเกล้าให้ผู้ใหญ่เวียนหัวไปตามๆกันแต่ก็ขบขันครั้นเครงสำหรับคนอ่าน เรื่องนี้เมื่อลงพิมพ์ใน "ประมวณสาร" เป็นเรื่องที่ขายดีมาก นักเรียนโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนที่อยู่ใกล้โรงพิมพ์ ได้เข้ามาซื้อจนเกลี้ยงโรงพิมพ์กลายเป็นเรื่องขำดี เพราะเด็กนักเรียนชอบอ่าน ทรงรำลึกว่า "การที่ข้าพเจ้ากลายเป็นนักเขียนขึ้นมาตั้งแต่อายุ ๑๔ ปีนั้น ก็เพราะข้าพเจ้ามีพ่อแม่ที่เข้มงวดอยากให้ข้าพเจ้ารู้ค่าของเงิน จึงไม่ได้ตามใจข้าพเจ้าให้เงินทองใช้จนเหลือเฟือ แต่สนับสนุนข้าพเจ้าในทางที่ควร คือสอนให้มีมานะ ให้รู้จักใช้หัวคิดที่จะทำโน่นทำนี่เพื่อถึงจุดหมายในความต้องการของตนถ้าพ่อแม่ของข้าพเจ้าไม่ฉลาด เห็นการณ์ไกลและสนับสนุนข้าพเจ้าในทางที่ถูกที่ควรแล้ว ว.ณ ประมวณมารค ก็คงจะไม่มีกำเนิดขึ้นมาในโลก คงจะดำเนินอยู่ตลอดชีวิต ไม่มีผลงานออกมาให้ใครได้อ่านสักชิ้นเดียวเป็นแน่"

ผลงานที่สร้างชื่อเสียง

- ปรีศนา
- เจ้าสาวของอานนท์
- รัตนาดี
- นิกกับพิม
- คลั่งเพราะรัก
- ฤทธิ์ราชินีสาว
- พระราชินีนาถวิกตอเรีย
- เรื่องลึกลับ
- เด็กจอมแก่น
- ตามเสด็จปากีสถาน
- ตามเสด็จประพาสอิหร่าน

พระเกียรติยศและพระอิสริยยศ

- หม่อมเจ้าวิภาวดี รัชนี้ (๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๓ — ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙)
- หม่อมเจ้าวิภาวดี รัชสิต (๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ — ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐)
- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรัชสิต (พระราชทานพระอิสริยยศหลังสิ้นพระชนม์;
๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐)

พระยศกองอาสาสมัคร

๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ : นายกองเอก กองอาสารักษาดินแดน (พระราชทานพระยศหลัง
สิ้นพระชนม์)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ในประเทศ

- ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๙๖ : เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๙ ชั้นที่ ๓
- ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ : ตติยจุลจอมเกล้า
- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ : ตติยจุลจอมเกล้า
- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ : ตติยจุลจอมเกล้าพิเศษ
- ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ : ประถมาภรณ์ช้างเผือก (พระราชทานหลัง
สิ้นพระชนม์)
- ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ : มหาจักรีบรมราชวงศ์ (พระราชทานหลัง
สิ้นพระชนม์)

๑๑.๒.๘ ครูถ่ายอง วิศุภกาญจน์

ประวัติการศึกษา

ครูถ่ายองเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนปลูกปัญญา และเริ่มเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๘ ต่อจากนั้นได้เข้ากรุงเทพฯ ศึกษาต่อวิชาครูประกาศนียบัตรครูประโยคประถม (ป.ป.) และได้เริ่มรับราชการครั้งแรกที่จังหวัดกระบี่ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนสุราษฎร์ธานี

เหตุการณ์ประวัติศาสตร์

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ กองทัพเรือญี่ปุ่นได้มุ่งตรงเข้าสู่อ่าว บ้านดอนและบุกขึ้นตลาดบ้านดอน ในวันนั้นได้มีประชาชนจำนวนมากประกอบพิธีวันฉลองรัฐธรรมนูญที่หน้าศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อทราบข่าวการบุกขึ้นตลาดบ้านดอนจึงเกิดความวุ่นวายขึ้น บางคนได้หนีเอาตัวรอดแต่บางคนก็พร้อมที่จะสู้ศึก ทางด้านคลังแสงได้แจกจ่ายอาวุธแก่บรรดาผู้รักชาติในครั้งนี้ ในกลุ่มนี้ครูถ่ายอง วิศุภกาญจน์ เป็นผู้หนึ่งรวมอยู่ด้วยโดยได้รับแจกปืนพระรามหกพร้อมกระสุนออกสู้รบต้านทานทหารญี่ปุ่น ก่อนมีการสู้รบได้มีการเจรจาระหว่างเจ้าหน้าที่ของฝ่ายไทยกับญี่ปุ่น แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงเกิดการสู้รบกันขึ้น ครูถ่ายองซึ่งประจำแนวรบทางด้านปีกขวา ได้ใช้รั้วสังกะสีเป็นที่กำบังใช้ปืนยิงทหารญี่ปุ่นเสียชีวิตหลายคน เมื่อทหารญี่ปุ่นบุกหนักทางปีกซ้ายครูถ่ายองหาทางออกไม่ได้ เพราะมีรั้วสังกะสีกั้นอยู่จึงโผล่ศีรษะขึ้นขณะประทับปืนบนไหล่ ทำให้ทหารญี่ปุ่นยิงท่านถูกที่หน้าผาก และท่านก็ได้ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๑๑.๑๕ นาฬิกาของวันเดียวกัน

การรำลึก

การสู้รบของครูถ่ายองอย่างกล้าหาญครั้งนี้ทางราชการได้นำความกราบบังคมทูล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ นอกจากนี้ยังได้รับยศเป็นทหารยศจำลิมเอกอีกด้วย ครูถ่ายองเป็นครูที่สุขุมเยือกเย็น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอาจริงเอาใจความกล้าหาญความ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
 เสียสละของท่าน ครั้งนั้นเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวสุราษฎร์ธานีโดยถ้วนทั่ว ขุนวิชาการพิศิษฐ์ อาจารย์ใหญ่
 โรงเรียนสุราษฎร์ธานีในขณะนั้นจึงได้ ขนานนามวันที่ ๘ ธันวาคมว่า “วันวิญญาน” ซึ่งในวันนี้ โรงเรียน
 สุราษฎร์ธานี จะมีการประกอบพิธีสักการะดวง วิญญานของครูล่ายองในทั้งๆปี โดยเป็นการรวมศิษย์เก่า
 ศิษย์ปัจจุบัน และชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของท่านสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน
 โดยขณะทำพิธีจะต้องมีการท่องบทวิญญานสตุติ พร้อมทั้งมีการวางพวงมาลาที่หน้าอนุสาวรีย์คุณครู
 ล่ายองอีกด้วย

บทวิญญานสตุติ

แปดอันธแปดสี่นั้น	ดัสกร
ญี่ปุ่นยกทัพ	รูกบ้าน
ไทยชาติมาดหมายทอน	ทัพหยุด อยู่ฤ
จึงร่วมฤทธิ์แรงต้าน	ตั้งทั้ง ชายหญิง
ประวิงทัพญี่ปุ่นด้วย	ทำนอง ยุทธพอ
รักษาตาศนัษัตริย์ปอง	ปกาสสู
เลิศชายชื่อล่ายอง	วิศุภ-กาญจน์ เฮย
พลีชีพชชาติกุ	เกียรติไว้ กลางสมร
บวรมิตรศิษย์ญาติพ้อง	ภักดี
ต่างมอบกายพลี	จิตพร้อม
กตัญญูกตเวที	เทิดเกียรติ-ดิคุณเฮย
มุ่งแผ่กุศลน้อม	ระลึกเปื้อง แปดธนู

ผู้ประพันธ์ คุณครูแก้ว พรหมสวัสดิ์

๑๑.๒.๙ นายจูเลียม กิ่งทอง

ประวัติ

จูเลียม กิ่งทอง หรือ จูเลียม มีแก้ว นายหนังตะลุงนามกระเดื่องทั่วภาคใต้ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เรียน สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ด้วยความสนใจและรักการแสดงหนังตะลุงมาแต่เด็ก จึงชอบนำไปไม้มากำเป็นตัวหนัง แสดงให้เพื่อนดูขณะที่เป็น นักเรียนชั้นประถม และชอบจดจำคำกลอนและนิทานต่างๆ มาท่องและเล่าให้เพื่อนๆ ฟังอยู่เป็นนิตย

หนังตะลุงน้อย

นายจูเลียม กิ่งทอง

จูเลียมเริ่มฝึกการแสดงหนังตะลุงเมื่อ อายุได้เพียง ๑๒ ปี จนกระทั่งอายุได้ ๑๔ ปี ก็ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของ หนังร้าน พิณสุวรรณ ติดตามเป็นลูกคู่หนังร้านไปทั่วหน้ทั้งแห่งและ ได้พยายามฝึกแสดงหนังไปพร้อมๆ กัน ด้วยความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ ทำให้สามารถแสดงหนังได้ในเวลาอันรวดเร็ว หลังจากเที่ยวหาประสบการณ์กับหนังร้านถึง ๓ ปีก็แยกมาตั้งคณะหนังตะลุงขึ้นเองและได้แสดงครั้งแรกเมื่ออายุได้ ๑๗ ปี หลังจากนั้นเพียง ๑ ปี ก็รับชั้นหมากไปแสดงยังที่ต่างๆ มิได้ขาด

นักรบหนังตะลุง

แต่ต้องมาหยุดแสดงชั่วคราวเนื่องจากต้องไปรับใช้ชาติโดยเป็นทหารเกณฑ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ระหว่างรับใช้ชาติได้มีโอกาสแสดงร่วมกับหนังสร้อย ซึ่งเป็นหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น ทำให้ผู้ชมนิยม ชมชอบเป็นอย่างยิ่ง เพราะจูเลี่ยมได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการตลกและการขับกลอนโดยใช้ปฏิภาณ ผลที่ตามมาคือเจ้านายระดับสูงผู้บังคับกองได้ซื้อตัวหนังตะลุง และเครื่องดนตรีให้เพื่อใช้แสดงในค่ายทหาร และเมื่อว่างจากภารกิจทางทหารก็ออกไปแสดงเฉพาะ ในเขตจังหวัดชุมพร อยู่บ่อยๆ ในช่วงที่เป็นทหารอยู่นั้นเองจูเลี่ยมได้เสาะหาความรู้ทางกฎหมาย พุทธศาสนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ทำให้จูเลี่ยมมีวัตถุดิบในการแสดงกว้างขวางยิ่งขึ้นอยู่กับหนังกว่าครึ่งศตวรรษ

เมื่อพ้นจากการเป็นทหารแล้วก็ได้ยึดอาชีพการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจัง ช่วงเวลาตั้งแต่อายุ ๒๒ ปี จนกระทั่งอายุ ๔๕ ปี นับเป็นช่วงเวลา ที่จูเลี่ยมได้รับความนิยมสูงสุดจากผู้ชมในภาคใต้ผลจากการแสดงในเดือนหนึ่งๆ มีความถี่สูงถึง ๒๔ - ๓๐ ครั้ง หลังจากอายุ ๔๕ ปีแล้วการแสดงหนังตะลุงของจูเลี่ยมได้ลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากอายุมากขึ้นจึงรับการแสดงเฉพาะในบางงานเท่านั้น กระนั้นในช่วงบั้นปลายของชีวิต จูเลี่ยมก็ยังคงมีงานแสดงถึงเดือนละ ๑๐ - ๑๕ ครั้ง จะเห็นได้ว่าจูเลี่ยมเป็นหนังตะลุงที่มีระยะเวลา การแสดงที่ยาวนานคณะหนึ่งถ้านับเวลาจากที่เริ่มการแสดงมาจนกระทั่งเสียชีวิตก็จะยาวนานถึงกว่า ๕๐ ปี

ผลงานมหาศาล

นายจูเลียม กิ่งทอง

จูเลียมมีเรื่องแสดงซึ่งแต่งขึ้นเองมากถึง ๑๐๐ เรื่องเศษ เรื่องที่นำมาแสดงบ่อยครั้งและเป็นที่ยอมรับหลายได้แก่ ศิลปวงค์ ลิ่นแม่เหมือนแพแตก น้ำใจแม่เลี้ยง สาวสลัดตัน ราชนีนอกบัลลังก์ บุพผาสวรรค์ สายเลือดพยาบาท ขุนพลแพร์รัก รอยสั้แผลแค้น กงกรรม มาลัยพี่ชาย เลือดคตัญญู วงศ์เทวีญ ไไร่แผ่นดิน เกศรินทร์ - สิ้นนรายณ์ ฯลฯ เรื่องที่แสดงเกือบทั้งหมดได้ข้อมูลมาจากนิยายธรรมะวรรณคดีไทย งานเขียน ของพนมเทียน และจากการอ่านหนังสือนวนิยายต่างๆ

โดดเด่น

การแสดงของจูเลียม กิ่งทอง ซึ่งเป็นเวลายาวนานถึง ๕๐ ปีนี้ ถ้านับเป็นจำนวนครั้งที่แสดงก็ไม่น้อยกว่า ๖,๕๐๐ ครั้งนับว่ามากมายทีเดียว ท่วงทำนองการแสดงของจูเลียมมีเอกลักษณ์เฉพาะคือเน้นมุขตลกและเกร็ดเบ็ดเตล็ดต่างๆ ที่สามารถให้ความสนุกสนานและสาระแก่ผู้ชม ไปพร้อมๆ กัน นักดูหนังตะลุงรุ่นเก๋ากล่าวว่า จูเลียมเป็นคณะแรกที่ใช้ไวโอลินเข้ามาประสมวงกับดนตรีหนังตะลุง ทั้งเป็นคณะแรกที่เอา เพลงลูกทุ่งและการละเล่นของภาคอื่นๆ เข้ามาแทรก เช่น ลิเก เพลงฉ่อย ลำตัด และหมอลำ เมื่อดูการแสดงของจูเลียมจึงเหมือนได้ดมรสพ อื่นๆ เป็นของแถม โดยเฉพาะการร้องเพลงลูกทุ่งนั้นจูเลียมให้"แก้ว" และ "นุช" ตัวตลกเอกเป็นผู้แสดงบทบาทเสมอ ตัวตลกทั้งสองตัวนี้ เป็นคู่หูโรงที่ทำให้จูเลียมมีชื่อเสียง และสำหรับ "นุช" นักดูหนังตะลุงถือเป็นตัวแทนของจูเลียมเมื่อเอ่ยถึง "นุช" ก็จะมีถึงจูเลียมทันที

จูเลียมได้แสดงประชันกับหนังตะลุงและมโนราห์ชั้นยอดของภาคใต้เกือบทุกคณะ เช่น หนังจันทร์แก้ว หนังหมูน หนังประทีน หนังอิมเท่ง หนังศรีพัฒน์ หนังจูลี่ หนังจำเนียร หนังเลื่อม หนังบายหนังพร้อม หนังนครินทร์ หนังประวิง หนังหนูจันทร์ หนังฉิ้น หนังกั้น หนังแคล้ว หนังปรีชา หนังปล้อง ฯลฯ มโนห์ราเติม มโนห์ราฉลุย มโนห์ราปรีชา มโนห์ราขำคม ฯลฯ กับหนังประทีน เป็นคู่ประชันกันมากที่สุด นับครั้งไม่ถ้วน ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ ถ้าหนังคู่นี้ประชันกันเมื่อใดผู้คนจะตามไปชมกันอย่างเนืองแน่น

๑๑.๒.๑๐ นายธรรมทาส พานิช

ประวัติ

นายธรรมทาส พานิช มีเดิมคือ ยี่เกย พานิช เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวน ๓ คน ของนายเซียง นางเคลื่อน พานิช มีพี่ชายคือท่านพุทธทาสภิกขุ และน้องสาวคือ นางกิมซ้อย เหมะกุล ซึ่งนายธรรมทาส เป็นบุคคลสำคัญผู้ก่อตั้งคณะธรรมทานและสวนโมกขพลาราม

นายธรรมทาสเกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๑ ที่บ้านพุมเรียง หมู่ที่ ๒ ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบครัวมีอาชีพค้าขาย บิดาเป็นคนไทยเชื้อสายจีน สกเกี้ยน มารดาเชื้อสายไทย เมื่ออายุได้เจ็ดขวบได้เข้ารับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนโพธิพิทยากร จนจบชั้นประถม ปีที่ ๔ และเรียนต่อชั้นมัธยม ๑-๓ ที่นั่นต่อไปอีก หลังจากนั้นได้เข้าเรียนต่อมัธยมปีที่ ๔

ครอบครัวหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สปป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒ ที่โรงเรียนสารภีอุทิศ เรียนได้ครึ่งปีบิดาเสียชีวิต จึงบวชเป็นสามเณรจำพรรษาที่พุมเรียง ๑ ปี ในปี ที่ ๒ ได้ไปจำพรรษาที่วัดไตรธรรมารามและเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำมณฑลสุราษฎร์ จนจบมัธยมปีที่ ๕ แล้วลาสิกและเรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ และได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ หลังจากนั้น ได้สอบเข้าศึกษาเตรียมแพทย์ปีที่ ๑ ที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียนได้ ๑ ภาคเรียนก็ตัดสินใจลาออก เนื่องจากพี่ชายคือพระเงื่อมไม่ลาสิกขาบท ตามกำหนด เพื่อช่วยมารดาดำเนินกิจการค้าขายและเพื่อพระเงื่อมพี่ชายจะได้บวชต่อไป

ผลงาน

นายธรรมทาส พานิช สนใจพุทธศาสนาและอยากส่งเสริมให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ตอนเข้าเรียนเตรียมแพทย์ เขาได้ค้นคว้าบทความที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาทั้งของชาวไทยและชาวต่างชาติมากมาย ครั้นกลับบ้านในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เขาได้รวบรวมหนังสือต่างๆ จัดตั้งหีบหนังสือเพื่อให้ผู้สนใจได้ยืมอ่านขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๒ มีกลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมนี้หลายคนและได้มีผู้บริจาคหนังสือในกิจการนี้หลายราย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นายธรรมทาสได้จัดตั้งคณะธรรมทานขึ้นโดยนางเคลื่อน พานิช ผู้เป็นมารดาได้บริจาคเงินเป็นทุนดำเนินการระยะแรก เพื่อไว้ใช้ดอกผลในกิจการพุทธศาสนา โดยเฉพาะส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสวนโมกขพลาราม ซึ่งตั้งขึ้นที่วัดตระพังจิต ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา คณะธรรมทานที่ตั้งขึ้นนี้ได้รับ การสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี

จากการที่นายธรรมทาสได้ศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง ทำให้ท่านเห็นว่าควรเผยแพร่ต่อผู้อื่นด้วย จึงได้นำความรู้มาเขียนบทความและบางครั้งก็แปลเรื่องจากหนังสือที่ได้อ่านออกเผยแพร่ว่าต่อมามีในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ตั้งโรงพิมพ์ธรรมทานขึ้นเพื่อพิมพ์เอกสารและหนังสือเผยแพร่งานศาสนา สำหรับหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่เป็นรายสามเดือนชื่อ พุทธศาสนา

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ นายธรรมทาสเล็งเห็นว่าในตลาดไชยาฯยังไม่มีโรงเรียน ทำให้นักเรียนต้องเดินทางไกลไปเรียนที่อื่น จึงตัดสินใจจัดตั้งโรงเรียนพุทธนิคมขึ้น โดยโรงเรียนนี้ได้รับหนังสือตอบรับความจำนงจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ หนังสือนั้น ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

โรงเรียนจัดให้มีวันหยุดรอบสัปดาห์ในวันพระ (๘ คำ ๑๔ คำ หรือ ๑๕ คำ) และนอกจากจะมีการเรียนวิชาต่างๆตามหลักสูตร ของ กระทรวงธรรมการแล้ว โรงเรียนนี้ได้จัดอบรมนักเรียนในทางพุทธศาสนาควบคู่ไปด้วย ทำนองเดียวกับโรงเรียนมิชชันนารี คือ นักเรียนจะต้องปฏิบัติตาม วินัยของโรงเรียนที่เรียกว่า "กฎชาวพุทธ ๕ ข้อ" ได้แก่

- ละเว้นสิ่งเสพติด
- ละเว้นการพนันทั้งชนิด
- มีความมรยัสต์ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์
- มีความเพียรในการทำงาน ไม่เลือกงาน
- และประพฤติตามหลักพุทธศาสนา

นายธรรมทาส เห็นว่า ควรจัดตั้งคณะธรรมทานเป็นมูลนิธิ เพื่อให้การอุปถัมภ์แก่ กิจการโรงเรียน จึงได้ยื่นเรื่องราวการจัดตั้ง "ธรรมทานมูลนิธิ" ต่อสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ และ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ ในเดือนมกราคม ปีต่อมา มูลนิธิให้ทุนนักเรียนเผยแพร่ธรรมะโดยการพิมพ์หนังสือออกเผยแพร่และส่งเสริมสนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรมสวนโมกขพลาราม กิจการของมูลนิธิได้เจริญก้าวหน้าตามลำดับซึ่งเป็นหลักสำคัญในการสนับสนุนการเผยแพร่พุทธศาสนาของสวนโมกขพลารามมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนายธรรมทาสสนใจต่อพุทธศาสนาอย่างจริงจังแล้ว ท่านยังสนใจศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ภาคใต้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักฐานทางโบราณคดีของไชยา ท่านสนใจศึกษา ค้นคว้า เรื่องนี้ เนื่องจากท่านได้พบเห็น เศษกระเบื้อง ถ้วยชามสมัยต่างๆ ลูกปัด หัวเงินเฟื้อง หรือ เงินตราโนมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ผลงานที่พิมพ์เผยแพร่ได้แก่ พนม ทราวดี ศรีวิชัย ประวัติศาสตร์พุทธศาสนา สมัยศรีวิชัย พระแก้วมรกตของไทยและนิพพานธรรมใน ประวัติศาสตร์สุวรรณภูมิ เป็นต้น และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา นายธรรมทาสได้รับความช่วยเหลือจากท่านจันทร์ (หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุวัฒน์ รัชนี) เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะ ข้อมูลจากต่างประเทศ ที่พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ ท่านจันทร์จะจัดส่งให้นายธรรมทาส ได้ค้นคว้าและแปลเป็นภาษาไทย พร้อมกับบันทึกเรื่องราวที่ได้จากการอ่านส่งไปให้ท่านจันทร์ทราบ เพื่อท่านจันทร์จะได้นำไปเป็นข้อมูลค้นคว้าเขียนเป็นภาษาอังกฤษต่อไป

ชีวิตครอบครัว

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะที่นายธรรมทาส มีอายุได้ ๒๓ ปี มารดารถได้สู่ขอ นางสาวพร้อม ทั้งสุสังข์ บุตรสาวของ นายชวน นางจั่ว ทั้งสุสังข์ ผู้มีฐานะอันจะกิน แห่งหมู่ที่ ๒ ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา และได้เข้าสู่พิธีสมรส อย่างถูกต้องตามประเพณีไทย อย่างสมเกียรติ แม้จะต้องมีความรับผิดชอบ ในฐานะผู้นำครอบครัว แต่นายธรรมทาส ก็ยังคงทำงานต่างๆ ที่ได้ริเริ่มไว้อย่างเต็มความสามารถ มีบุตรธิดารวมทั้งหมด ๕ คน คือ นายสิริ นายประชา นางสุนทรี นายไมตรี และนายเมตตา

ปัจฉิมวัยและมรณกรรม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา นายธรรมทาสไม่ได้เดินทางไปไหนไกลๆ เพราะสายตาไม่ดี แต่ นายธรรมทาสยังคงศึกษาค้นคว้างานทางโบราณคดี เขียนบทความทางศาสนาดูแลกิจการของ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
โรงเรียน ธรรมทานมูลนิธิ โรงพิมพ์ และช่วยเหลือกิจการของสวนโมกขพลารามอย่างเอาจริงเอาจังมา
โดยตลอด ภารกิจประจำวันของท่านในปัจจุบันนี้คือ ตื่นนอนเช้า เดินเล่น ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ
เขียนหนังสือ ต้อนรับแขก ฯลฯ และเข้านอนในเวลา ๔ ทุ่มเป็นประจำ ชีวิตครอบครัว ของท่านมีแต่
ความสุขสงบจนถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป

นายธรรมทาส พานิช ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม
อายุได้ ๙๒ ปี

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

นายธรรมทาส เป็นผู้ที่ทำงานหนักมาโดยตลอด ผลงานของท่านล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อ
สังคมอย่างกว้างขวาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เล็งเห็นความสำคัญของท่านและผลงาน จึงได้
มอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตให้แก่ท่านในเวลาต่อมา

๑๑.๒.๑๑ นายพัฒน์ เกื้อสกุล

ประวัติบุคคล

นายพัฒน์ เกื้อสกุล นามแฝง หนังสือพิมพ์ ผู้มีความรู้ความสามารถสาขา
ศิลปะการแสดง เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๗๕ ภูมิลำเนา หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาหัวควาย อำเภอพุนพิน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี วุฒิมัธยมศึกษา ป.๔ ประสบการณ์การทำงาน แสดงหนังตะลุงมาแล้ว ประมาณ ๕๐
กว่าปี มีแนวคิดและอุดมการณ์ให้การสืบทอดวัฒนธรรมไทยและรักษาภาษาถิ่นไม่ให้สูญหาย

การศึกษา

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนประชาบาลวัดภูเขาทอง อำเภอเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอบไล่ได้นักธรรมตรี

ผลงาน

แสดงหนังตะลุงแก่นในท้องถิ่น งานบวช งานประจำปีต่างๆโดยมีผลงานวิชาการ ถ่ายทอด ศิลปะการแสดงให้แก่นักเรียนและประชาชนในเขตอำเภอพุนพิน รางวัลและผลงานเกียรติคุณที่ได้รับ อาทิ โล่เกียรติยศจากมูลนิธิอุปเสณมหาเถระ ร่วมกับสมาคมชาวปักษ์ใต้ (ศิลปินดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๖ สาขาศิลปะการแสดง) ได้รับประกาศเชิดชูเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ปี ๒๕๓๖ ได้รับ เกียรติบัตรครุภูมิปัญญาไทย รุ่น ๒ ได้รับโล่เกียรติยศในการพิจารณาผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อ เยาวชน ครั้งที่ ๑๘ ปี ๒๕๔๒-๒๕๔๕ จากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ โล่รางวัลผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น พ.ศ. ๒๕๕๓ จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ , เกียรติบัตรพ่อตัวอย่าง แห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๑, โล่รางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินดีเด่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปี ๒๕๔๙ ประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) พ.ศ. ๒๕๓๖ จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและหนังสือพิมพ์ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมหนังตะลุงขึ้น ณ บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาหัวควม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นบริเวณบ้านของตนเอง เพื่อ ประสงค์จะอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการแสดงหนังตะลุง โดยการฝึกสอนหนังตะลุงใหม่ๆ ออกแสดงใน ท้องถิ่น ให้ลูกศิษย์ได้ออกแสดง แล้วมาสมทบและให้ความรู้แก่ครูนักเรียนและผู้สนใจด้าน ศิลปะการแสดงหนังตะลุงโดยทั่วไป โดยผู้มาฝึกฝนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในทั้งกรณี

หลักการสอนของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ฝึกปาก หมายถึง ทักษะการออกเสียงสำเนียงพูดตัวหนังตะลุงให้แตกต่างกันตามลักษณะสำเนียงเฉพาะของตัวหนังตะลุงแต่ละตัว และการฝึกทำนองกลอน และเสียงให้ถูกต้อง ไพเราะ

ฝีมือ หมายถึง ฝึกทักษะการควบคุมมือ แสดงอิริยาบถต่างๆ ของตัวหนังตะลุง ให้มีความคล่องแคล่ว ถูกต้องสัมพันธ์กับบทบาท อารมณ์ การพูด หรือทำนองกลอน

ฝึกสมอง หมายถึง การฝึกทักษะในการนำเสนอระ คติธรรม มาสอดแทรกให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ ฝึกไหวพริบปฏิภาณในการใช้คำกลอน หรือการแสดงบทตลก

ฝึกความจำ หมายถึง การฝึกทักษะในการจำเรื่องราว ความรู้ทั้งด้านกว้าง ด้านลึก ทั้งเรื่องในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการแสดงได้โดยอัตโนมัติ

ฝึกความรู้รอบตัว หมายถึง การฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ ในวิชาการด้านต่างๆ ทั้งเรื่องราวในวิถีชีวิต และความเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้การแสดงทันสมัย ชวนสนใจอยู่เสมอ ถ่ายทอดศิลปะการแสดงให้แก่นักเรียนและประชาชนในเขตอำเภอพุนพิน ปัจจุบันมีลูกศิษย์ที่ผ่านการฝึกฝนและสามารถออกแสดงได้แล้วจำนวนมากจากหนังสือ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เกียรติคุณที่ได้รับ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานชมรมหนังตะลุงสุราษฎร์ธานี

ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังตะลุงทางอากาศ ๓๐ คณะ ซึ่งสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เป็นผู้จัด

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังตะลุงทั่วภาคใต้ ๕๐ คณะ ซึ่งสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เป็นผู้จัด

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๖ จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับยูเนสโก เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับโล่ผลงานดีเด่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จาก ฯพณฯ สมศักดิ์ ปรีศนา นันทคุณ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับโล่เกียรตินิยมผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

๑๒. โครงการในพระราชดำริ

๑๒.๑ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองฉวางในพระราชดำริ เป็นโครงการที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช

๑๒.๒ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองบางทรายนวลในพระราชดำริ เป็นอ่างเก็บน้ำปิดกั้นคลองบางทรายนวลที่บริเวณบ้านทับคริสต์ ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๓ โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบางหิน ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๔ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสี่สุก ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๕ โครงการศิลปะชีพบ้านท่าหนิง อยู่ที่ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๖ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช งานผลิตพืชสวนประดับภาคใต้อำเภอพนม

- กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช งานปลูกรักษาพันธุกรรมไม้ดอกไม้ประดับ

พื้นที่นิคมสหกรณ์พนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๑๒.๗ โครงการจุฬารักษ์พัฒนา ๘ ตั้งอยู่ในอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๘ ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ค่ายวิภาวดีรังสิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๙ โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ไร่ร่มเย็น ตำบลคลองสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๐ โครงการพัฒนาป่าไม้ ตามแนวพระราชดำริ คลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๑ โครงการแก้มลิง หนองแท่นแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านทุ่งดอน ม.๔ ตำบลถ้ำสิงขร อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๒ โครงการอาคารบังคับน้ำสำนักสงฆ์สันติบรรพต พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๓ ฝ่ายคลองวายพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๔ ฝายคลองสะพานนาค ตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๕ ทำนบดินห้วยตะพานน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลช้างซ้าย อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๖ ทำนบดินบ้านอินทร์ทอง ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๗ ฝายบ้านปลายน้ำตกพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๘ ทำนบห้วยปลายพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๙ ทำนบดินคลองบางพืดพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลคลองสกพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓. สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้

๑๓.๑ สถานที่ท่องเที่ยว

๑๓.๑.๑ เชื้อนรัชชประภา

เชื้อนรัชชประภา หรือเชื้อนเชื้อวหลาน ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านตาขุน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพงดงาม มีสถานพักผ่อนหย่อนใจ ดึงดูดใจจนได้รับการขนานนามว่า

“กุ้ยหลินแหล่งเมืองไทย”

๑๓.๑.๒ อุทยานแห่งชาติเขาเสก

เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีป่าดงดิบชื้นที่มีความสวยงาม มีความสมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเพื่อชมบัวผุด ซึ่งเป็นพืชกาฝากชนิดหนึ่งที่อาศัยน้ำเลี้ยงจากไม้เถา ดอกบัวผุดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗๐-๗๕ เซนติเมตร นับเป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่พบเห็นในเมืองไทย

๑๓.๑.๓ อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น

อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านนาสาร เป็นชื่อเรียกตามยุทธการ “ไทร้มเย็น” ซึ่งเป็นยุทธการครั้งใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นฐานที่มั่นใหญ่ ทั้งวันนี้อุทยานแห่งนี้จึงเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์การสู้รบเช่นเดียวกับอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าที่จังหวัดพิษณุโลกจุดเด่นทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกเหมืองทวด น้ำตกสามหัวเจ็ด น้ำตกเพชรพนมวังน้ำตกคลองน้ำเต่า และน้ำตกคลองคันเบ็ด

๑๓.๑.๔ ในบาง

ในบางสำหรับชาวสุราษฎร์ธานี หมายถึง ตำบลบางใบไม้ ตั้งอยู่ในตำบลบางใบไม้ เมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด ๕,๐๔๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำกว่าระดับน้ำทะเลตลอดสองฝั่งคลองจะเต็มไปด้วยกอจากสีเขียวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและวิถีชีวิตของผู้นั้น

๑๓.๑.๕ เกาะลำพู

เกาะลำพูเป็นสถานที่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ปรับปรุงไว้เป็นสวนสาธารณะและเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน

๑๓.๑.๖ สถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒

สถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร ห่างจากตัวเมือง ๖ กิโลเมตร ใช้เส้นทางสายสุราษฎร์ – บ้านนาสาร จากถนนใหญ่มีทางแยกซ้ายมือ สู่ที่ทำการอีก ๑.๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๒,๙๐๖ ไร่ สูงจากระบบน้ำทะเล ๒๑๐ เมตร ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยใช้ชื่อว่าอุทยานเขาท่าเพชร ต่อมากองอนุรักษ์สัตว์ป่าได้ประกาศจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นสถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร

๑๓.๑.๗ บึงขุนทะเล

บึงขุนทะเลเป็นบึงขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน

๑๓.๑.๘ เกาะสมุย

เกาะสมุยตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทย ห่างจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๘๔ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๒๔๗ ตารางกิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีน้ำตกหน้าเมือง น้ำตกหินลาด สวนผีเสื้อสมุย หินตาคินยาย หาดเฉวง ศูนย์วัฒนธรรมเกาะสมุย ฯลฯ

๑๓.๑.๙ หมู่เกาะอ่างทอง

หมู่เกาะอ่างทองตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะสมุย ได้รับความประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ ประมาณ ๔๐ เกาะ เช่น เกาะนกเกาะ เกาะเชือก เกาะพะลวย เกาะส้ม เกาะวัวตาหลับ เกาะสาเล้า เกาะไผ่ลวก และเกาะหินดับ เป็นต้น

๑๓.๑.๑๐ เกาะพะงัน

เกาะพะงัน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะสมุย เดินทางจากเกาะสมุยประมาณ ๑ ชั่วโมง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางด้านธรรมชาติครบถ้วน ปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๑๓.๑.๑๑ สะพานแขวนวัดเขาพัง

สะพานแขวนวัดเขาพัง ตั้งอยู่ทางเข้าเขื่อนเชี่ยวหลาน บริเวณข้างวัดเขาพังข้ามคลองพระแสง เป็นอีกหนึ่งจุดยอดฮิตสำหรับคนที่รักการถ่ายรูป เพราะคุณจะได้เห็นวิวฉากหลังสวยๆของเขาเทพพิทักษ์ หรือเขารูปหัวใจ และได้ชื่นชมวิวพระอาทิตย์ตกดิน บรรยากาศยามเย็นที่นี่ก็ดูสวยงาม โรแมนติกไปอีกแบบ

๑๓.๑.๑๒ หินพัด

หินพัดตั้งอยู่ในอำเภอคีรีรัฐนิคม ซึ่งพบเห็นหินมหัศจรรย์ตั้งตระหง่าน อยู่บนหน้าผาสูงกลางป่า

๑๓.๑.๑๓ พระธาตุนิลเปา

พระธาตุนิลเปา เป็นแหล่งท่องเที่ยว ศิลปะ วัฒนธรรม และแหล่งมรดก ตั้งอยู่ที่ ตำบลกะเปา อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓.๑.๑๔ อุทยานธรรมเขานาในหลวง

อุทยานธรรมเขานาในหลวง ถือเป็นสำนักสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๘ ตำบลตันหยง อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจุดหน้าสนใจเป็นรูปชู้มพอดี จึงมีความงดงามเกินความบรรยาย

๑๓.๒ แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓.๒.๑ หอพุทธทาสธรรมโฆษณ์

ที่อยู่หอพุทธทาสธรรมโฆษณ์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๒๗๒ ตำบลขุนทะเล อำเภออำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐๐ โทรศัพท์: ๐๗๗-๓๕๕๖๖๗

เป็นศูนย์กลางเครือข่ายประสานงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการและการดำเนินงานของวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเมืองไชยา (โครงการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน)

ที่อยู่ เลขที่ ๑๖ ในบริเวณวัดเวียง ถนนรัชกรกิจตำบลตลาดไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ โทรศัพท์: ๐-๗๗๔๓๑๐๗๑, ๐-๗๗๔๓๑๓๐๗, ๐-๗๗๒๒-๘๐๕๙

๑. จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องประกอบอาชีพพื้นบ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนเมืองไชยาทั้งอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งได้รวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ เช่น เครื่องกระเบื้องเคลือบและดินเผา เครื่องทองเหลือง เครื่องเหล็ก เครื่องไม้ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือประกอบอาชีพที่เคยใช้และมีอยู่ในเมืองไชยา

๒. จัดแสดงเรื่องราวต่าง ๆ ของเมืองไชยาในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ประวัติเมือง ประวัติบุคคลสำคัญของเมืองไชยา ห้องแสดงพระพุทธรูป เทวรูป วัตถุโบราณอื่น ๆ ที่พบในเมืองไชยา เพื่อต้องการให้เป็นศูนย์รวมและเก็บรักษาสิ่งของเหล่านี้ไม่ให้สูญหายและเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าของเยาวชนและผู้สนใจทั้งในท้องถิ่นและบุคคลทั่วไป

๑๓.๒.๓ พิพิธภัณฑ์วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์

ที่อยู่เลขที่ ๒๗ หมู่ ๕ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๒๒๐ โทรศัพท์: ๐๗๗-๓๗๑๑๒๒

๑. เครื่องใช้ของหลวงพ่ोज้อย พระพุทธรูปปูนปั้น กัณฑ์เทศน์ใบลาน ภาชนะ ถ้วย ชาม หม้อ ขันทองเหลือง เครื่องปั้นดินเผาโบราณ เขาสัตว์และสัตว์ สัตว์ เช่น เสือโคร่ง งูจงอาง จระเข้ กระจูด ปลาวาฬ เต่าทะเล นก

๒. สิ่งของเครื่องใช้ในสมัยโบราณ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาของเยาวชน และประชาชนได้เป็นอย่างดี

๑๓.๒.๓ หอวัฒนธรรมบ้านละไม

ที่อยู่วัดละไม หมู่ที่ ๔ ตำบลมะเร็ด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทรศัพท์: ๐-๗๗๔๒-๔๑๑๐

๑. แสดงวิถีชีวิตของชาวเกาะสมุยในอดีต เช่น อุปกรณ์ในการทำสวนมะพร้าวหลายอย่างถูกนำมาเก็บไว้เพื่อเป็นสิ่งบอกเล่าเรื่องราวของอาชีพดั้งเดิม

๒. จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ เช่น ตะเกียงหลากหลายรูปแบบที่เคยใช้ในอดีต กระดานชนวนที่ใช้หัดเขียนหนังสือในสมัยก่อน หม้อ ไห ชาม อุปกรณ์เครื่องครัวหนังสือบุค (ภาคกลางเรียกว่า สมุดข่อย)
๓. แสดงกลองมโหระทึกสำริด

๑) ศูนย์สาธิตศิลปวัฒนธรรมภาคใต้

แหล่งเรียนรู้ชุมชนพุนพิน

แหล่งโบราณคดีควนพุนพิน หรือควนสราญรมย์

แหล่งโบราณคดีเขาศรีวิชัย หรือเขาพระนารายณ์

ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ บ้านหัวเขา ตำบลเขาศรีวิชัย มีหลักฐานทางโบราณคดีที่พบได้แก่ เทวรูปพระวิษณุ ศิลากรอบประตู ลูกปัด โยนิโทรณะ (ศิวลึงค์) แม่พิมพ์ต่างหู

๒) วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร

วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข ๔๐๑ จากตัวเมืองสุราษฎร์ธานีไปทางจังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ ๗ กิโลเมตร มีนักวิชาการและนักท่องเที่ยวนำเข้าชมขั้นตอนการฝึกและกรรมวิธีต่าง ๆ อยู่เสมอ วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร แห่งที่ ๒ ตั้งอยู่ตำบลคลองไทร

๓) สวนโมกขพลาราม หรือวัดธารน้ำไหลสวนโมกขพลาราม ก่อตั้งโดยพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ เพื่อเป็นสถานที่หาความสงบหรือศึกษาธรรมะ เช่น ลานหินโค้ง โรงมหรสพทางวิญญูณสวนโมกข์นานาชาติ

๔) วังเก่าสวนสราญรมย์ สวนสราญรมย์ ตั้งอยู่ ณ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโรงพยาบาลจิตเวชแห่งแรกในภูมิภาคและแห่งที่สองที่ตั้งขึ้นในประเทศไทย ทำพิธีเปิดรับคนไข้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๘๐ โดยใช้ชื่อว่า โรงพยาบาลโรคจิตสุราษฎร์ธานี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ได้เคยประทับแรม ณ บริเวณนี้

๕) โบราณสถาน

(๑) วัดพระบรมธาตุไชยา เป็นวัดที่เก่าแก่ภายในบริเวณวัดมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ไชยา เป็นที่รวบรวมศิลปะโบราณวัตถุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการแสดงประติมากรรมศิลาและสำริดที่พบบริเวณเมืองเก่าไชยา อาทิ เทวรูปนารายณ์ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

(๒) เจดีย์ทิศ ตั้งอยู่รอบองค์พระบรมธาตุทั้งสี่ทิศ

(๓) พระวิหารหลวง

(๔) พระอุโบสถ

(๕) ระเบียงคด

(๖) วัดเวียง

(๗) วัดหลง

(๘) วัดแก้ว หรือวัดรัตนาราม

(๙) วัดจำปา

(๑๐) วัดป่าลีโลยก์

(๑๑) วัดสมุหนิมิต

(๑๒) วัดเขาพระอานนท์

๖) แหล่งประวัติศาสตร์

(๑) น้ำตกธารเสด็จ เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของเกาะพะงันราษฎรชาวเกาะพะงันอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ๑๘ กิโลเมตรมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี เคยเสด็จประพาสหลายรัชกาล ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ รัชกาลที่ ๗ และรัชกาลที่ ๙ ดังมีหลักฐานปรากฏพระปรมาภิไธย จปร. วปร. ปปร. และ ภปร. โดยเฉพาะรัชกาลที่ ๕ นั้นเสด็จประพาสถึง ๑๔ ครั้ง

(๒) น้ำตกธารประพาส

เป็นน้ำตกแห่งที่ ๒ ของอำเภอ เกาะพะงันที่ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสรอบอ่าวบ้านดอน จากหลักฐานจดหมายเหตุ ร.ศ.๑๐๘-๑๑๙ มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร.อยู่ที่ตัวน้ำตก ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๑๖ กิโลเมตร

(๓) น้ำตกธารประเวศ

เป็นน้ำตกแห่งที่ ๓ ที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาส รอบอ่าวบ้านดอน จากหลักฐานจดหมายเหตุ ร.ศ. ๑๐๘-๑๑๙ มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร. อยู่ที่ตัวน้ำตก อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๒๕ กิโลเมตร

๗) สะพานจุลจอมเกล้า

การก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ในพ.ศ.๒๔๔๙ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ส่งมิสเตอร์กิตตินส์ วิศวกรชาวอังกฤษเลขานุการกรมรถไฟหลวง กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และพระยาวชิรยศยารักษ์ เจ้าเมืองไชยา ออกสำรวจเส้นทางรถไฟสายใต้ ซึ่งต้องกู้เงินจากรัฐบาลสหพันธรัฐมลายูของอังกฤษโดยมีมิสเตอร์กิตตินส์ เป็นผู้อำนวยการสร้างทางรถไฟสายใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ ช่วงการก่อสร้างจากชุมพรไปยังนครศรีธรรมราชต้องผ่านลำน้ำสายใหญ่ที่ตำบลท่าข้าม เมืองไชยา คือแม่น้ำหลวง การก่อสร้างสะพานเหล็กรูปทรงโค้งแบ่งเป็นสามช่วง ใช้สำหรับให้รถไฟแล่นผ่านอย่างเดียว ต้องใช้งบประมาณ ๑๔๙,๓๖๔ บาท แต่ถ้าจะทำทางคนเดินต้องเพิ่มงบประมาณอีก ๑๓,๐๐๐ บาท และถ้าให้สมบรูณ์มีทางเกวียนข้ามได้ด้วย ต้องเพิ่มงบประมาณอีก ๑๔๘,๖๑๐ ซึ่งราคาสูงเกือบเท่าตัวสะพาน ในขณะนั้นที่ตำบลท่าข้าม เมืองไชยา ยังไม่ค่อยมีเกวียนใช้มาก ผู้คนก็ไม่มาก จึงขอพระบรมราชานุญาตจากรัชกาลที่ ๕ ให้งดการสร้างทางเกวียน ดังนั้น สะพานข้ามแม่น้ำหลวงจึงมีแต่ทางรถไฟกับคนเดินเท่านั้น พ.ศ. ๒๔๘๔ ทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นที่สุราษฎร์ธานี เชิงสะพานข้ามแม่น้ำตาปี เป็นจุดตั้งฐานทัพทหารญี่ปุ่น และเป็นจุดยุทธศาสตร์ลำเลียงพลไปสู่มลายู เพื่อเดินทางไปพม่า และสิงคโปร์ พ.ศ. ๒๔๘๖ ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรได้ใช้เครื่องบิน บี ๒๔ บรรทุกระเบิดมาทำลายสะพานแห่งนี้ถึงสองครั้ง โดยครั้งแรกไม่สามารถทำลายลงได้ครั้งที่สอง จึงใช้โซ่ผูกเรือระเบิดเป็นพวงห้อยทำลายจนสะพานหักลงกลางลำน้ำตาปี เมื่อพ.ศ.๒๔๘๖ นอกจากนี้ ได้ระเบิดทำลายบ้านเรือนในตลาดท่าข้ามอีกด้วย

๘) ป่าพรุคันธุลี

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒

- ๙) สถานีรถไฟ สุราษฎร์ธานี สถานีรถไฟ สุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ที่อำเภอพุนพิน
- ๑๐) ศูนย์ฝึกлингตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง
- ๑๑) แหล่งเรียนรู้ชายฝั่งป่าชายเลนชุมชนลีเล็ด แหล่งเรียนรู้ชายฝั่งป่าชายเลนชุมชนลีเล็ด ตั้งอยู่ในอำเภอพุนพิน มีพื้นที่ครอบคลุม ๖ ตำบล มีกิจกรรมเชิงนิเวศที่หลากหลาย
- ๑๒) ป่าชุมชนบ้านถ้ำผึ้ง
- ๑๓) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดี อาคารหลังแรกด้านหน้าจัดแสดง ประติมากรรมศิลาและสำริดที่ค้นพบในเมืองไชยาเก่าได้แก่ เทวรูปพระนารายณ์ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ส่วนอาคารที่สองเป็นที่จัดแสดงหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี สุโขทัย อยุธยา นอกจากนี้ยังจัดแสดงงานประณีตศิลป์ต่าง ๆ อีกมากมาย
- ๑๔) โรงทอผ้าไหมพุมเรียง
- ๑๕) แหล่งผลิตไข่เค็มไชยา
- ๑๖) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- ๑๗) พระธาตุศรีสุราษฎร์

๑๔. สภาพปัญหาและเหตุการณ์สำคัญในชุมชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่มากที่สุดของภาคใต้ มีความหลากหลายของสภาพภูมิประเทศ ด้วยระบบนิเวศที่หลากหลาย ก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของผู้คนและก่อให้เกิดสภาพปัญหา ดังนี้

- ๑๔.๑ ปัญหาจากการทำเกษตรเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เกิดความเสื่อมโทรมของดิน และราคาสินค้า
- ๑๔.๒ ปัญหาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนา ที่ราบทุ่งนา อ.ท่าฉาง อ.ไชยา อ.พุนพิน อ.ท่าชนะ ขาดการพัฒนาาระบบชลประทาน
- ๑๔.๓ การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ระบบนิเวศน์ชายฝั่งถูกทำลาย
- ๑๔.๔ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวนำมาเอา กิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เข้าสู่ชุมชน อาทิ บ่อนการพนัน บาร์ ไนท์คลับ ยาเสพติด และอาชญากรรม
- ๑๔.๕ ปัญหาการบุกรุกที่ดินและการเรียกร้องที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ๑๔.๖ ปัญหาบุกรุกที่สาธารณะ เช่น ที่ราชพัสดุ ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน
- ๑๔.๗ ปัญหาแรงงานต่างด้าว

๑๕. ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. วิสัยทัศน์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี “สุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม”

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๗ ประเด็น

๒.๑ การเป็นศูนย์กลางการเกษตรที่มีคุณภาพครบวงจร

๒.๒ การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องจากการเกษตร

๒.๓ การเป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค

๒.๔ การเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมบริเวณภาคใต้ตอนบน

๒.๕ การเป็นเมืองน่าอยู่

๒.๖ เป็นศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม

๒.๗ การเรียนรู้และพัฒนาระบบราชการเพื่อทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๓. การพัฒนาตามทิศทางการเกษตรของจังหวัด มีทิศทางในการดำเนินงานดังนี้

๓.๑ ด้านการเกษตร

๓.๑.๑ ยางพารา มุ่งเน้นการผลิตยางคุณภาพและพัฒนาตลาดกลางยางพาราให้เชื่อมโยงเครือข่ายตลาด เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคา ภูมิใจเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพ

๓.๑.๒ ปาล์มน้ำมัน พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๔ แสนกว่าไร่ ผลผลิต ๗ แสนตันต่อปี มากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกระบี่ มีแนวโน้มขยายตัวทวีเพิ่มขึ้นในอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาเป็นระบบครบวงจร จากการพัฒนาที่ดินเกษตรอินทรีย์ การเพาะและขยายพันธุ์กล้าพันธุ์ดี เพิ่มเปอร์เซ็นต์น้ำมัน การขยายพื้นที่ปลูกอย่างเหมาะสมและให้ความสำคัญในการส่งเสริมเป็นพืชทดแทนหลังงานการพัฒนา และการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการผลิตสินค้า ไบโอดีเซลระดับชุมชนและส่งเสริมการผลิตพลังงานชีวมวล

๓.๑.๓ ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด อาทิ เงาะโรงเรียน มังคุด ทุเรียน ลองกอง มุ่งพัฒนาคุณภาพผลไม้ตามมาตรฐาน GAP เพื่อเพิ่มมูลค่า การกระจายสินค้าออกสู่ตลาด ในวงกว้าง ทั้งภายในและต่างประเทศ และส่งเสริมด้านการตลาด ในการรวมกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์

๓.๑.๔ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เน้นการพัฒนาสัตว์น้ำเชิงคุณภาพเพื่อสร้างมูลค่า การแปรรูปเพื่อส่งออก และส่งเสริมเป็นอาชีพทางเลือก

๓.๒ ด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร

มุ่งเน้นเขตอุตสาหกรรมภายใต้ระบบผังเมืองเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ของกลุ่มอุตสาหกรรม แปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันรวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน (Cluster) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

๓.๓ ด้านการท่องเที่ยว

มุ่งเน้นการพัฒนาและการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบเพื่อการท่องเที่ยวคุณภาพที่ดี

๓.๔ ด้านการเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมบริเวณภาคใต้ตอนบน มุ่งขยายระบบการขนส่งทางน้ำบริเวณปากน้ำตาปี ซึ่งมีการพัฒนาท่าเรือสินค้า ของรัฐและเอกชน พัฒนาร่องน้ำชายฝั่งเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งทางรถไฟที่สถานีทุ่งโพธิ์ อำเภอบ้านนาสาร และทางรถยนต์ เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง

๓.๕ การพัฒนาคุณภาพชีวิต คน และสังคมมุ่งเน้นการพัฒนาคน คุณธรรม ได้นำวาระ “สุราษฎร์ธานี เมืองคนดี” แปลงไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการจัดระเบียบสังคม

๓.๕.๑ การศึกษา มีเป้าหมายส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้ฐานสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ พัฒนาความหลากหลาย ทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรพิเศษต่างๆ

๓.๕.๒ วัฒนธรรมประเพณี ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมศรีวิชัย ประเพณีชักพระทอดผ้าป่า รวมทั้งสวนโมกขพลารามแหล่งศึกษาธรรมระดับนานาชาติเพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการท่องเที่ยวคุณภาพ

๓.๕.๓ การจัดระเบียบสังคมและชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ลดความรุนแรงและปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง การเข้าดูแลผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึงและรวมถึงการใช้กฎหมายผังเมืองให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนและการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

๓.๖ การดูแลสุขภาพการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมุ่งเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งประเภทให้สามารถใช้ประโยชน์เชิงพัฒนา ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง โดยจัดการขยะ รวมศูนย์จัดระเบียบเมืองให้สะอาด สวยงาม โดยให้ชุมชน / ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขปัญหา กำหนดแผนที่ชัดเจน

๓.๗ การมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา ได้กำหนดจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาคส่วนเพื่อกำหนดทิศทาง กรอบการดำเนินงาน และเป้าหมายร่วมกันเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และแก้ปัญหา ในทั้งเวที “สุราษฎร์ธานี เมืองคนดี”

ส่วนที่ ๔

การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

๒. สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

๑. สารการเรียนรู้ท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สารการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นสารการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๐ สาร ดังนี้

- ๑) สารการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สารการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สารการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สารการเรียนรู้สถานที่สำคัญ
- ๕) สารการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สารการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สารการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สารการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สารการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สารการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๓ สารการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสารการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ (Strom Surge)

จากสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างตารางวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ต่อไปนี้

การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	กลุ่มสาระการเรียนรู้								หมายเหตุ
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนาฯ	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงาน/เทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สามารถ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบบูรณา การได้ทุก ชั้น ทุกกลุ่ม สาระ
การเมืองการปกครองส่วน ท้องถิ่น	✓			✓			✓	✓	
บุคคลสำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สถานที่สำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วัฒนธรรมและประเพณี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อาหารพื้นถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สินค้าและผลิตภัณฑ์ใน ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากให้ทั่วถึงแล้ว ยังมุ่งเน้นคุณภาพอีกด้วย ฉะนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในฐานะที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาหลายฝ่าย จึงได้กำหนดการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. สารະการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ตามเป้าหมายและจุดเน้น จำนวน ๕ ข้อ
 - ๑.๑ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยเน้นการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๑.๒ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

- ๑.๓ ด้านทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เรื่องราว เหตุการณ์ในท้องถิ่น
- ๑.๔ ด้านเจตคติ รักภาคภูมิใจในท้องถิ่น สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ๑.๕ ด้านทักษะชีวิต การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและดำรงวิถีความเป็นไทยในท้องถิ่น

๒. ระดับชั้นที่ประเมินคุณภาพผู้เรียน

- ๒.๑ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ(O-NET) ดำเนินการประเมิน ดังนี้
 - ๒.๑.๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
 - ๒.๑.๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ
 - ๒.๑.๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาอังกฤษ
- ๒.๒ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
- ๒.๓ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับท้องถิ่น เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (LAS)
 - ๒.๓.๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - ๒.๓.๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ
 - ๒.๓.๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ สอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ

๒.๔ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งระดับชั้น / กลุ่มสาระ รายปี

รายภาค

๓. กำหนดสัดส่วนคะแนนการประเมินคุณภาพนักเรียนระหว่างสาระแกนกลางกับสาระ
ท้องถิ่น ประมาณ ๗๐ : ๓๐

๔. ระยะเวลาที่จะประเมิน เดือนกุมภาพันธ์ ของทั้งปี

๕. วิธีประเมิน

๕.๑ การทดสอบ

๕.๒ การสังเกต

๕.๓ การสัมภาษณ์

๕.๔ การสอบถาม

๕.๕ การตรวจผลงาน / ชิ้นงาน / โครงการ

๖. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพผู้เรียน

๖.๑ แบบทดสอบ

๖.๒ แบบสังเกต

๖.๓ แบบสัมภาษณ์

๖.๔ แบบสอบถาม

๖.๕ แบบตรวจผลงาน / ชิ้นงาน / โครงการ

๗. เกณฑ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ใช้เกณฑ์และวิธีการประเมินที่กำหนดได้ ดังนี้

การตัดสินผลการเรียน / การเลื่อนชั้น

๗.๑ ระดับประถมศึกษา (รายปี)

๑) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด

๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทั้งตัวชี้วัดและผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๓) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้งรายวิชาและต้องได้ระดับ

ผลการเรียนตั้งแต่ ๑ ขึ้นไป

๔) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์

ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน

๗.๒ ระดับมัธยมศึกษา (รายภาค)

๑) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียน

ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดของรายวิชานั้น ๆ

๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทั้งตัวชี้วัดและผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๓) ผู้เรียนได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้งรายวิชา

๔) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๗.๓ การให้ระดับผลการเรียนตัดสินผลทั้งรายวิชาให้ระดับผลการเรียน ๘ ระดับ คือ

ระดับผลการเรียน	คะแนนร้อยละ	ความหมายของผลการประเมิน
-----------------	-------------	-------------------------

๔	๘๐-๑๐๐	ดีเยี่ยม
๓.๕	๗๕-๗๙	ดีมาก
๓	๗๐-๗๔	ดี
๒.๕	๖๕-๖๙	ค่อนข้างดี
๒	๖๐-๖๔	ปานกลาง
๑.๕	๕๕-๕๙	พอใช้
๑	๕๐-๕๔	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
๐	๐-๔๙	ต่ำกว่าเกณฑ์

๗.๔ การประเมินอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน มีเกณฑ์ ดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง สามารถจับใจความสำคัญได้ครบถ้วน เขียนนิพากษ์วิจารณ์ เขียนสร้างสรรค์แสดงความคิดเห็นประกอบอย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง และสมบูรณ์ ใช้ภาษาสุภาพเรียบเรียงได้สละสลวย

ดี หมายถึง สามารถจับใจความสำคัญได้ เขียนนิพากษ์วิจารณ์และเขียนสร้างสรรค์ได้โดยใช้ภาษาสุภาพ

ผ่าน หมายถึง สามารถจับใจความสำคัญได้ และเขียนนิพากษ์วิจารณ์ได้บ้าง

๗.๕ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีเกณฑ์ ดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม

ดี หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามเกณฑ์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ของสังคม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
๗.๖ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม
การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนดและให้ผลการประเมินเป็นผ่านและ
ไม่ผ่าน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

๑. สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
เป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประกอบด้วย ๑๐ สาระ ดังนี้

- ๑) สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สาระการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สาระการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สาระการเรียนรู้สถานที่สำคัญ
- ๕) สาระการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สาระการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สาระการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียน
สามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปะ
โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัย
ธรรมชาติ (Strom Surge)

จากสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างตารางวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ต่อไปนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา ฯ	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงาน/เทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	หมายเหตุ
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สามารถ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบบูรณา การได้ทุก ชั้น ทุกกลุ่ม สาระ
การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น	✓			✓			✓	✓	
บุคคลสำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สถานที่สำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วัฒนธรรมและประเพณี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อาหารพื้นถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

ส่วนที่ ๕

การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษานำกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาได้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. บูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน
๒. จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม
๓. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ประสบผลสำเร็จตาม เป้าหมายและจุดเน้นที่กำหนด จึงขอเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมสำหรับ ครูผู้สอน โดยครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนมี โอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพไว้ ดังนี้

๑. บูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน

๑.๑ จัดการเรียนการสอนตามที่แท้จริง ควบคู่ไปกับการวัดผลอย่างหลากหลายตาม สภาพที่แท้จริง เพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถและเจตคติของผู้เรียน

๑.๒ จัดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เพื่อเป็นการฝึกสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

๑.๓ เลือกลำดับเนื้อหาที่จะนำมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ร่วมกับเนื้อหากลุ่มวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้อย่างแท้จริงและยังเป็นการ ประหยัดเวลาในการแสวงหาความรู้ในกรณีที่มีจุดประสงค์หรือประเด็นการแสวงหาความรู้เดียวกันหรือ คล้ายคลึงกัน

๒. จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนควรประสานงานกับสถานประกอบการองค์กร ส่วนท้องถิ่นและนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้้อย่างแท้จริง เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความ เข้าใจจากแหล่งเรียนรู้ที่แท้จริง

๓. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓.๑ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและร่วมกิจกรรมอย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถแสวงหาแนวทาง ในการพัฒนาตนเอง

๓.๒ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิด การ แก้ปัญหาและมีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ศึกษา สำรวจ และเก็บข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่ แท้จริงเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถนำเสนอข้อมูลเรื่องราวของ ท้องถิ่นสู่ชุมชนผ่านวิธีการต่างรวมทั้งผ่านระบบเทคโนโลยีได้

๓.๓ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปลูกฝังค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะ สำคัญที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนตามหลักสูตร

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ ศึกษาข้อมูลเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า ได้อย่างเต็มศักยภาพ เช่น เอกสาร ข้อมูล สื่อเทคโนโลยี ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ให้เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็น และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพครูผู้สอน จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ ซึ่งจะมีทั้งสื่อของจริงและสื่อประสม สื่อพื้นฐาน และสื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ได้รวดเร็วและคงทนมาก ยิ่งขึ้น ครูผู้สอนควรเลือกใช้ สร้าง ปรับ และจัดการการใช้สื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับ เนื้อหา จุดประสงค์ของการเรียนรู้ในเรื่องที่จะเรียน

นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่งครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และกระบวนการจัด การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ก็ถือว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการใช้สื่อการเรียนการสอน เช่นเดียวกัน

จากการที่สถานศึกษานำกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ไปปรับใช้กับหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางทั้ง ๓ ลักษณะตามความเหมาะสมแล้วนั้น จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาแต่ละด้าน ดังนี้

๑. ด้านคุณภาพผู้เรียน

ในการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดคุณภาพผู้เรียนที่จบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ไว้ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สามารถอธิบายผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ก่อให้เกิดปัญหา สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ระบุสถานที่ บุคคลสำคัญ เครื่องดนตรีในท้องถิ่นที่ภาคภูมิใจ ปฏิบัติตน

ตามประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่น

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สามารถอธิบายหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชายเลน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรีนาฏศิลป์ของท้องถิ่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สามารถวิเคราะห์ และอภิปราย เกี่ยวกับปัญหาระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ระบุความสำคัญหรือคุณูปการของบุคคลที่มีต่อท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและแก้ปัญหา

ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข ตระหนักถึงความสำคัญของระบบสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย นาฏศิลป์ไทยและวัฒนธรรมไทย

๒. สมรรถนะสำคัญ

สมรรถนะสำคัญ หมายถึง ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออก อย่างชัดเจน และเหมาะสมกับวัย ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รวม ๕ ประการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต ๒ ได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ไว้ดังนี้

คุณภาพผู้เรียน : ด้านสมรรถนะสำคัญ

๒.๑ ความสามารถในการสื่อสาร

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

นำเสนอข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และเขียนสื่อความได้ เหมาะสม ตามศักยภาพ

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

นำเสนอข่าวหรือเหตุการณ์ที่ประทับใจ อธิบายเหตุผลการเลือกบุคคลในสังคม ที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กรอกแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง เผยแพร่หรือนำเสนอเรื่องราว ของชุมชนที่ตนเองภาคภูมิใจ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อชุมชนและท้องถิ่นได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
เลือกอ่านหนังสือหรือรับฟังข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนหรือท้องถิ่น
เขียนเรื่องราวต่างๆ ที่ชื่นชอบ เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรองได้ วิเคราะห์ข่าว
หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้

๒.๒ ความสามารถในการคิด

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

วิเคราะห์และวิจารณ์ผลงานของตนเองได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ออกแบบกิจกรรมและผลงานที่สอดคล้องกับสภาพจริงได้อย่างสร้างสรรค์ และกำหนด
เกณฑ์การประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นำเสนอรูปแบบการทำงานอย่างเป็นระบบ และสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงาน
ของตนเอง และการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มีวิจรรย์ญาณ ในการนำข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต

๒.๓ ความสามารถในการแก้ปัญหา

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ใช้ความรู้หรือประสบการณ์แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เลือกปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้องตามหลักการอย่างมีเหตุผล

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จัดลำดับความสำคัญเพื่อหาทางทางแก้ปัญหาสำหรับตนเอง และเสนอแนะแนวทางใน
การแก้ปัญหาให้กับบุคคลอื่นได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตระหนัก และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและท้องถิ่น

๒.๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติงานหรือปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ปฏิบัติตนเป็นคนดี และเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติงานและปฏิบัติตน เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ใฝ่เรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม กำหนดเป้าหมาย และวางแผนอนาคตของตนเองได้

๒.๕ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสมและมีคุณธรรม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มีทักษะและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา และการประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม

๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียน

เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ดังนี้

คุณภาพผู้เรียน : ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๓.๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ร้องเพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมีและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือได้เหมาะสม

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพ.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ได้อย่างเหมาะสม
ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของชุมชน ท้องถิ่นและชาติ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติตน และปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ด้วยความเต็มใจ และชี้แนะแนวปฏิบัติให้ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

น้อมนำพระราชดำรัส และแนวพระราชดำริ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติ
ตนเป็นศาสนิกชนที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ปกป้องภัยอันตรายอันอาจเกิดขึ้นกับ
ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

๓.๒ ชื่อสัตย์สุจริต

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา และรับรู้หน้าที่ของตน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา รับรู้หน้าที่ของตน ไม่คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่ ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่ ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรง
ทางอ้อมและปฏิบัติตนอย่างเต็มที่ ถูกต้อง

๓.๓ มีวินัย

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับของชุมชน และท้องถิ่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับของชุมชน และท้องถิ่นด้วยความ
เต็มใจและตั้งใจ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ยึดมั่นในกฎ ระเบียบของโรงเรียน ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับของชุมชน ท้องถิ่นและสังคมส่วนรวม
โดยยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

๓.๔ ใฝ่เรียนรู้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
แสดงความต้องการและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

รู้จักแสวงหาความรู้ และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ถ่ายทอด และให้คำแนะนำ
ความรู้ กับเพื่อนและผู้อื่นได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ สร้างเครือข่ายในการใฝ่เรียนรู้ เพื่อนำมา
พัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ สร้างเครือข่ายในการใฝ่เรียนรู้ เพื่อนำมา
ประยุกต์วิธีการทำงานและพัฒนางานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๓.๕. อยู่อย่างพอเพียง

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ใช้ทรัพย์สินของของตนอย่างประหยัด ช่วยเหลือครอบครัว โรงเรียน ตามภารกิจได้
เหมาะสมกับวัย

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ใช้ทรัพย์สินของของตน ส่วนรวม และทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างประหยัดและคุ้มค่า
รู้จักแบ่งปันทรัพย์สินของ ของ ได้อย่างเหมาะสมตามฐานะของตน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เลือกใช้ทรัพย์สินของและทรัพยากรในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า รู้จัก
การสร้างงาน การประกอบอาชีพสุจริต เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

เลือกใช้ทรัพย์สินของและทรัพยากรในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีเหตุผล
ในการตัดสินใจเลือกบริโภคสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและผู้อื่น อนุรักษ์ธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๓.๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จลุล่วง ตามเวลาที่เหมาะสม

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย และใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ให้สำเร็จลุล่วง
อย่างมีคุณภาพ ตามเวลาที่กำหนด

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กำหนดเป้าหมาย จัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน ประเมินและพัฒนางานได้เหมาะสม
กับสถานการณ์ สามารถแก้ปัญหาอุปสรรค จากการทำงานให้สำเร็จลุล่วง อย่างมีคุณภาพ ตามเวลา
ที่กำหนด

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ออกแบบการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

๓.๗ รักความเป็นไทย

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง มีกิจกรรมรยาตามแบบอย่างไทย แต่งกายได้เหมาะสม
กับความเป็นไทย ตามกาลเทศะ

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง มีกิจกรรมรยาตามแบบอย่างไทย แต่งกายได้เหมาะสม
กับความเป็นไทย ตามกาลเทศะ อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทยในท้องถิ่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ตามกาลเทศะ มีกิจกรรมรยาตามแบบอย่างไทย แต่งกาย
ได้เหมาะสมกับความเป็นไทย อนุรักษ์และสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทยในท้องถิ่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ชื่นชมและเห็นคุณค่าในการใช้ภาษาไทย การมีกิจกรรมรยาตามแบบอย่างไทย
การแต่งกายได้เหมาะสมกับความเป็นไทย อนุรักษ์ สืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี
และภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น

๓.๘ มีจิตสาธารณะ

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

รักษาทรัพย์สินของโรงเรียนและชุมชน มิให้ชำรุดเสียหาย อาสาทำงานเพื่อประโยชน์
ของส่วนรวม

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

บำรุง รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น มิให้ชำรุดเสียหาย
หรือเกิดอันตราย ร่วมพัฒนาและอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ดูแล บำรุงรักษา ทรัพย์สินของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น มิให้ชำรุดเสียหาย
หรือเกิดอันตราย ร่วมพัฒนา อาสาทำงาน และมีจิตสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

มีจิตสำนึกต่อสาธารณะ บำเพ็ญประโยชน์ เข้าร่วมกิจกรรมและสร้างเครือข่ายในการ
พัฒนาชุมชน ท้องถิ่น เสียสละและอุทิศตน เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วยความเต็มใจ

การวัดและประเมินผลผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ กำหนดกรอบแนวปฏิบัติการ
วัดและประเมินผลผู้เรียนระดับท้องถิ่น ดังนี้

๑. ระดับชั้นเรียน

๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๑.๒ วิเคราะห์ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และตามหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๓ จัดทำเครื่องมือวัด เกณฑ์การวัด ตามระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลของสถานศึกษา

๑.๔ ใช้วิธีวัด เครื่องมือวัด และประเมินให้สอดคล้องและครอบคลุมกับตัวบ่งชี้ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

๑.๕ กำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน มีความเป็นไปได้และเหมาะสมกับศักยภาพของ ผู้เรียนโดยเฉพาะการกำหนดระดับคุณภาพ (Rubrics)

๑.๖ วัดและประเมินผล ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

๑.๗ ให้มีผู้ประเมินหลายฝ่ายโดยสอดคล้องกับสถานการณ์และตัวชี้วัด ได้แก่ นักเรียน เพื่อนนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น

๑.๘ จัดให้มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และซ่อมเสริมผู้เรียน

๒. ระดับสถานศึกษา : มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผล คณะอนุกรรมการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน คณะอนุกรรมการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คณะกรรมการ วัดและ ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ คณะอนุกรรมการวัดและประเมินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ทั้งนี้ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอีกคณะหนึ่งก็ได้

๒.๒ กำหนดขั้นตอนการสร้างวิธีวัด เครื่องมือวัด เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนตาม มาตรฐาน / ตัวชี้วัด การเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๒.๓ กำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตามภารกิจของโรงเรียน ได้แก่ การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การเลื่อนชั้น การเรียน ข้ำขึ้น การสอนซ่อมเสริมและการเปลี่ยนผลการเรียน การจบระดับชั้น เป็นต้น

๓. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๓.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๓.๒ ประเมินคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตาม เป้าหมาย / จุดเน้น คุณภาพผู้เรียนด้านสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๓.๓ การวัดและประเมินผล

๑) วัดและประเมินผล โดยนำตัวชี้วัดของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านคิด วิเคราะห์ เขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญ มาวิเคราะห์กำหนดน้ำหนัก ระดับ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพ.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
คุณภาพ แล้วนำไปสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่าง
รอบด้าน โดยผู้เรียน เพื่อน ครู และผู้ปกครอง

๒) เครื่องมือวัดและประเมินผล ใช้เครื่องมือที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ สร้างขึ้น วัดครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย
และจิตพิสัย โดยใช้เครื่องมืออย่างหลากหลาย

๓) สัดส่วนการกำหนดคะแนน การประเมินตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดสัดส่วน
คะแนนระหว่างเรียนมากกว่าคะแนนปลายปีหรือ ปลายภาค ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของ ๘ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ และการพิจารณาของสถานศึกษา เช่น

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ๖๐ : ๔๐

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ๗๐ : ๓๐

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ๗๐ : ๓๐

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๖๐ : ๔๐

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘๐ : ๒๐

สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ๘๐ : ๒๐

สาระการเรียนรู้ศิลปะ ๘๐ : ๒๐

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ๖๐ : ๔๐

๓.๔ เกณฑ์การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ ควรดำเนินการ ดังนี้

สาระการเรียนรู้ ในระดับประถมศึกษา สถานศึกษาสามารถกำหนดเป็นระบบตัวเลข
ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ หรือระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน สำหรับระดับมัธยมศึกษา ให้ใช้
ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียน เป็น ๘ ระดับ

สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้มีระดับผลการ
ประเมินเป็นระดับดีเยี่ยม ดี พอใช้ ผ่าน และไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมินเพื่อตัดสินให้ระดับผลการเรียนและระดับคุณภาพ ให้พิจารณา
ความเหมาะสม ตามระดับชั้นเรียน ธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม
แนวทางการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

คะแนน ร้อยละ	ระบบ ตัวเลข	ระบบตัวอักษร	ระบบคุณภาพ		
			แบบ ๑	แบบ ๒	แบบ ๓
๘๐-๑๐๐	๔.๐๐	A	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ผ่าน
๗๕-๗๙	๓.๕๐	B+	ดี	ดี	
๗๐-๗๔	๓.๐๐	B			
๖๕-๖๙	๒.๕๐	C+	พอใช้		

๖๐-๖๔	๒.๐๐	C			
๕๕-๕๙	๑.๕๐	D+	ผ่าน	ผ่าน	
๕๐-๕๔	๑.๐๐	D			
๐-๔๙	๐	F	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน

๔. การวิจัยและพัฒนา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ กำหนดให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น อย่างน้อย ปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง

สำหรับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา จะดำเนินการประเมินเป็น ๒ ส่วน คือ ประเมินเอกสารหลักสูตร และประเมินการใช้หลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา

บรรณานุกรม

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (๒๕๔๔). **วัฒนธรรมพัฒนาการ**

ทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

คุรุสภา.จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (๒๕๔๙). **เที่ยวสวนโมกข์ให้ถึงธรรมเที่ยวถึงธรรม**

ที่สวนโมกข์ : มปท.

จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (๒๕๓๖). **สุราษฎร์ธานีตาปีเกมส์.** กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง.

ถวัลย์ มาตจรัส และณิชนันท์ ประสงค์.(๒๕๔๓).**คู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.**

กรุงเทพฯ : ชารอักษร.

นวลผาง เสวตเวช.ภาษาถิ่นใต้สุราษฎร์ธานี. อัดสำเนา. มปท.

พุทธทาสภิกขุ. (๒๕๔๕). **แนวสังเขปของโบราณคดีรอบอ่าวบ้านดอน.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เมื่อดทรายพริ้นติ้ง.

มูลนิธิวิภาวดี. (๒๕๔๐). **อนุสรณ์ ๒๐ ปี แห่งวิภาวดีรังสิต.** กรุงเทพฯ : บริษัท กู๊ดวิลเพรส

(ประเทศไทย) จำกัด.

รัตนา ศิริมูล. (๒๕๔๓). **สุราษฎร์ธานี.**กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๔๙). **สุราษฎร์ธานี ลุ่มน้ำตาปีศรีวิชัย.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ๑๑. (๒๕๔๓). **โบราณคดีศรีวิชัยมุมมองใหม่**

การศึกษาวิเคราะห์แหล่งโบราณคดีรอบอ่าวบ้านดอน. กรุงเทพฯ : สำนักโบราณคดี

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี สพป.สุราษฎร์ธานี เขต ๒
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกรมศิลปากร.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี.(๒๕๔๓).งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ ๕๒

ภาคใต้จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : โรงพิมพ์สิทธิประเสริฐ.

หน่วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นสุราษฎร์ธานี. (๒๕๓๙).การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ศิลปกรรมท้องถิ่น. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

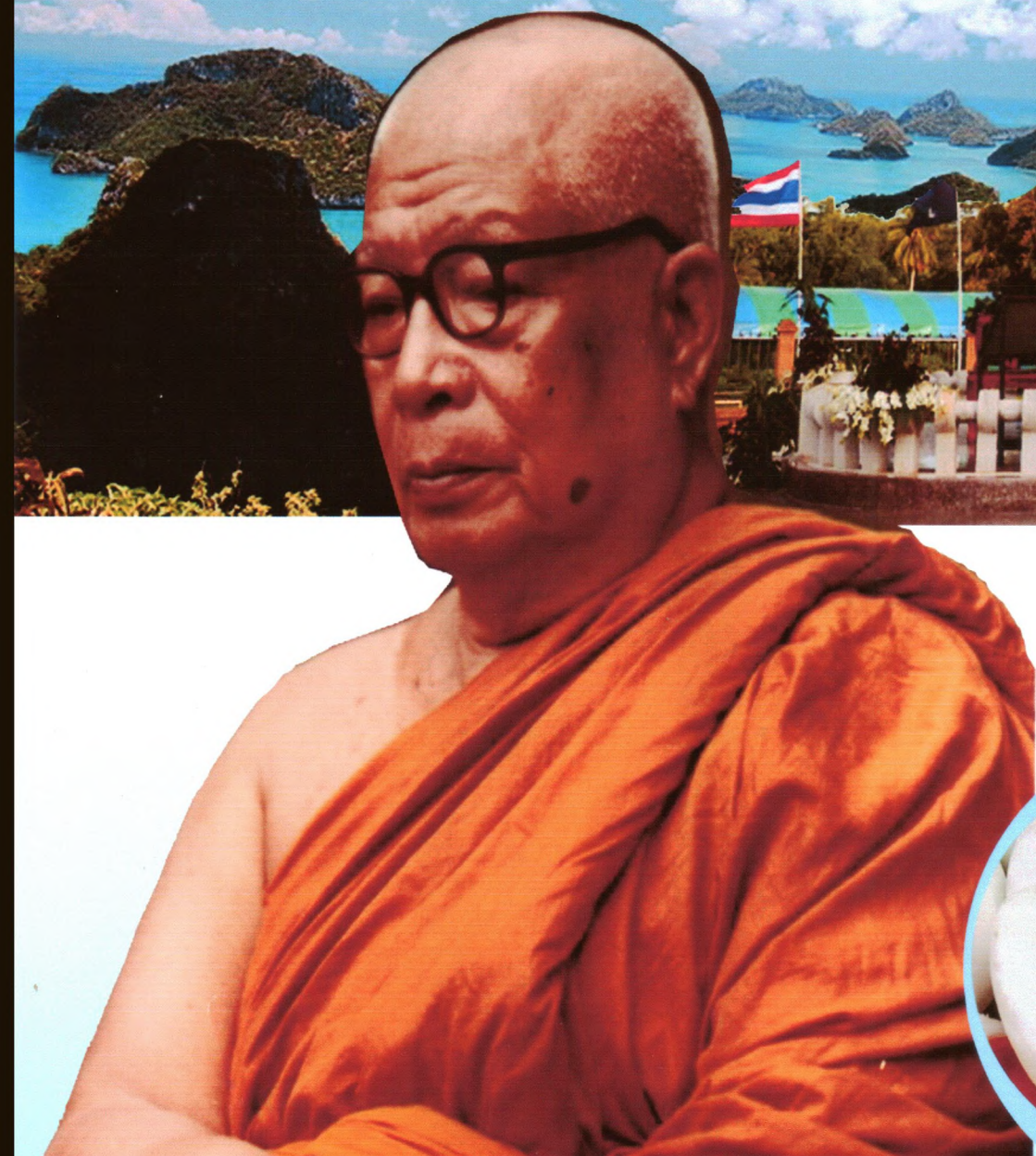
หน่วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นสุราษฎร์ธานี. (๒๕๔๓).แหล่งศิลปกรรมสำคัญ

ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : โรงพิมพ์อุดมลาภ.

www.thaiheritage.net/nation/oldcity/Suratahani2.htm จังหวัดสุราษฎร์ธานีหอมรดกไทย.

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

www.dooasia.com เมืองไทยของเราเมืองเก่าของไทย, ประวัติศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานี.๒๕๖๑

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับประถมศึกษา